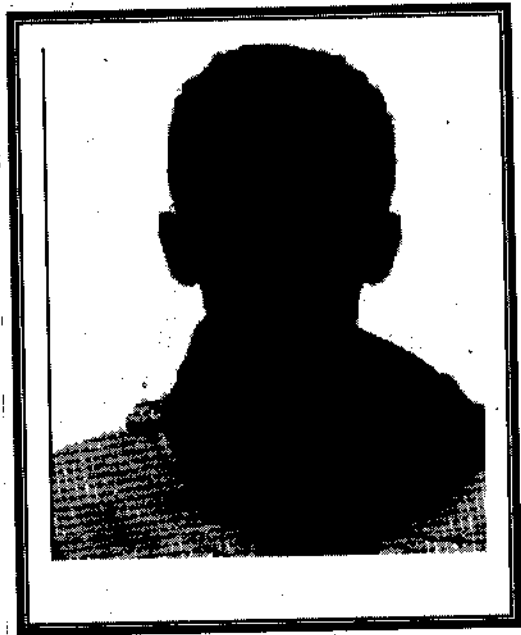
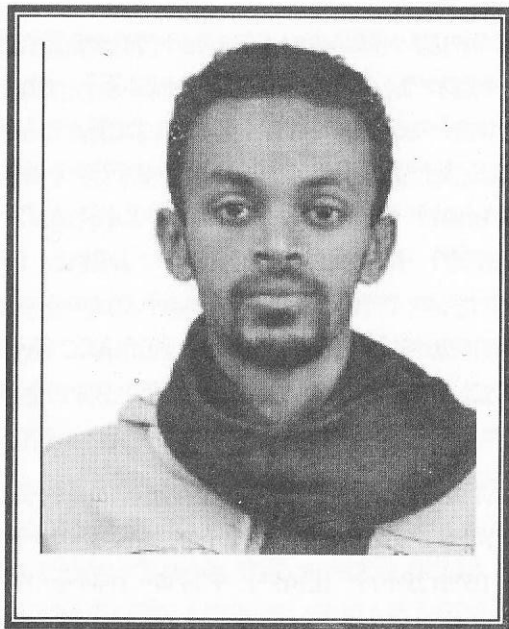

ጋዜጠኛ ዳዊት ታደሠ

ከፍል ሦስት
ሕዳሴውን እንደ ሸልሸት

- ቼኮዝሎቫኪያ
- የፋህረር ወረራ
- ነፃነትና አገዛዝ
- የፕራግ ፀደይ
- የመጨረሻው መጀመሪያ

ጋዜጠኛ ዳዊት ታደሠ

ሕዳሴውን እንደ ቪልቪት

በሰው ልጆች ታሪክ ውስጥ ጭቆናን እምቢ ብሎ ለሰው መንቃት ጥንታዊ ነው፤ ዓለማችንም እስከዛሬ ድረስ በዚህ መንፈስ የተቃኙ ታሪካዊ የሰው አብዮቶችን አይታለች። የአብዮት ታሪክ ጥንታዊ ቢሆንም፤ በተለይ በታላቅነቱ የሚወደሰው የፈረንሳይ አብዮትና ከአስራ ዘመነኛው ከፍለ ዘመን አጋማሽ ወዲህ ደግሞ፤ በማርክሲስት ርዕዮተ ዓለም በተመሩ ገብኛቸው አማካኝነት ጉልህ ትርጓሜን አግኝቷል። በሳለፍናቸው መቶ ሃምሳ ዓመታት፤ በግራ ዘመሙ ፍልስፍና የተቃኙ አብዮቶች በብዙ ሀገራት ተደርገዋል። ከቀዝቃዛው የአለም ጦርነት በፊት ባለው የእንድ ከፍለ ዘመን ታሪክ ውስጥም በዚህ መርህ የተነቃቁ በቁጥር የበዙ ስር ነቀል የስርዓት ለውጦች ተሰተናግደዋል። በዚህም መነሻነት፤ ከአብዮት ዘመነኛ ትርጓሜዎች መካከል የማርክሲስት መንገድ ቀዳሚ ሆኗል። የማህበረሰብን አወቃቀር ከማይታረቅ የመደብ ቅራኔ እንፃር የሚመለከተው ይህ ቁሳዊ እይታ፤ የታችኛውን መደብ በዓለማችን ላይ የታዩትን የሰው ታሪኮች ከፊት ሆኖ እንዲመራ አጭቶታል። ከነፃነት ከፍለ ዘመን አጋማሽ በኋላ የምድራችንን ጥገኛ

እንኳን ሳይቀር በአብዮት ገብኛቸው የቃኘው ይህ የሰው መንፈስ ዛሬም ድረስ አለመርገቡ ለትርጉሙ ከፊት የሚጠራ ምርጫ ሆኗል።

ቀደምት አሰላሳዮች ዘመን ተሻጋሪና ተተግባሪ የሰው ፅንሰ-ሀሳቦችን ለውጥን ለናፈቁ አብዮተኞች ትተው አልፈዋል። ጨቋኞችን ማንበርከኪያ መርሆቻቸውን ተከትለው ለድል የበቁ ሁሉ ስለውላታቸው ያመሰግናቸዋል። ከክርስቶስ ልደት በፊት ከነበሩት ቀዳሚዎቹ ጀምሮ ዛሬ ም እስካሉት ጉምቱ የሰው ሃዋርያት ድረስ በርዕሰ -ጉዳዩ ላይ ብዙ ብለዋል። ነፃነት በነፃ የሚገኝ አይደለም። የትኛውም እይነት መስዋዕትነት ለነፃነት ቢከፈል ዋጋው ሁሉም የከበረ ነው። የሰው ልጅ ይህን እሴት እንዲናኝበት ለመጠቀም የዋተቱት የሃሳብ መንገድ ጠቋሚዎች፤ የታለመው ድል ይሳካ ዘንድ ያበረከቱት የእእምሮአቸው ጭማቂ ውጤት በስኬት የተደመደመ ነበር ማለት ይቻላል። ደም-አፋሳሽ ከሆነው እስከ ደም-አልባው ገብኛቸው ድረስ የሚዘረጉት የትግል መንገዶች ለነፃነት የቀሩት ብቸኛ አማራጭ ስልቶች ናቸው። መንገዱ የትኛውም ቢሆን፤ ለነፃነት የተከፈለ እስከሆነና ነፃ ማውጣትንም እስካሳካ ድረስ ተቃውሞ ሊቀርብበት አይችልም። የተነሳበት አላማ ጭቆናን መጨፍለቅ የሆነ አብዮት የሚለካው በውጤቱ መሆን ካለበት መስዋዕትነቱ ለከበረው ድል የተከፈለ ዋጋ ሆኖ በክብር ይዘከራል። በሽሜዎ ሞታቸውን ያስቀደሙት ሰማዕታት የሚከሰትም በሞታቸው የተገኘው የአብዮታዊው ድል መነሻዎችን በማረጋገጥ ይሆናል።

የአብዮት ግብ ነፃነትን በስር-ነቀል ተራማጅነት ማረጋገጥ እስከሆነ ድረስ ሰላማዊው የትግል ስልትም ጉልበትን ከቀላቀለው እኩል ዋጋ አለው። ሰላማዊውን አዋጭ የሚያደርገው ፈጣንና በአነስተኛ የህይወት ዋጋ መጠናቀቁ ነው። በተለይ ደግሞ በከሙዩኒዝም ርዕዮተ ዓለም የተቃኙ እገዛዞች ከተፈረካከሱበት ወቅት ጀምሮ እስከ አረቡ መነቃቃት ድረስ ያለው የታሪክ ሂደት የሚነግረን ሰላማዊ ትግል የዘመናችንን መንፈስ የዋጀ መሆኑን ነው። እንዲህ ማለት ግን የትጥቅ ትግል ዋጋ ቢስ ነው ማለት አይሆንም።

አብዮታዊው መንገድ በሰላማዊ ስልት የተቃኘ ሆኖ ውጤት አልባ ከሚሆን ደም-አፋላሽ ሆኖ ውጤቱ የተሳካው ንቅናቄ የተሻለ ነው። ያለ ደምና መስዋዕትነት ዴሞክራሲን ማንበር ግን ከሰኬትም በላይ የሚነገርለት ስለመሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም። ለሌሎች ተጨቋኞችም በአርአያነት የሚወሰድ ቁም ነገር ይኖረዋል።

ቀደም ብለን ያወሳነው የሶሻሊስቱ የለውጥ መንፈስ በስር -ነቀልነቱ በእርግጥም የተሳካ ነበር። እንደአለመታደል ሆኖ ግን፣ ጭቆናን በጭቆና በመተካት የተጠናቀቀ አብዮታዊ መከራን ከስሩ ወለደ። በማርክሲስት ርዕዮተ-ዓለም እንደሚመሩ ካወጁ የስርዓት ውጤቶች አብዛኞቹ፣ አለማችንን በደም በማጠብ ለታሪክ ሌላ መልክ ሰጥተው አልፈዋል። ይህ የሰው ልጅ ብሽቀት ሆኖ ይወሳል።

በህዝባዊነትና በነደደ የለውጥ ናፋቂነት ወደስልጣን ከመጡ ግራ ዘመም አብዮተኞች የበዘቱ፣ የስልጣን ዕድሜያቸው የረዘመው በጉልበት ነው። እስርና ግድያ በዘመናቸው ለኖሩ ዜጎች የማያመልጡት ዕዳ ነበር። በፍጹም መነቃቃትና ለታሪክነት በበቃ ስር -ነቀልነት ወደስልጣን መንበር የመጡት እኚህ አምባ-ገነን ስርዓታት ወደመቃብር የወረዱት በሚያሳፍር ተንበርካኪነት መሆኑን ስንረዳ ደግሞ ስለለውጥ መንገዱ በድጋሚ እንድናስብ ያስገድደናል። በጉልበትም ቢሆን ህዝባዊ ጥሪ እንዳላቸው ከሚወተውቱት መካከል የሚመደበው የፌዴራላዊ የኮሙኒስት ስርዓት ስልጣኑን በመለጠጥ ወደ ጨፍጫፊነት የተቀየረ እንደነበር የአገሪቱ ታሪክ ይነግረናል። በወታደራዊ አቅሙ የታመነው ይህ ስርዓት የተፈታው ለዓይን በማይሞሉ ሰላማዊ አብዮተኞች ነበር።

በዚሁ መጽሐፍ ላይ በዋናነት የተነሳው የሕዳሴው አብዮታችን የፌዴራል ወጣቶች ያሳኩትን የፕላንኔት አብዮትን በምሳሌነት ማውሳቱም አገሪቱ ከእኛ ጋር ባላት ታሪካዊና ባህላዊ ተመሳሳሪነት ነው። ከዚህም ባለፈ በአብዮቱ ወራት ከታየው ጨዋነትና ፍጹም ሰላማዊነት የምንዋሰው

ይኖራል። የፕላንኔት አብዮትን እያወደሰን በምናወሳበት በዚህ የመጽሐፍ ክፍል ምናልባት ላላስፈላጊ የሚመስሉ የታሪክ እውነታዎች ይኖሩ ይሆናል። የእያንዳንዱ ከስተት መመዝገብ ግን ትክክለኛውን የአብዮቱን ጉልበት ለመረዳት የሰፈረ መሆኑን አንባቢ እንዲረዳው ያስፈልጋል።

የፌዴራላዊነት ታሪካዊና ማህበረሰባዊ መልክ ስንመረምር ከኢትዮጵያ የዘውቶች አስፋፈር ጋር ተቀራራቢ የሚመስል ገፅ እናገኛለን። ፌዴራል መጀመሪያ በበሄሚያ አካባቢ ከ6ኛው ከ/ዘመን ጀምሮ መኖራቸውን ታሪክ ይነግረናል። የጀርመንኛ ቋንቋ ተናጋሪ ሰደተኞች ደግሞ በበሄሚያ ዳርቻ አካባቢ ከ13ኛው ከ/ዘመን ወዲህ ኑሮ መጀመራቸው ተረጋግጧል። እ.ኤ.አ. በ1526ዓ.ም በሄሚያ በሃብ ስበርግ ስርወ-መንግስት ስር ወደቀች። የስርወ-መንግስቱ አገዛዝ ግን ብሄራዊ የመነቃቃት መንፈስን ፈጥሮ ተገርጦቹን ለተለየ ትግል አነሳሳ። ካረጀው የገንባዊ ቤተሰብ ግዛት ስር ለመላቀቅ የተለያዩ ስልቶችን በመንደፍ አገዛዙን ማዳከም ተጀመረ። የነፃነቱ ጉዞ ረዥምና አድካሚ ነበር። ዘመናትን ያስቆጠረው ትግል ውጤት አካባቢያዊ ብሔርንና የቋንቋን ውክልና በማስተዋወቅ መሆኑ ረገብ ያለ ቢመስልም እንደኛው የአለም ጦርነት ግን የአስትሮ-ሃንጋሪያዊያኑን ሥርወ-መንግስት እንዲያበቃለት አድርጎታል። ፌዴራል ስሎቶችም፣ ጦርነቱ በፈጠረው የተመቸ ሁኔታ ተጠቅመው ነፃነታቸውን አወጁ።

በ20ኛው ከ/ዘመን መጀመሪያ ላይ «ፌዴራል-ሰሎቶች» የሚለው ሃረግ በሁለቱ የዘውባ አመራሮች ዘንድ ተደጋግሞ ይነሳ ነበር። ከዚህም አልፎ በሁለቱ ግዛቶች መካከል መቁረብና የህዝብ ለህዝብ ግንኙነቱ እንዲጠነከር ሙሉ ጊዜያቸውን ሰጥተው የጊዜውን በርካቶች በወቅቱ ተስተውለዋል። ሁሉ ነገራቸውን ለውህደት የጠየቁ አልታጡም። ለዚህ ደግሞ በተለይ የሁለቱ ዘውባች ምሁራን ሚና ጥንካሬ ነበር። ልዩነቶቻቸው ከሃብስበርግ ነፃ ለመውጣትና በፍቃደኝነት ለመዋሃድ አላገዳቸውም።

በእንደኛው የአለም ጦርነት አጋማሽ ላይ በቶማስ ማሳሪክ አማካኝነት የፌዴራላዊነት ብሔራዊ ም/ቤት ተቋቋመ። የዚህ ምክር ቤት

መመስረት ሁለንተናዊ ለሆነው የማሳመንና የማግባባት ስራ ትልቁን ሚና አዋጥቷል። ወጣቶችና አዛውንቶች በአውሮፓ ምድር ያፈሰሱት ደምም ፈጣኑን እንቅስቃሴ አሳክቷል። 1.4 ሚሊዮን የሚጠጉ ጽሑፍ በጦርነቱ መሳተፋቸውና 150 ሺህ ያህሉም የህይወት መስዋዕትነት መከፈላቸው ለውህደቱ የዲፕሎማሲ ድጋፍ ማስገኘቱ ይወሳል።

ፔክዝሎቫኪያ

እኤኤ በጥቅምት 28 ቀን 1918ዓ.ም. የፔክዝሎቫኪያ አገርነት በዋና ከተማዋ ፒራግ ላይ ታወጀ። ስሎቫኮችም ማርቲን በተባለች ከተማቸው ላይ በመሰባሰብ ግዛቲቱን መቀላቀላቸውን ሁለት ቀን ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ይፋ አደረጉ። ጊዜያዊ ህገ-መንግስት በማርቀቅና ቶማስ ማሳሪክን ፒራዝግን በማድረግ ተግባራዊው ሀሳብ መጠናከር ጀመረ። በቅዱስ ፕሮሚይን ስምምነት ላይም የፔክዝሎቫኪያ ምስረታ አውን ሆነ። ሩቴኒያ የተባለው የህዳግን ግዛትም በትሪያኖን ውል የግዛቲቷ አካል ለመሆን ቢቃ። በዘውግ አወቃቀር፣ በታሪክ፣ በህይማኖት፣ በባህልና በማህበራዊ አደረጃጀታቸው የተለያዩት ፔክና ስሎቫኮች አንድ አገርን መሰረቱ። እንግዲህ በዚህ መጽሐፍ ላይ ሊወሳ የታሰበውና የኮሙኒኒስቱን አምባ-ገነን አገዛዝ የፈረካክሰው የፕራቬት አብዮት የተመራው ልዩነቶቻቸው አይታረቅም ተብሎ በሚሰጋለት በፔክዝሎቫኪያ ህዝብ ነበር። በአብዮቱም አገዛዙ ላይመለስ ዴሞክራሲም ላይቀለበስ ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ተተክሏል።

አዲሲቷ አገር ስትመሰረት የህዝቧ ቁጥር 13.5 ሚሊዮን ሆኖ ነበር። የአውስትሮ-ሃንጋሪ አገዛዝ አካባቢውን ሲለቅ ትቷቸው የሄደው ኢንዱስትሪያዊ ለአገሪቱ ኢኮኖሚ መነሻ ሀብቶች ነበሩ። በፔክቶች አካባቢ የነበረው የፋብሪካ ብዛት ከስሎቫክ አንፃር በብርካቱው ያይላል። ሰይተኝነትና በተባለቸውና የጀርመን፣ ቋንቋ ተናጋሪዎች በሰፈሩበት አካባቢም የኢንዱስትሪ እንቅስቃሴው አብዛኛውን ዜጋ አስርቶ ይመግብ

ነበር። የስርዓቱ አወቃቀር በፓርላማ የሚመራ ዴሞክራሲያዊ ውክልናን የሚከተል ሲሆን፣ ፔክና ስሎቫክ ደግሞ የአገሪቱ የስራ ቋንቋዎች ሆነው እንዲያገለግሉ ውሳኔ ላይ ተደርሷል። ይህች አገር በተረጋጋ ፖለቲካዋና በደህንነቷ ለሌሎች ምሳሌ ለመሆን ብትበቃም፣ እንዳለመታደል ሆኖ ግን ይህ መረጋጋትና ሰላም ለረጅም ዓመታት የዘለቀ አልነበረም።

የፋህረር ወረራ

ምንም እንኳ ፔክዝሎቫኪያ በይፋ ከተመሰረተች በኋላ ባሉት ዓመታት፣ በመካከለኛው አውሮፓ እርሷን የሚስተካከላት ዴሞክራሲያዊ አገር ባይኖርም፣ የዘውግ ተኮር አለመግባባቶች ግን ስርዓቷን ይፈትን ነበር። በተለይ የጀርመን፣ ቋንቋ ተናጋሪው ህዝቧ የአገር ግንባታውን ከሚነቀንቁት መካከል ከፊት የሚቆሙት መሆናቸው ዛሬም ድረስ በከፋ ለሚነሳው ስራቸው ምክንያት ሆኗል። ከአጠቃላይ የህዝብ ቁጥር ውስጥ 25 ከመቶ (1/4ኛውን) የሚሸክሙ ይህ የማህበረሰብ ክፍል ልቡ ወደጀርመኖች ያደላ ነበር። በዚህም የፔክዝሎቫኪያን እንደአገር መቆም የሚያጣጥሱ አንዳንድ ምልክቶች መታየታቸው የሚገርም አልነበረም።

አዶልፍ ሂትለር እንሸለስ በተባለው የጀርመኖች መንገድ ለስትሪያን ሲቆጣጠር ፊቱን ወደ ፔክዝሎቫኪያም እንደሚያዞር ቅድመ-ግምት ላይ ተደርሶ ነበር። ከፈረንሳይና ከእንግሊዝ ጋር ያደረገው የአፒዝመንት (Appeasement) ፖሊሲ ደግሞ ፔክቶች ከ ጀርመን ወታደሮች የሚደርስባቸውን ጥቃት ብቻቸውን እንዲጋፈጡ አስገድዷቸዋል። ምዕራባውያን አገራት ናዚን በምንግዴነት የተወት ወደእነርሱ እንደማይመጣ በመተማመን ነበር። በዚህም ፔክዝሎቫኪያ የጀርመን ኢላማ ሆነች።

በአገሪቱ የሚገኙ የጀርመን፣ ቋንቋ ተናጋሪ ፔክቶች በኮንሬድ ሄንሌይን በመመራት ከጀርመን ጋር ለመቀላቀል የሚረዳቸውን ንቅናቄ

ጀመሩ። ሂትለርም ከኋላ የማያቋርጥ እርዳታውን ማቀበል ስራው አደረገው። ታጣቂ ጦር በማሰማራት ጭምር አጋርነቱን አሳየ። ብዙም ሳይቆይ ቼኮዝሎቫኪያ ለሙኒክ ስምምነት እንድትገባረከክ ተገደደች። በውሉም መሰረት ስደተኝነቷን የተባለችው ግዛት ለጀርመን ተላልፋ ተሰጠች። በግዛቲቱ ይኖሩ የነበሩት የሌላ ቋንቋ ተናጋሪ ማህበረሰብ አባላት ከአካባቢው በግድ እንዲፈናቀሉ ተገደዱ። የወቅቱ የቼኮዝሎቫኪያ ፕሬዝዳንት ቤኔስም፣ አገሩን ለቅቆ ወደላንደን አመራ። ኤሚል ሃቻ ደግሞ ተሰዳጁን በመተካት አገሪቱን ማስተዳደር ጀመረ። አስተዳደሩ ግን የስሎቫክ ግዛት ከነበረው 1/3ኛ ያህሉን በሃንጋሪ ከመጠቀም ማዳን አልተቻለውም። ፖላንድም ይገባኛል ያለችውን የዛጎልዚን አካባቢ ወደግዛቷ ቀላቀለች። ቼኮዝሎቫኪያ የቼክ ዜግነት በሌላቸው ኃያላን አገራት ለቅርምት ታጨች። በውጤቱም የተዳከመችና የማንም መፈንጫ የሆነች ስም አልባ የአገር ቅሪት መሰለች።

ሂትለር ፕሬዝዳንት ሃቻ እጅ እንዲሰጥ በማስገደድ የቀሪዋን ቼኮዝሎቫኪያ አብዛኛውን ከፍል ተቆጣጠረ። በቀረችው የስሎቫክ ምድር ላይ ደግሞ በጆሴፍ ቴሶ የሚመራ ለአይን የማይገባ የስሎቫኮች መንግስት ተቋቋመ።

ተሰዳጁ የቤኔስ መንግስት ከከተመባት ለንደን በመሆን አለም አቀፉ ማህበረሰብ «የቼኮዝሎቫኪያ መንግስት በስደት» ለተባለው ቡድን እውቅና እንዲሰጥ ዲፕሎማሲያዊ ተማፅኖውን ገፋበት። የተሳካው ጥረትም በመጀመሪያ ከእንግሊዝ በመቀጠልም ከራሺያና ከአሜሪካ እውቅና ተላገሰው። የሂትለር ጦር በጥምር ጦር መፈረካክስ ሲጀምር ከተለያዩ አቅጣጫዎች የሚሰነዘርበት ኃይልም እየበረታ መጣ። በምዕራብ በኩል የአሜሪካ፣ የእንግሊዝና የፈረንሳይ ጦር ብዛት ካላቸው አገራት ከተውጣጡ የሰራዊት አባላት ጋር በመተባበር ለጀርመን ኃይል መገዝገዝ ዋጋ ከፈሉ። በምስራቅ በኩል የነበረው የራሺያው ጦር ኃይል ደግሞ በግንባሩ በኩል

ያለውን እያፀዳ ለቼኮዝሎቫኪያ ነፃነት ተረፈ። የቼክ እርባኞች ከጥምር ጦሩ ጋር በመተባበር አገራቸውን መልሰው የራሳቸው አደረጓት።

ነፃነትና አገዛዝ

ከጀርመን ሽንፈት በኋላ ቼኮዝሎቫኪያ በተስፋ ተሞልተው ነበር። በተለይ ከጦርነቱ ማብቃት ማግስት የታሰበው ብሔራዊ ምርጫ የዜጎችን ህልም አነቃቅቷል። ውጤቱ ምንም ይሁን ምን ለዚህ መብቃታቸው ደስተኛ አድርጓቸዋል። እ.ኤ.አ. በ1946 ዓ.ም. የተካሄደው ምርጫ ለኮሙኒስቱ የኬኤስ.ሲ ፓርቲ ወደስልጣን የመውጫ ዕድልን ከፈተሰት። ኤድቫር ቤኔስ የፕሬዝዳንትነቱን ቦታ እንደያዘ ቢቀጥልም ከኮሙኒስት ፓርቲ የተወከለው ከሌመንት ጎትዋልድ የጠቅላይ ሚኒስትርነቱን ቦታ ያዘ። ቁልፍ የሚኒስትር ቦታዎችንም ይኸው ፓርቲ ተቆጣጠረ። በማርሻል ፕላን ዕቅድ ውስጥ ቼኮዝሎቫኪያ እንድትካተት ቢታሰብም በራሺያ ገፋፊነት ከአቅዱ እንድታፈገፍግ ገዢው ፓርቲ ወሰነ።

እ.ኤ.አ. በ1947 ዓ.ም. የራሺያው መሪ ጆሴፍ ስታሊን፣ ሞስኮን እንዲገባኝት ለጎትዋልድ ጥሪ አቀረበለት። ከጉብኝቱ መልስ የነበረው የኮሙኒስቱ ፓርቲ ቀድሞ የሚታወቅ አልነበረም። ፍፁም የስልት ለውጥ አደረገ። የባህሪ ለውጡ ያሰጋቸው 12 ኮሙኒስት ያልሆኑ ሚኒስትሮች ስልጣናቸውን በፈቃዳቸው ለመልቀቅ ወሰኑ። የፈሩት አምባ-ገነንነት በአደባባይ መታየት ጀመረ። ብዙም ሳይቆይ በ1948 ዓ.ም. የመፈንቅለ-መንግስት አደጋ ተከሰተ በሚል ምክንያት የወታደሩና የፖሊስ ሰራዊቱ አቅም እንዲጠናከር ተደረገ። ፕሬዝዳንት ቤኔስ የሚኒስትሮቹን መልቀቂያ እንዲቀበል ተገደደ። የምርጫው ጥያቄ ደግሞ በድጋሚ ላይነሳ በሩቅ ተቀበረ። በጠ/ሚኒስትር ጎትዋልድ አቅራቢነት አዲስ ካቢኔ ተዋቀረ። አቻቻይ እንደሆኑ የሚነገርላቸው የውጭ ጉዳይ ሚኒስትሩ ዣን ማሳሪክ ራሳቸውን አጥፍተው ራሳቸው እንደተገኘ ተነገረ። የኬኤስ.ሲ ፓርቲ

ሙሉ ለሙሉ ስልጣንን ተቆጣጠረ። ቼኮዝሎቫኪያም ወደ ጨለማው አገዛዝ ቁልቁለቱን ጀመረች። «ህዝባዊ ዴሞክራሲ» በተባለ የስርዓቱ ማዋቀሪያ፣ መደምደሚያውን ኮሙዩኒዝም ያደረገ የሶሻሊስት ስርዓት መንገዱን ተያያዘው።

ከተቃውሞ ጎራ መሰለፍ በአገር ጠላትነት ማስፈረጅ ጀመረ። ከማህበረሰቡ የተለያዩ ክፍሎች ውስጥ የተለየ አመለካከት ያላቸው ግለሰቦችም ሆኑ ስብሰቦች አንድ በአንድ በጉልበት መወገድ ዕጣ ፈንታቸው ሆነ። ህዝባዊ ዴሞክራሲን የሚገዳደር እስኪጠፋ ድረስ ግድያዎችና የጅምላ እስሮች ተበራከቱ። ይህ መንግስታዊ እርምጃ ያልገባበት ቤት፣ ያልገበኘው ተቋም አልነበረም። ማርክሲዝም-ሌኒኒዝም የካቶሊካዊቷን ቤተ-ክርስቲያን ደጅ እንኳን አልቀረውም። ሶሻሊስት ሪያሊዝም ቼኮዝሎቫኪያን መድረሻ አሳጣት። ባህላዊውና ምሁራዊው የዜጎች ህይወት በአዲስ ሀሳብ መጠመቅ ግድ ሆነበት። የእዝ ኢኮኖሚ የአገሪቱ ኢኮኖሚያዊ ጻዳ ማስተዳደሪያ እንዲሆን ተወሰነ። የግል ሀብት አፍርቶ ለትርፍ ማዋል ተረት ሆኖ ቀረ። በፖለቲካው ረገድ ደግሞ ራሺያ የቼኮዝሎቫኪያ የጡት አባት ሆነች። በፖላንድ ዋና ከተማ በተመሰረተውና ዋርሶው ፓክት ተብሎ በሚታወቀው የሶሻሊስት አገራት ወታደራዊ ስምምነት ላይ በመፈረምም የስብሰቡ አካል መሆኗን አረጋገጠች። የስሎቫኩ ኮሙዩኒስት ፓርቲ ኬኤስኤስ ከገዢው ኬኤስሲ ጋር ተጣመረ። አምባ-ገነንነት በቼኮዝሎቫኪያ ሰማይ ስር ተደፋ።

የፕሬዝዳንትነት ዘመኑ በፈተና የተወጠረው ቤኒስ፣ በመጨረሻ ላይ ላለማፅደቅ ባንገራገረበት የጣንቦት ዘጠኝ ህገ-መንግስት ምክንያትነት ስልጣንን ለቀቀ። ቀድሞውንም በሌሎች በሚዘወር የስልጣን ወንበር ላይ መቀመጡን አልወደደውም ነበር። የህገ-መንግስታዊነት ጥያቄውን በማንሳት ያሰበውን ፈፀመበት። በአግሩም ጨካኙና ባለብረት መጻፉ አምባ-ገነን ጎትዋልድ የጠ/ሚኒስትርነቱን ቦታ በመልቀቅ ፕሬዝዳንት ሆነ። ይህ ሰው በተለይ በስልጣኑ የመጨረሻ ዘመን ላይ በወሰደው እርምጃ ስሙ

ከአረመኔነት ጋር ዛሬም ድረስ ይወሳል። እርሱ በሚመራው ገዢው ፓርቲ ውስጥ በአመራርነት ከተቀመጡት ግለሰቦች መካከል ስህሉን በሞት አስቀጥቷል። ይህም፣ ለተቃውሞው ጎራ ቀርቶ ለራሱም ወዳጆች የማይመለስ ስርዓት እንደተገነባ መልእክት ትቶ አለፈ። ጎትዋልድ ከሚወደው ስልጣን በሞት ቢለይም፣ የጭካኔ ራዕዩን የሚያስቀጥሉ አልታጡም።

የራሺያው ጆሴፍ ስታሊን የቼኮዝሎቫኪያ መሪ እስኪመስል ድረስ በእያንዳንዱ አገራዊ ጉዳይ ላይ እጁን ያስገባ ነበር። ከወታደራዊ ጣልቃ ገብነት እስከ ኢኮኖሚ አማካሪነት፣ ከፖሊሲ ቀራጭነት እስከ ተቃውሞ ድምፅ አፋኝነት በሚዘረጋና ከልካይ በሌለው ጉልበትነት ቼኮዝሎቫኪያን አዘዙባት። እ.ኤ.አ. በ1953ዓ.ም ቼኮችን እንዲያስተዳድር በመሪነት የተተካው ዛፓቶኪ፣ በሞት እንደተለየው ጎትዋልድ ሁሉ ስስታሊን ቃል የተገዛ ነበር። ይህ መንገድ እንደማያዋጣ የታዘቡ ጥቂት የኮሙዩኒስት አመራሮች በህዝቡ ማጉረምረም በመታገዝ የፖለቲካ ማሻሻያ እንደሚያስፈልግ መወትወት ጀመሩ። የራሺያ ጥገኝነት እንዲያበቃም ጥያቄን አነሱ። ዛፓቶኪን በፕሬዝዳንትነት የተካው ኖቮትኒ ለጥያቄው እጅ ወደመስጠቱ ተቃረበ። የስታሊን ፈላጭ ቀራጭነት በራሺያ ብቻ የሚገደብበት ጊዜም የመጣ መሰለ።

የፕሬዝዳንት ፀደይ

ቼኮዝሎቫኪያን ከስታሊኒዝም የማፅዳቱ ዘመቻ በ1960ዎቹ መጀመሪያ ላይ ይፋ ሆነ። ቆሞ የቀረውን ኢኮኖሚያዊ እድገት ለመቀስቀስ የእዝ ስርዓቱ ላይ ማሻሻያዎች ተጨመሩበት። ጥቂት የገዳ-ኢኮኖሚ ፅንሰ-ሀሳቦች ለሙከራ ያህል ተካተቱ። ከኢኮኖሚ ማሻሻያው ተከትሎም ፖለቲካዊ ማሻሻያዎች ቀጠሉ። ዴሞክራሲያዊ ማዕከላዊነት በድጋሚ መበየን እንዳለበት ውሳኔ ላይ ተደረሰ። ዴሞክራሲን የሚያቀነቅኑ መሪ

ሀሳቦች በበታው ተተክሏል። የማሻሻያ ጥያቄዎችን ወደፊት በመግፋት የሚታወቀው አሌክሳንደር ዱብክክ የከሙዌኒስት ፓርቲው ሊቀ-መንበር መሆኑ ደግሞ ለውጡን የማይቀር አስመሰለው።

ዱብክክ የፓርቲውን የማሻሻያ እርምጃዎች ወደ ሊበራሊዝም አሳደገው። የፕሬዝዳንት ኖቮትኒ ከስልጣን መልቀቅ ደግሞ የበለጠ ምቹ ሁኔታን የፈጠረ መሰለ። ሳንሱር ተነሳ። ፕሬስ፣ ሬዲዮና፣ የቴሌቪዥን ጣቢያዎች እየታዩ የመጣውን ለውጥ በማወደስ ተጠመዱ። ለሻሊዝምን ዴሞክራሲያዊ የማድረግ ጥረት ሰፊ ህዝባዊ ድጋፍን አገኘ። የህትመት ውጤቶች ፀረ-ራሽያ ርዕሰ-ጉዳዮችን የፊት ገፅ ማድመቅያ አደረጉት። ከከሙዌኒስት ፓርቲ የተውጣጡ አንዳንድ ግለሰቦችም የሶሻል ዴሞክራሲ ፓርቲን ለመመስረት መከራ ጀመሩ። የወጣቶች ፖለቲካዊ ከበቦችም አዚህም እዚያም ማበባቸው ተሰማ። በአለም ላይ ያሉትን አገራት ከሰርዓታቱ የርዕዮተ-ዓለም ጎራ ሳይሆን ቼኮዝሎቫኪያን ከሚያስ ገኝላት ዘላቂ ጥቅም አንፃር መመልከት በአማራጭነት ተወሰደ። ዱብክክ ሰዋዊ መልክ የሚገለፅበትን ሶሻሊዝም በመተግበር የርዕዮተ-ዓለሙን አስፈሪነት ለማለዘብ የቻለውን ያህል ጥረት አደረገ።

ውስጣዊ የፖለቲካ ማሻሻያዎችና የውጪ ጉዳይ ፖሊሲ ለውጦች ግን ለቼኮዝሎቫኪያ በጎ ዜና ይዞ አልመጣም። ወግ-አጥባቂ የኬኤስሲ አመራር አባላት እየታዩ ያለው ለውጥ ስልጣናቸውን እንዳያሳጣቸው ስጋት ገባቸው። ከአውቅናቸው ውጪ አደገኛ መንግስት እየተገነባ ስለመሆኑ ወሬዎችን ማሰራጨት ጀመሩ። ለዋርሶው ፓክት አባል አገራትና ለዋና ሰብሳቢዋ ራሽያ የህስት መረጃዎችን በማቀበል አገራቸው ጥርስ እንዲነከሰባት የተቻላቸውን ያህል ሞከሩ። በእርግጥም ጥረታቸው ውጤት ነበረው። ከሩማንያ ውጪ ያሉ ሁሉም የዋርሶው ስምምነት ፈራሚ አገራት ቼኮዝሎቫኪያ ላይ ወታደራዊ ዘመቻ እንዲፈፀምባት ውሳኔ ላይ ደረሱ። ራሽያም ከየአባል አገራቱ የተውጣጣውን ሰራዊት እንድትመራ ሀላፊነት

ተሰጣት። ነሐሴ 20 ቀን 1968ዓ.ም ውድቅት ላይ ጥምር ጦሩ የሉዓላዊቷን ቼኮዝሎቫኪያ ደንበር ጥሶ ገባ። ከገዢው የከሙዌኒስት ፓርቲ አባላት መካከል 2/3ኛው ጣልቃ ገብነቱን ቢቃወሙም የተባበረውን ጦር ግን የሚያስቆም አልተገኘም።

የቼኮዝሎቫኪያ መንግስት ደንበሩን ጥሶ የገባውን ሰራዊት ያለግብጥ እንደመጣ በመናገር ለቆ እንዲወጣ ጥያቄ አቀረበ። የሶሻሊስትን መርህ፣ አለም-አቀፉን ህግና የተባበሩት መንግስታት ቻርተርን የጣለው የዋርሶው ቡድን ለስምምነቶቹ ተገዢ እንዲሆን ተማፅኖውን አስተላለፈ። ሰሚ ግን ጠፋ። ህዝቡም በበኩሉ ያለጥሪ አፈራቸውን የረገጠውን ጦር መቃወም ጀመረ። የተለያዩ መፈክሮችን በማግኘት ፍፁም ሰላማዊ በሆነ መንገድ ቅሬታውን አሰማ። እንግዳ ተቀባዩ ቼኮዝሎቫኪያዊ ለእነዚህ ግን ፊቱን አጠቆረ። የተቃውሞውን ጥግ ለማሳየትም አንድ ወጣት ተነሳሽነቱን ወሰደ። ግን ፓላቶ ወደታዋቂው የዌንጅስላስ አደባባይ በማምራት ራሱን በእሳት አያይዞ ማገደ። ትግሉ በመግደል ሳይሆን በመሞት እንደሚመራም ለጨካኛ ጦር አሳየ። የፕሬግ ፀደይ ተብሎ በሚታወቀው በዚህ ህዝባዊ የተቃውሞ ጎቅናቄ እስርና ግድያ የዕለት ተዕለት ትዕይንት መሆኑ ግን አልቀረም።

ጥምሩ የዋርሶው ውል ጦር የሚፈልገውን ሳይፈፅም እንደማይወጣ በተግባር ማሳየት ጀመረ። የፓርቲውን ሊቀ-መንበርና የማሻሻያ ጥያቄዎችን እንቀሳቃሽ ዱብክክን በማፈን ወደራሽያ ወሰደ። የፖለቲካ ማሻሻያው ላይ እጃቸው የነበረበት የፓርቲው አመራሮችንም እንዲሁ በሚስጥር ወደ ሞስኮ አመጣቸው። የወቅቱ የራሽያ ፕሬዝዳንት የነበረው ብሬጅኔቭ ለስገዳጁን ውል በማዘጋጀት እንዲፈርሙ አማራጭ የሌለው ምርጫን ሰጣቸው። ዱብክክ ከፓርቲ ሊቀ-መንበርነቱ እንዲነሳ ተደረገ። ገዢው የከሙዌኒስት ፓርቲ በወግ-አጥባቂዎች መልሶ እንዲጠናከር፣ የታየው የፕሬስ መነቃቃት በመንግስት ቁጥጥር ስር እንዲወድቅ እንዲሁም ለዲሰ የተመሰረተውና

እውቅናን እያገኘ የመጣው የሶሻል ዴሞክራቲክ ፓርቲ እንዲፈራርስ የሚያስገድደውን ስምምነት በኃይል እንዲፈርሙ ተገደዱ። ስምምነቱም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተግባራዊ ሆነ።

ፔኮክሎቫኪያ የጀመረችው የፖለቲካ እና የኢኮኖሚ ማሻሻያዎች በዋርሶው ውል አባል አገራት ውድቅ ተባሉ። የቁልቁለት ጉዞው በድጋሚ ተጀመረ። «ኖርማላይዜሽን» በመባል የሚታወቀው የሚረጋገጥ ስራ በመንግስታዊ ተቋማት መሪነት መተግበር ጀመረ። ከማሻሻያ አንቅስቃሴ በፊት ወደነበረው የአምባ-ገነን አገዛዝ መመለስ አገራዊ አጀንዳ ለመሆን በቃ። የለውጡ አራማጆች በሙሉ በዚህ አንቅስቃሴ ተወገዱ። ፔኮክሎቫኪያም ከጥቂት ጊዜያት በፊት ወደነበረችበት መልክ ተመለሰች። ፓርቲውን በሊቀ-መንበርነት መምራት የጀመረው ጉስታቭ ሁዛክ ራቪያ ያስላቸውን እቅድ በሙሉ አስፈፀመ። ህዝቡንም ወደ ፍዝ ማህበረሰብነት ቀየረው። የፕራግ ፀደይም ለቪልኬት አብዮት መጠንሰስ ምክንያት በመሆን በመስዋዕትነት አለፈ።

የፓርቲ መሪነት ያልበቃው ሁዛክ እ.ኤ.አ. በ1975 ዓ.ም የአገሪቱ ፕሬዝዳንትነትን ማዕረግ ደረበ። በአንድ ወቅት በገዛ ፓርቲው «ከበርቴ» የሚል ውንጀላ ቀርቦበት ለእስር የተዳረገው ይህ ሰው የፔኮክሎቫኪያ ቀዳሚ ወካይ ለመሆን በቃ። ዝግ በሆነ የኢኮኖሚ አንቅስቃሴ የአገሪቱን ሀብት ማሟጠጥ ጀመረ። የተቃውሞ ድምፅ እንዳይሰማም አፈናን ብቸኛው አማራጭ አደረገ። አገሩም ከገፈር የሚመጠጥላት አሳዛኝ ተመፅዋች ለመሆን ዳርዳርታውን ተያያዘችው።

እንዲህ ባለ የአጣብቂኝ አገዛዝ ስር ያለ ማህበረሰብ መቼም አይነቃም ብሎ መደምደም የዋህነት ነው። የአምባ-ገነኖች ገራገርነት የሚገኘው በዚህ ድክመቶቻቸው መካከል ነው። ነቅቶ የሚያነቃ ግለሰብም ሆነ ስብስብ ፔኮክሎቫኪያ አጥታ አታውቅም። ማህበረሰቡ መድረሻ ባጣ በዚያን ወቅት «እምቢ» ያሉ ጥቂት ሰዎች ተገኙ። «ቻርተር 77» የተባለ

የሲቪክ ፎረም የመጀመሪያው የተደራጀ ተገዳዳሪ ኃይል ሆኖ ወደአደባባዩ ወጣ። እ.ኤ.አ. በጥር 6 ቀን 1977 ዓ.ም. ቻርተር 77 የሚል መጠሪያ ያለው ማኒፌስቶ በማዘጋጀት በምዕራብ ጀርመን ጋዜጦች ላይ አሳተመ። በፍጥነትና በተለያዩ አይነት የማሰራጫ መንገዶች የተበተነ ውይህ ማኒፌስቶ መንግስቱን ከፋኛ ይኮንናል። ራሱ ያረቀቀውን ህገ-መንግስትና አለም-አቀፍ ቃል-ኪዳኖችን በመጨፍለቅ የዜጎችን ህይወት ፈታኝ ያደረገው ግራ-ዘመም አገዛዝ ሰብዓዊ መብትን ያለአንዳች ቅድመ-ሁኔታ እንዲያከብር በማኒፌስቶው ላይ ተጠይቋል። ከጥበብ ሰዎች፣ ከቀድሞ ባለስልጣናትና ከአደባባይ ምሁራን የተውጣጡ 243 ግለሰቦች በንድፈ-ሃሳቡ ላይ ፈርመዋል። የሁሉም እጣ ፈንታ ግን መከሰሰ፣ መታሰርና ከስራዎቻቸው መባረር ነበር። ስብስቡን ግን በእንዲህ መሠል ማዋከብ ማቆም አልተቻለም። ለውጥን በእስር ማቆም ቢቻል ኖሮ የፔኮክሎቫኪያው ሰው - በላ መንግስት ዛሬም ድረስ በቆየ ነበር።

የመጨረሻው መጀመሪያ

እ.ኤ.አ. ህዳር 17 ቀን 1989 ዓ.ም. የተማሪዎች ቀን ተብሎ በአለም - አቀፍ ደረጃ ይከበር ነበር። የፔኮክሎቫኪያ ወጣቶች ዕለቱን ለማስታወስ ያሰበት ግን በተለየ ሁኔታ ነው። ዣን አፕሌታል የተባለውንና የአገሩ ድንበር በናዚ ወታደሮች ሲደፈር መታገስ አቅቶት ባሳየው ቁጣ የተገደለው ወጣት ቢሰዋም ቅብር ይገባሃል። ሌሎች ቀጠሮ ያዙ ። የሰልፉ አስተባባሪዎች ፍፁም ሰላማዊ የሆነ ሰልፍ ለማድረግ ቃል ተገባቡ። ትዕይንቱ የሚፈጥረውን መነቃቃት የፈራው መንግስት ደግሞ ሁሌም የሚተማመንበትን ጦር ሰራዊት በተጠንቀቅ አቆመ።

የገዢው ፓርቲ የወጣቶች ከንፍ ዕለቱን ለመዘከር ፍቃድ በመጠየቅ ሰልፉ ፈቃድ ተቸረው። በእነዚህ ወጣቶች አዕምሮ ውስጥ ይመላለስ የነበረው ግን ከለውጥ ፈላጊዎቹ ሀሳብ ጋር የሚስማማ ነበር።

የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎችና የከተማ ወጣቶች አላማም አንድ ሆኑ። በጠዋት የተያዘው ቀጠሮ በ15 ሺህ ሰው ስብስብ ጉዞውን ጀመረ። በቪሴህራድ የመቃብር ቦታ ላይ ሊጠናቀቅ አቅድሞ ተይዞለታል። በአንቃቂ መዝሙሮች፣ በመፈክሮችና በአዝናኝ ክስተቶች የተዋዛው ደማቁ ሰልፍ የመንገደኞችን ቀልብ ገዛ። በእስርና በግፍ፣ በኑሮ ውድነትና በሰቃይ የታሸው ህዝብ የራሱን ጥያቄ እያገኘ ሰልፉን እንደነገሩ ተቀላቀለ። የትዕይንቱ መዳረሻ ተረሳ። የፕራግ ታላቁ አደባባይ ወደሆነው ወደ ዌንቴስላስ የሰልፈኞቹ እግር አመራ። በተጠንቀቅ እንዲቆም ትዕዛዝ ወርዶለት የነበረው እድማ በታኝ ጦርም እጁን እያፍታታ ጠበቃቸው።

ናርድኒ ንዳና ላይ እንደደረሱ የሰልፉ ማከተማያ እንዲሆን ተገደደ። የማምለጫ መስመሮቹ በሙሉ በታጣቂዎቹ ተዘጉ። የተገኙት መሹለኪያዎች በሙሉ ከጉልበተኞቹ ዱላ ለማምለጫነት አገለገሉ። በመካከሉ ግን ከተማሪዎቹ ወገን በርከት ያሉት ለጉዳት ተዳረጉ። በዚህ መንግስታዊ እርምጃ ንቅናቄውን የገታ የመሰለው አገዛዝ የመውደቂያውን የመጀመሪያ ክስተት ራሱ እንደለኮሰው ግን አልተረዳውም። የአምባ -ገነኑ ስርዓት መጨረሻ በዚህች ቀን በተከሰተው የግፍ ስቃይ ተጀመረ። የቪልቪት አብዮት ማብሰሪያ ደውል ተሰማ። በዚሁ ዕለት ምሽት ተማሪዎችና የቲያትር ባለሞያዎች በአድማው ለመቀጠል ተሰማሙ።

በቀጣዩ ቀን ከተማሪው የተወከሉ ሁለት ወጣቶች የወቅቱን ጠ/ሚኒስትር ላዲስዓቭ አዳጄክን ለማናገር ወደ ቤተ መንግስቱ ተጋበዙ። ከአንድ ቀን በፊት የሆነውንም በድፍረት አብራሩ። በናርድኒ ንዳና ውሎ ያዩትንና የሰሙትን መስከሩ። በተመሳሳይ ሰዓት ከቤተ መንግስቱ ውጪ ታሪክ እየተከተበ ነበር። ቲያትር ቤቶች የሰራ ማቆም እድማ ውን ጀመሩ። አዳራሹንም ለህዝባዊ ውይይቶች ብቻ ከፍት አደረጉ። ተማሪዎችም በበኩላቸው የትምህርት ማቆሙን እድማ አቀጣጠሉት። ስርዓቱም እስኪፈራርስ ወደ ትምህርታቸው አልተመለሱም።

በመላው ቼኮዝሎቫኪያ የግል የሚዲያ ውጤት ባለመኖሩ ፅሁፎች በበራሪ ወረቀቶች ላይ እየተከተቡ ቤት ለቤት መሰራጨት ጀመሩ። በአንድ ቀን ልዩነት ውስጥ ታሪክ መገለባበጡን ያዘ። የነፃ አውሮፓ ሬዲዮ (Radio Free Europe) ጣቢያ፣ የተሳሳተ ዘገባ ቢሆንም፣ አንድ ተማሪ ከአመፁ ጋር በተያያዘ መገደሉን በዜና እውጃው አሰራጨ። ይህም የመሀል ቤት ፖለቲካ የሚያራምደውን ዜጋ ወደተቃውሞ ገፋው። የፕበበና የስነ ፅሁፍ ማህበራት የተቃውሞውን እንቅስቃሴ ተቀላቀለት። ከሲቪክ ማህበር የተውጣጣ አንድ ቡድን ሁለት ጊዜ መልቀቂያ እንዳስገቡ ወደተነገረላቸው ጠ/ሚኒስትሩ ቢሮ በግብዣ አመሩ። ነውጥ የሌለበት የለውጥ ጥያቄ ማንሳት እንደሚችሉም ከባለስልጣኑ አንደበት ማረጋገጫን አገኙ። በስሎቫኪያ አካባቢ የተዋቀረውና መንግስታዊ ጥቃትን ከህዝብ ለመከላከል የተቋቋመው ቡድን በተማሪዎች ላይ የተደረገውን ጥቃት ከፋኛ ኮነነ። የለውጡ አካል መሆኑንም በዚያኑ ዕለት አወጀ።

በቲያትር ድርሰት ፅህፈትና አዘጋጅነት የሚታወቀው ቫክላቭ ሀቨል በእርሱ ከሚመራው የቻርተር 77 የሲቪክ ተቋም ጋር በመሆን የፖለቲካ አስረኞች በሙሉ እንዲፈቱ፣ ተማሪዎቹ ላይ የተወሰደው እርምጃ በገለልተኛ ቡድን እንዲመረመርና ጥፋተኛ ሆነው የተገኙ ባለስልጣናትም ከስልጣን እንዲወርዱ የሚል በቁጣ የተሞላ መግለጫ አወጣ። ይህ የማይፈፀም ከሆነ ደግሞ በተማሪዎች፣ በቲያትር ቤቶችና በመንግስት ተቋማት ሰራተኞች የተጀመረው እድማ እንደማይቀለበስ አረጋገጠ። በመንግስት ቁጥጥር ስር ያሉ መገናኛ ብዙሃን ይህን የሚቃወም የማስፈራሪያ መልዕክት እያስተላለፉ ነበር። የተመረጡ የመንግስት ባለስልጣናት በቴሌቪዥን በመቅረብ ሰላም እንዲወርድና ከተሞች ወደ መደበኛ ስራቸው እንዲመለሱ ማሳሰቢያቸውን አስተላለፉ። በነፃ አውሮፓ ሬዲዮ ተገድሏል ተብሎ ሲነገርለት የነበረው ማርቲን ስሚድ በቴሌቪዥን ጣቢያው በመቅረብ በእርሱ ላይ የተናፈሰው ወሬ ብቻ መሆኑን በመናገር በህይወት እንዳለ ለማረጋገጥ ሞከረ። አንዴ ከቤቱ የወጣውን ህዝብ ግን የሚያቆመው

አልተገኘም። ለዘመናት ሲገፉ የኖረ ህዝብ እም ቢ ያለ ቀን የትኛውም ማባባያ ከጉዞው አይገታውም።

የተማሪዎችና የቴያትር ባለሙያዎች አድማ በቀጣዩም ቀን እንደቀጠለ ነው። በህገ-መንግስቱ የተደነገገው የኮሙኒስት ፓርቲው ገዢነት እንዲሻር ጥያቄዎች መሰማት ጀመሩ። በዕለቱ በከፍተኛ ቁጥር የተሰበሰቡ አድማ በታች ፖሊስ ቢሰማራም ህዝቡን ከቤት መመለስ ግን አልቻለም። ህዳር 20 ቀን አንድ መቶ ሺህ ያህል ሰልፈኛ ዋና ከተማዋን ፕራግን ወረራት።

ፈጣኑና ተከታታዩ የለውጥ ጉዞዎች መሰረት መያዝ ጀመረ። አገዛዙም ለውጥ ፈላጊውን አካል ማዳመጥ ግዴታ እንደሆነበት ተረዳ። በሲቪክ ማህበሩና በጠቅላይ ሚኒስትሩ መካከል ይፋዊ ውይይት መኖር እንዳለበት ተወስኖም ህዳር 21 ቀን በቤተ-መንግስቱ ውስጥ ተገናኙ። የመንግስት ተወካዩ ባለስልጣን ከዚህ በኋላ ምንም አይነት ጉልበት እንዳይጠቀሙ ለአድማ በታች ፖሊሶች ትዕዛዝ እንደሚያስተላልፉ ቃል በመግባት ሶሻሊዝም ላይ ግን ድርድር እንደማይኖር ለተወያዮቹ ተናገሩ። በተመሳሳይ ሰዓት ግን ታዋቂው የዌንጅስላስ አደባባይ በህዝብ ማዕበል ተጥለቅልቆ ነበር። የተማሪዎችና የቴያትር ባለሙያ ተወካዮች ደግሞ የሰራተኛውን ድጋፍ ለመስጠት በየፋብሪካዎች እየዞሩ የቅስቀሳውን ስራ እያጣደፉት ነበር። በመጨረሻ ህዳር 27 በተዘጋጀው አገር-አቀፍ የሰራ ማቆም አድማ ላይ ሁሉም እንዲሰማማ የማግባባቱ ተግባር ዋናው ስራቸው ነበር።

የፖለቲካ አስረኛው ዣን ካርኖጉርስኪ እንዲፈታ የሚጠይቅ ሰልፍ ደግሞ በጎን ሲካሄድ ነበር። በሚገርም ሁኔታ ይህን ህዝባዊ ትዕይንት የመራው የመንግስት ባለስልጣን የነበረውና የማሻሻያ እርምጃ መኖር ይገባል ሲል የተሟገተው አሌክሳንደር ዱብጽክ ነበር። የሰልፉ ውጤታማነት የተለካውም ትዕይንቱ ሳይጠናቀቅ እስረኛው በመፈታቱ

ነበር። የዕለቱ ሌላው ስኬት ደግሞ ካቶሊካዊቷ ቤተ-ክርስቲያን ለተማሪዎች ድጋፏን ማሳየቷ ነው። ካርዲናል ቶማሴክ፣ ገዢውን ፓርቲ በአደባባይ በመጎቀፍ ለውጥ እንደሚያስፈልግ በምዕመኑ ፊት ተናገሩ። ልባዊ ፀሎታቸውም አምላክ ከወጣቶቹ ፊት እንዲወጣ መሆኑን መሰከሩ። በመንግስት የቴሌቪዥን ጣቢያ በመቅረብ የመጨረሻ እርምጃ እንደሚወሰድ ያወጁት ባለስልጣን ቃላቸው ከዛቻ መዝለል ያልቻለው በእነዚህ ተከታታይ እርምጃዎች ውጤታማነት ነበር።

በስሎቫኮች በኩል የታየው እምቢ-ተኝነትም አስገራሚ የሚባል ነው። ዛሬ ከእናት ሀገሯ ጅክ ሪፐብሊክ ጋር ተለያይታ ራሷን ማስተዳደር የጀመረችው ስሎቫክ ታሪክ ተሰርቶባታል። ጅኮች የቪልኬት በሚሉትና እነሱ ደግሞ ጀጉኑ ብለው በሚጠሩት በዚህ የአብዮት እንቅስቃሴ ውስጥ ታላቅ ሚና ተጫውተዋል። በዚህ ጥምር ጉዞዎች መፍረከሪያ የጀመረው የኮሙኒስት አገዛዝ አደባባዮች የሞላውን ህዝባዊ አመፅ ሊቋቋመው አቅቶታል። በአስገዳጅ ሁኔታዎች ወደድርድር ማዘንበሉን ተያይዞ ታል።

ህዳር 22 ቀን በትዕይንቱ ታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜ ስለሰልፉ የሚያወሳ ዜና በመንግስት የቴሌቪዥን ጣቢያ ቀረበ። በዘገባው የታየው የህዝብ ቁጥርና በድምፅ የቀረበው ሀታታ ግን ሀሰት የተቀላቀለበት ነበር። የሸፈተ ሀሳብ መያዣ የለውም። የስሎቫክ ፈጫካዊ የቴሌቪዥን ጣቢያ ሰራተኞች ይህን ስህተት አይተው ማለፍ አቃታቸው። እውነተኛ የመረጃ ምንጭ ማስተላለፍ ያቃተውን መስሪያ ቤታቸውን በመልቀቅ አድማ እንደሚመቱ አስጠነቀቁ። ቁጣቸው በእርግጥም የተሳካ ነበረ። ከዚህ ዕለት ጀምሮ እስከ መንግስታዊው ለውጥ ድረስ የነበረው ህዝባዊ ትዕይንት በቀጥታ በየቤቱ ባሉ ቴሌቪዥኖች መተላለፍ ጀመረ። በየመሀሉም ምንም አይነት የሀይል እርምጃ እንደማይወሰድና ህዝቡ ግን ወደቤቱ እንዲገባ መነገሩ አልቆመም ነበር። ስንቱን ገድዶ አጨርሳለሁ ያለ የሚመስለው

ሰራዊትም ሁኔታውን በጥንቃቄ ከማየት ውጪ ሊያደርግ የሚችለው አልነበረም።

ህዳር 25 ቀን 1989 ዓ.ም በተቃውሞ ሀይሉና በመንግስት መካከል የተደረገ ውይይት በመገናኛ ብዙሃኑ በቀጥታ ተላለፈ። ከዚህ ውይይት በኋላ የመንግስት ጋዜጣ ተብለው በልምድ የሚታወቁት ጋዜጦች በርዕሰ አንቀፅ ደረጃ ለውጥን ማቀንቀን ጀመሩ። እየታየ ባለው ፈጣን ለውጥ የተነቃቁ በርካቶች ውሎና አዳራቸውን አደባባዮች ላይ አደረጉ። የዌንጅስላሱ ሰልፈኛ ወደ አንድ ሚሊዮን ሲደርስ በብራቲስላቫ አደባባይ የነበረው ደግሞ ከአንድ መቶ ሺህ አልፎ ነበር። በታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜም እርሱ ባይኖር ኖሮ የቪልኬት አብዮት አይሳካም ነበር ተብሎ የሚወደሰው ቫክላቭ ሀቨልና ጣ/ሚኒስትሩ ኡዳሜክ ፊት ለፊት ተገናኝተው ተወያዩ። የሁለቱን ሰዎች ውይይት ተከትሎ የአገዛዙ መጨረሻ መቃረቡን የሚገምቱ ቁጥራቸው እየበዛ መጣ። በተለይ በሀቨል ውጤታማ ውይይት ማግስት የተደረገው የሁለት ሰዓት አገር-አቀፍ አድማ የመንግስት ሰልጣን ከአጅ እየወጣ እንደሆነ አሳየ። መንግስታዊ ትዕዛዞች መደመጥ አቆሙ። በተቃራኒው በተቃውሞ ጎራ የተሰለፉት ቃል እንደሀይማኖታዊ ትዕዛዛት ይቆጠሩ ነበረ።

ህዳር 29 ቀን ኮሙዩኒስታዊው መንግስት ብቸኛ የአገሪቱ ወካይ መሆኑን የሚያውጀው የህገ-መንግስት አንቀፅ በይፋ ተሰረዘ። የፔኮዝሎቫኪያ እፎይታም ተቃረበ። በታህሳስ 10 ጥቂት የኮሙዩኒስቱ አባላት ብቻ የተካተቱበት ጊዜያዊ መንግስት ቃለ መሃላ ፈፀመ። ይህም አንድም መስኮት እንኳን ያልተሰበረበት እየተባለ ለሚነገርለት የቪልኬት አብዮት ታላቅ ስኬት ነበር።

አብዮት ሲባል ፈጣንና ስር-ነቀል ነውና በጊዜያዊው መንግስት ላይ የታየው ቀዝቃዛ ስሜት በህዝቡ አልተወደደም። አገሪቱን በፕሬዝዳንትነት እንዲመሩ በጊዜያዊነት የተሾሙት ጉሳታቭ ሁዛክ ስል ጣናቸውን በገዛ

ፈቃዳቸው ለቀቁ። እርሳቸውን ለመተካት ሰው ሲፈለግም የአብዮቱ መሪ ቫክላቭ ሀቨል ተገኘ። ታህሳስ 29 ቀን 1989 ዓ.ም ሰልጣኑን በአደራ ጠባቂነት ተረከበ። ፔኮዝሎቫኪያ ወደኋላ ላትመለከት ጉዞዋን ጀመረች። ዴሞክራሲ የአምባ-ገነኑን ታሪክ በመፋቅ ተተካ። የህዝብ ብሶት የተሻለች አገርን ፈጠረ።

ጋዜጠኛ አስከንድር ነጋ

ክፍል አራት ሠላማዊ ትግል

ምዕራፍ 1 - ሕዝባዊ እምቢተኝነት Civil Disobedience

- «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» በጥንት ዘመን
- የሕዝባዊ እምቢተኝነት ፅንሠ-ሃሳብ

ምዕራፍ II - የሠላማዊ ትግል ስልቶች ምንድን ናቸው?

- ስለሠላማዊ ትግል ዋነኛ ጭብጦች

ምዕራፍ III - የሠላማዊ ትግል ስልቶች

- የረሃብ አድማ እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት
- አቤቱታ (Petition) እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት
- ማነቆ (PicKeting) እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት
- የሥራ ማቆም አድማ እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት
- ቁጭ በሉ (Sit in) እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት

ምዕራፍ IV - ሠላማዊ ትግል የሚሳካው እንዴት ነው?

- የሠላማዊ ትግል ጠቀሜታዎች
- የሠላማዊ ትግል ቅድመ ሁኔታ ዓላማን ለይቶ ማወቅ
- ሠላማዊ ትግል መቋቋም የሚኖርበት ፈተናዎች

ምዕራፍ V - የሠላማዊ ትግል ተሞክሮዎች

- የተለመዱ የህዝባዊ እምቢተኝነት ክስቶች
- የህዝባዊ እምቢተኝነት ተቆጣጣሪዎች
- የህዝባዊ ሠልፈኞችና የፖሊስ መብቶች

ምዕራፍ VI - ቤተ-ክርስቲያንና ሠላማዊ ትግል

- የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ፅንሠ-ሀሳብ Liberation Theology

ምዕራፍ II V - ህዝባዊ እምቢተኝነት በኢትዮጵያ ሲሠራ ይችላል ወይ?

ጋዜጠኛ እስክንድር ነጋ

መታሰቢያነቷ

ዕለተ-ረብዕ ሰኔ አገረ 1997 የአዲስ አበባ አየር ተከፍቶ ነበር። ከማለባው አንስቶ ጨፍጋጋና ደመና ያጠላበት እዲስ አበባ፣ የመር ቀጠና መስላ በብረት ለበሰና በከባድ መኪናዎች የተጫኑ ሰራዊቶች እንቅስቃሴ የከተማውን ህዝብ ስጋት ውስጥ ጥለውት ነበር። በዚህ ዕለት፣ ከማለባ አንስቶ የታከሰ ሹፌሮች፣ እንዲሁም፣ ነጋዴዎች ባደረጉት የሰራ ማቆም እድማ የከተማዋ እንቅስቃሴ ቆሞ ነበር።

በዚህ መንፈስ ውስጥ ነበር፣ በአውቶብስ ተራ፣ በጉጃም በረንዳ፣ በመሳሰሉም በተከለሰው የማጥፋትና በአብነት አካባቢ የተገታቀሱ ታጣቂዎች፣ ሰላማዊና ንፁህን ዜጎች ላይ ተኩስ ከፍተው አስቃቂውን አደጋ ያደረሱት። በታጣቂዎቹ ጥይት 40 የሚደርሱ ኢትዮጵያውያን ህይወታቸው ሲያልፍ፣ በርካታ ወገኖች ለአካል ጉዳት ተዳርገው በስቃይ ላይ ይገኛሉ።

እናት ኢትዮጵያ በንፁህን ልጆቿ ላይ በተፈፀመው ግፍ አንገቷን ደፍታለች። እንደዋዛ በፈሰሰው የሰላማዊ ዜጎች ደም የአዲስ አበባ ጉዳዮች ታጥበዋል። ስለተፈፀመው ግፍ «ሄሎሄ... ሄሎሄ...» ሲሉ ኢትዮጵያውያን ወደ ፈጣሪያቸው ጮኹዋል።

የዚያ ዕለት ግድያ፣ ከአንድ ቤት ሁለት ልጆችን በሰቃቷ፣ ታ ዳጊው ህፃን ነቢያ አለማየሁ፣ የኒፎርሙን ለብሶ ደብተሩን እንደያዘ በትንሹ ልቡ ውስጥ ጥይት ተሰቆበታል። «ጎብ ለልጄ ስትል ተወጋች» አንዲሉ፣ ልጇን ብለው የወጡት እናትም በታጣቂዎቹ በተተኮሰባቸው ጥይት ህይወታቸውን አጥተዋል።

ስርቶ አዳሪ፣ ቤተሰብ አስተዳዳሪ ወጣቶች፣ ህፃናት እዛውንት ሳይቀሩ በዚያ ዕለት በጥይት ተጨፍጭፈው ፊሳቸው እንደ ውሻ በጉዳዮች ላይ ወድቋል።

ለእነዚህ ሰማዕታት ወገኖቻችን ይህን ጽሑፍ በመታሰቢያነት መቅረቡ ቢያንስ እንጂ አይበዛም። እኔም የምርጫው ትኩሳት (ነበልባል አሳት) ለበላቸው ወገኖች ይህንን ጽሑፍ በመታሰቢያነት ሳቀርብ፣ ለሟሽ ቤተሰቦች መፅናናትን በመመኘት ነው።

ፈጣሪ፣ የገፁህን ዜጎቻችንን ነፍስ በከብር ተቀበላት!

እስከንድር ነጋ

ምዕራፍ ፩

ሕዝባዊ እምቢተኝነት Civil Disobedience

“Civil Disobedience” የሚለውን ሁለት የእንግሊዘኛ ቃላቶች ወደ አማርኛ ለመተርጎም ሲታገል የነበረ የዩኒቨርሲቲ ዘመን ዳደኛዬን መቼም ቢሆን አልረሳውም። የጥቁር አሜሪካዊው ማርቲን ሉተር ኪንግ አድናቂ ነበር። “Civil Disobedience እኮ በእኛ ሀገር አይሰራም። ለምን ልተርጉሙ ብለህ ትጨነቃለህ?” ብዬ በተደጋጋሚ አቀርብለት ለነበረው ጥያቄ፣ «ጊዜው ይመጣል» ይለኝ ነበር። በጊዜው እስቅበት ነበር። ዛሬ ግን፣ አድናቂው ሁኛለሁ። ሩቅ ማየት ይችል ነበር ማለት ነው። አሜሪካ መቅረቱ ሁልጊዜ ይቆጠራል። ያቺ ሀገር፣ ብዙ ልጆቻችን ውጣ ቀርታለች።

ያ ዳደኛዬ (ስሙን ያለፍቃዱ ማንሳት አልፈልግም) አሜሪካንን ምን ያህል እንደሚጠቅማት አላውቅም። በእርግጠኝነት መናገር የምችለው፣ ይቺን ምስኪን ሀገሩን የበለጠ እንደሚጠቅማት ነው። ይህን ዳደኛዬን የሆነ ጊዜ ላይ ደውዬ ሳነጋግረው «አንተ ተመልሰህ ምን ለውጥ አመጣህ?...» በማለት እንዲመለስ ያቀረብኩለትን ጥያቄ አጣጥሎብኛል።

«እኔ ብቻዬን ለውጥ አመጣለኹ ብዬ አልተመለስኩም። ለውጥ የሚያመጡት አካል ለመሆን እታደላለሁ በሚል ተስፋ ነው የተመለስኩት» የሚል ምላሽ ሰጥቶባለኹ።

በእኔ በኩል፣ በጻደጅዬ ላይ ተስፋ አልቆርጥም። ወደ ሀገሩ እንዲመለስ ለሰከመጨረሻው እፍጨረጨራለኹ። አስከዛው ግን፣ ጻደጅዬ «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ("Civil Disobedience") በማለት ሲተነትንልኝ ከኖረው የማስታውሰውንና፣ እኔም እንደአቅሚቴ በግሌ የሠራሷትን አነስተኛ ጥናት አካትቼ ያቀናበርኩትን ላካፍላቸኹ አወዳለሁ።

«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» በጥንት ዘመን

ሁለተኛው የዓለም ጦርነት እየተጋጋለ ባለበት ወቅት፣ ማለትም፣ በ1940 (እ.ኤ.አ.) በፈረንሳይ ሰሜናዊ የባህር ዳርቻ በምትገኘው ዳንኪርክ፣ የጀርመን ጦርን የወደፊት ግስጋሴ መቋቋም ያቃተው አንድ እንግሊዛዊ የጦር መኪንን "But if not?" («ቢይሆንስ?») የሚሉትን ሰስት ቃላት ያዘለ ሃረግ ቴሌግራም ወደ ለንደን ልኮ ነበር። «መቋቋም ቢያቅተንስ?...» ማለቱ ነበር። ቴሌግራሙን በእንግሊዝ መዲና ያነበበው ሰው፣ ሃረጉ የተመዘዘው ከመጽሐፍ ቅዱስ፣ ብሉይ ኪዳን (ትንቢተ ዳንኤል፣ ምዕራፍ 3/13 -18) መሆኑን ተረድቶ ነበር። ትንቢተ ዳንኤል፣ እንዲህ ይላል፡ -

ናቡከደነፆርም በብስጭትና በቁጣ ሲደራቅንና ሚሳቅን አብደናንንም፣ ያመጡ ዘንድ አዘዘ። እነዚህንም ሰዎች ወደ ንጉሡ ፊት አመጡላቸው። ናቡከደነፆርም ሲደራቅና ሚሳቅ አብደናንንም ሆይ፣ አምላኬን አለማምለካችሁ ላቆምኩትም ለወርቁ ምስል አለመስገዳችሁ እውነት ነውን? አሁንም የመለኮቱንና የእንቢልታውን የመሰንቆውንና የክራሩን የበገናውንና የዋሽንቱን የዘፈኑንም ሁሉ ድምፅ በሰማችሁ ጊዜ ተደፍታችሁ ላሠራሁት ምስል ብትሰግዱ መልካም ነው። ባትሰግዱ ግን፣ በዚያ ጊዜ

በሚነድድ እሳት እቶን ውስጥ ትጣላላችኩ። ከእጄስ የሚያድናችሁ አምላክ ማን ነው? ብሎ ተናገራቸው። ሲደራቅና ሚሳቅ አብደናንንም መለሱ ንጉሡንም ናቡከደነፆር ሆይ፣ በዚህ ነገር እንመልስልህ ዘንድ አስፈላጊዎችን አይደለም። የምናመልከው አምላክችን ከሚነድደው ከእሳቱ እቶን ያድነን ዘንድ ይችላል። ከእጅህም ያድነናል። ንጉሥ ሆይ፣ ነገር ግን፣ ንጉሥ ሆይ፣ እርሱ ባያድነን፣ አማልክትህን እንዳናመልክ ላቆም ኸውም ለወርቁ ምስል እንዳንሰግድለት እወቅ አሉት። (ትንቢተ ዳንኤል ም.3 ቁ.13-18)

መጽሐፍ ቅዱስ፣ ለዓለማዊ መንግስት እምቢተኝነትን በገለፁ ግለሰቦችና ቡድኖች የተሞላ ነው። በብሉይ ኪዳን ውስጥ የሚገኙት አይሁዳውያን በተደጋጋሚ ከዓለማዊ መንግስቶቻቸው ጋር ሲፋጠጡ እንበበናል።

በብሉይ ኪዳን፣ ትንቢተ ዳንኤል፣ ምዕራፍ 6 ላይ፣ ዳንኤል ለ30 ቀናት ጮክ ብሎ ለፈጣሪው እንዳይፀልይ ተከልከሎ ነበር። ዳንኤል ግን፣ መብቱን እንዲት ስንዝር አሳልፎ ቢሰጥ፣ ባላንጣዎቹ እንድ ከንድ ያህል እንደሚነጥቁት ተረድቶታል። በዚህም ምክንያት፣ መፀለዩን በመምረጡ፣ ከሞት ጋር ሊፋጠጥ ችሏል።

በሀዲስ ኪዳን፣ የሉቃስ ወንጌል፣ ምዕራፍ 23 ስናነብ ደግሞ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለው ዓለማዊ መንግስትን በመቃወሙ እንደሆነ እንረዳለን። የሐዋርያት ስራ፣ ምዕራፍ 14፡19 እና 5፡29 የክርስቶስ ተከታዮች፣ ነገሮች እየከረሩ ሲሄዱ ከሠው ልጅ ይልቅ፣ ፈጣሪን መታዘዝ እንዳለብን ይመክሩናል። ሐዋርያው ጳውሎስ ብዙ መልዕክቶችን የየፈው በሮማውያን ወሀኒ ቤቶች ውስጥ ሆኖ ነበር። የሐንስም፣ ራዕዩን የየፈው በስደት ቆይታው ነበር። ከእነኚህ ሐዋርያት ስራ የምንረዳው ነገር ቢኖር፣ ለዚህ ሁሉ ስቃይ የተዳረጉት «ሠላማዊ ዓመፅን» በመሣሪያነት ተጠቅመው መንግስታቸውን በመቃወማቸው ነው።

የሕዝባዊ እምቢተኝነት ፅንሠ-ሃሳብ

The Columbia Encyclopedia, ሰኔስተኛ ቅጂ (2001-05)
እንደሚያስረዳን፤

«ሕዝባዊ እምቢተኝነት ኢ-ፍትሃዊ ነው» ተብሎ ለሚታመን ህግ ለመታዘዝ እምቢተኛ መሆን ማለት ነው። በ«ሰላማዊ ዓመፅ» ውስጥ የሚሳተፉ ወገኖች፤ «ኢ-ፍትሃዊ ነው» ብሎት ሁኔታ ትኩረት ለማስገኘት ኃይልን ያላካተቱ ሰላማዊ የትግል ስልቶችን ይጠቀማሉ። ከፍተኛ አካላዊ ወይም ስነ-ልቦናዊ ጉዳትን፤ አልያም ለስርን የመሰሉ የቅጣት ዓይነቶች እንደሚያደርሱባቸው እያወቁ፤ ህጉ እንዲለወጥ የተቻላቸውን ያህል ይጥራሉ። አሁን ባለፈው ዘመን፤ ከ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» መገለጫዎች መካከል ሰላማዊ ሠልፎች፤ ህንፃዎችን መውረር፤ እንዲሁም የሰራ ማቆም አድማ ይገኙባቸዋል።» ይላል።

የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ፍልስፍና በጥንታዊዎቹ የግሪክና የሮም ስልጣኔዎች፤ እንዲሁም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በስፋት የሚገኝ ፅንሠ ሃሳብ ነው።

አሜሪካዊው ፊላሰፋ፤ ሄንሪ ዴቪድ ቶር፤ On the Duty of civil Disobedience (1849 እ.ኤ.አ.) በተሰኘው መጽሐፋቸው፤ ይህንኑ ፅንሠ ሃሳብ በስፋትና በጥልቀት የተነተኑበት በዘርፉ ካሉት ዓቢይት ስራዎች መካከል ጎልቶ የሚታይ ነው። እኚህ ፊላሰፋ በዚሁ መጽሐፋቸው ላይ፤ ስልጣኑንና ውክልናውን ለመንግስት የሰጠው ግለሰብ፤ ኢ-ፍትሃዊ ህጎችን በመቃወሙ በኩል፤ ህሊናው የሚለውን መከተል እንደሚኖርበት አፅንኦት ሠጥተውታል።

ማህተመ ጋንዲ፤ በደቡብ አፍሪካ የህንዳውያንን መብት ለማስከበርና ሀገራቸውን ከእንግሊዝ ቅኝ አገዛዝ ነፃ ለማውጣት

የተጠቀሙባቸው ሰላማዊ የትግል ዘዴዎች በአብዛኛው ከቶሮ ሰራ የተወሰዱ ናቸው። ጋንዲ ደግሞ፤ «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ከህንድ ባህልና ትውፊት፤ እንዲሁም ከራሳቸው ግብረ-ገባዊ መለኪያዎችና ጠንካራ ዲሲፕሊን ጋር በማጣመር፤ በጥንታዊው የሳንስክሪት ቋንቋ «ዕውነትን መያዝ» የሚል ትርጉም ያለውን «ሳትያግራሃ» የተሰኘውን የ«ሰላማዊ ዓመፅ» ፅንሠ ሃሳብን አዳብረዋል። በርካታ ተከታዮችን ማፍራት የቻሉት ጋንዲ፤ እንግሊዞች በህንድ ላይ የጫኑትን ቅኝ አገዛዝ እንዲያበቃ የተጠቀሙት ይህንኑ በዲሲፕሊን የታነፀ የትግል ስልት ነበር። በ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ታሪክ ስኬትን ካስመዘገቡት ጥቂት ትግሎች መካከል፤ የጋንዲ «ሳትያግራሃ» አንዱ ነበር።

የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ፍልስፍናና ስልቶች ለዓለማቸው ማስፈጸሚያነት ከተጠቀሙት መካከል፤ ኃይማኖታዊ ቡድኖች፤ የእንግሊዝ የሠራተኞች ንቅናቄ፤ የሴቶች መብት ተሟጋቾች፤ ሰላም ወዳጆች፤ የጦርነት ተቃዋሚዎች፤ የአካል ጉዳተኞች ይገኙባቸዋል።

አሜሪካ፤ የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ድንቅ መሪ፤ ዶክተር ማርቲን ሉተር ኪንግ ናቸው። ኪንግ፤ በ1950ዎቹና 1960ዎቹ ዓመታት የጥቁር አሜሪካውያንን መብት ለማስከበር፤ የተለያዩ የሰላማዊ ትግል ስልቶችን በመምራት፤ ወሳኝና ቁልፍ ሚና ተጫውተዋል። ኪንግም ልክ እንደ ጋንዲ ብዙ ጊዜ ለአስር ተዳርገዋል። የፌዴራሉ መንግስት አዲስ የሲቪል መብቶች ህግ እንዲያወጣና በጉዳዩ ዙሪያ የህዝቡን አመለካከት ለመለወጥ፤ በ«ሰላማዊ ዓመፅ» ላይ በተሳተፉት ሰዎች ላይ የደረሱ ድብደባዎች፤ ጅምላ እስሮችና ግድያዎች ከፍተኛ ሚና ተጫውተዋል። ቀደም ሲል በዩ.ኤስ. አሜሪካ የተካሄዱት «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ከግራ ከንፈሾች የትግል ስልት ጋር የተሳሰሩ ተደርገው ይወሰዱ ነበር። ከ20ኛው ምዕተ ዓመት ማብቂያ ወዲህ ግን፤ የፀረ ውርጃ አቋም አራማጆችን ጨምሮ፤ ሌሎች ቀኝ ከንፈሾች «ሰላማዊ ዓመፅ»ን እንደ ትግል ስልት እየተጠቀሙበት ነው።

በ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ውስጥ የሚሳተፉ ዜጎች፣ አቤቱታዎችን አቅርበው፣ ደብዳቤዎችን ፅፈው፣ በፍርድ ቤት ክስ መስርተው፣ ፍላጎቶቻቸውን ያስከብሩልናል የሚሏቸውን ዕጩዎች መርጠው፣ እንዲሁም ሌሎች አግባብነት ያላቸውን አሠራሮች ሞክረው የፈለጉትን ነገር ማሟላት የተሳናቸው ናቸው።

በ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ንቅናቄ ውስጥ ለሚገኙ ሰዎች፣ የግል ምቹታቸውን መስዋዕት ለማድረግ፣ ከማያውቁት አደጋ ጋር ለመፋጠጥ፣ ነፃነታቸውን አሳልፈው ለመስጠትና ወደ ዘብጥያ ለመውረድ ቆርጠው የተነሱ ናቸው። በሌላ አነጋገር፣ ወደ ንቅናቄው ያመራቸው ለዕውነትና ለፍትህ ያላቸው ፍቅር ነው። ባለፉት ሁለት አስርት ዓመታት በ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ውስጥ የተሳተፉ አብዛኞቹ ሰዎች፣ የጋንዲ የ«ሠላማዊ ዓመፅ» ፍልስፍናና ስልቶች ተፅዕኖ ያደረባቸው ናቸው።

አለመተባበር

ከ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» የትግል ስልቶች መካከል አንዱ አለመተባበር ነው። በዚህ የትግል ስልት ውስጥ ከሚካተቱት አሠራሮች መካከል ለፖሊስ መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አለመሆን፣ በመንገድ ላይ በመቀመጥ የትራፊክን እንቅስቃሴ ማስተጓጎል፣ የረሃብ እድማና በፍርድ ቤት ሂደት ለመካፈል ፈቃደኛ አለመሆን ይገኙባቸዋል። በሀገራችን፣ ፕሮፌሰር ሰር አሥራት ወልደየስ፣ ተከሰው ፍ/ቤት ቀርበው በነበረበት ጊዜ፣ «ጠበቃ አቁሜ አልከራከርም። ፍ/ቤቱ፣ የፈለገውን ሊወስንብኝ ይችላል» ያሉት፣ «አለመተባበር» ለሚለው የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ስልት በአብነት ሊቀርብ ይችላል።

ጋንዲ፣ ስለዚህ የትግል ስልት ሲናገሩ፣ «ከእኩይነት ጋር አለመተባበር፣ ከጥሩው ጋር የመተባበርን ያህል ትልቅ ተልዕኮ አለው» ብለው ነበር።

አለመተባበር፣ ዓለማችንን ከጭቆና ለማላቀቅ አዎንታዊ እርምጃ እየወሰድን መሆናችንን ለማረጋገጥ የምንጠቀምበት የትግል ስልት ነው። አለመተባበርን በትግል ስልትነት የሚያራምዱ ወገኖች ለስቃይና ለቅጣት ሊጋለጡ ይችላሉ። ለምን? ሲባል፣ ህግ አስከባሪዎች በጉዳዩ ዙሪያ በቂ ግንዛቤ ስላሉባቸው፣ በቁጥጥር ስር ከሚያውላቸው የፀጥታ አስከባሪ ጋር ለመግባባት ይቸገራሉ። የፀጥታ አስከባሪዎች ንቃት ህሊና፣ ዝቅተኛ በሆነበት ኢትዮጵያ ውስጥ ደግሞ፣ ይህ ሁኔታ ጎልቶ ሊታይ ይችላል።

ቅሬታቸውን መግለጽ የሚፈልጉ ሠዎች፣ አለመተባበርን እንደ የትግል ስልት የሚጠቀሙት በሚቀጥለው መርህ መሠረት ነው፡-

ግብረ-ገባዊ ተቀባይነት የሌለውንም ነገር ለሚደግፍ ሂደት (ህግም ቢሆን) ተባባሪ መሆን ትክክል አይደለም።

ህግና ፍትህ

«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ህጎችን ለመለወጥና የዜጎችን መብቶች ለመጠበቅ ውጤታማ መሣሪያ መሆኑ በተደጋጋሚ ታይቷል። ከዚህ በተጨማሪም፣ ህጉና ፍትህ የማይጣጣሙባቸው ጊዜያት መኖራቸውንና በአንድ እዚህ ዓይነቱ ወቅት ህጉን ማክበሩ አግባብነት ላይኖረው እንደሚችል የሚያመለክተን የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ፅንሠ ሃሳብ ነው።

«ህግ» እና «ፍትህ» የተለያዩ ፅንሰ ሃሳቦች ናቸው። ሁሉም ህጎች ፍትሃዊ አይደሉም። «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ህግን ከፍትህ ጋር ለማቀራረብ የሚደረግ ትግል ነው።

«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» በአሜሪካ

በዩ.ኤስ. አሜሪካ የሁለት መቶ ዓመታት ታሪክ፣ «ሕዝባዊ እምቢተኝነት» በአሁኑ ወቅት ለሚታዩት በርካታ የፖለቲካና ማህበራዊ ለውጦች ቁልፍ ሚና ተጫውቷል። ከእነኝህ ታሪካዊ አጋጣሚዎች መካከል ዋነኞቹ ከዚህ በታች የተጠቀሱት ናቸው።

1. በስተን ቲ ፓርቲ (The Boston Tea Party)

ዩ.ኤስ. አሜሪካ ነፃነቷ ከመቀዳጀቷ በፊት፣ የማሳቹስተስ ቅኝ ግዛት ዜጎች፣ በእንግሊዝ መንግስት ውስጥ ውክልና ሳይኖራቸው ቀረጥ ለመክፈል መገደዳቸውን በመቃወም፣ ከዚህችው ሀገር በመርከብ ተጭኖ የመጣውን ሻይ ቅጠል ወደ ባህር መጨመሩን መርጠዋል። ዩ.ኤስ. አሜሪካ ሉዓላዊት ሀገር ሆና እንደትመሠረት ወዳስቻላት የነፃነት ጦርነት ካመሩት በርካታ የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ድርጊቶች መካከል ዋነኛው ይኸው ነበር።

2. የፀረ-ጦርነት ንቅናቄዎች

ፈላስፋውና ደራሲው፣ ሄንሪ ዴቪድ ቶር፣ ዩ.ኤስ.አሜሪካ በ1849 (እ.ኤ.አ.) በሜክሲኮ ላይ በከፈተችው ጦርነት ላይ ለመካፈል ፈቃደኛ ባለመሆኑ ወደ እስር ቤት ከተወረወረ ወዲህ፣ የፀረ-ጦርነት ንቅናቄዎች በዩ.ኤስ. አሜሪካ ታሪክ አካል ሆነዋል። ለዚህም የቅርብ ጊዜ አብነት የሚሆኑ፣ በቪየትናም የተካሄደውን ጦርነት፣ ዩ.ኤስ. አሜሪካ በኒካራጋዋና በሌሎች የማዕከላዊ አሜሪካ ሀገራት ውስጥ የምታራምደውን የጣልቃ ገብነት ፖሊሲ፣ እንዲሁም ከኢራቅ ጋር የተፋጠነችባቸው ሁለቱ የባህረ ሠላጤው ግጭቶችን በተመለከተ አሜሪካውያን ተቃውሟቸውን ለመግለፅ የተጠቀሙባቸው የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» የትግል ስልቶች ናቸው። ከእነኝህ ስልቶች መካከል ለጦርነቱ ዓላማ የሚውል ግብር አለመክፈል፣ በሠራዊቱ ውስጥ ለመመልመል ፈቃደኛ አለመሆን፣ የመመልመያ ማዕከላትን መውረር፣ በርካታ ህዝብ በሚተላለፍባቸው ጉዳዮች ላይ መቀመጥ፣ የትራፊክ እንቅስቃሴን ማገድ፣ እንዲሁም ወታደራዊ መልማዮች በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችና በኮሌጆች ቅጥር ግቢ እንዳይገቡ መከላከል ዋነኞቹ ነበሩ።

3. የሴቶችን የመምረጥ መብት የማስከበር ንቅናቄ

ከ1848 እስከ 1920 (እ.ኤ.አ.) ድረስ ባሉት ዓመታት በቪህዎች የሚቆጠሩ ሴቶች የመምረጥ መብታቸውን ለማስከበር በሠላማዊ ሠልፎችና

በረሃብ አድማዎች ላይ በመሳተፍ፣ በተደጋጋሚ ለእስር ተዳርገዋል። በመጨረሻም ላይ፣ መብቶቻቸውን ለማስከበር ችለዋል።

4. የፀረ ባርነት ንቅናቄ

የሃሪዬት ቱብግን በህቡዕ ይንቀሳቀስ የነበረ የባቡር መስመር («የነፃነት ባቡር» ይባላል) ብዙ ባሮችን ካሸሸበት ጊዜ አንስቶ ሰላማዊ የተቃውሞ እንቅስቃሴዎች ባርነትን ለማስወገድ እገዛ አድርገዋል።

5. የሠራተኞች መብት ንቅናቄ

አይ.ደብልዩ.ደብልዩ. እና አይ.ሲ.አይ.አ የተሰኙት የሠራተኛ ማህበራት ያካሄዷቸው የሰራ ማቆም አድማዎችና ሌሎች የ«ሠላማዊ ዓመፅ» ስልቶች፣ የሀፃናት ሠራተኞች ብዝበዛ እንዲወገድ፣ የሰራ ቦታ ሁኔታዎች እንዲሻሻሉ፣ የአንድ ሳምንት የሰራ ሰዓት ብዛት 40 ሰዓታት ብቻ እንዲሆን፣ የሰራ ቦታ ደህንነትና የሠራተኞች ጥቅማ-ጥቅም እንዲሻሻሉ ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርገዋል።

6. የሲቪል መብቶች ንቅናቄ

በማርቲን ሉተር ኪንግና በሌሎች ጥቁር አሜሪካውያን የተመራው የሲቪል መብቶችን የማስከበር ንቅናቄ፣ ዩ.ኤስ. አሜሪካን ሙሉ በሙሉ ቀይሯታል። «የዘር እኩልነት ኮንግራስ» የተሰኘው ተቋም፣ በ1940ዎቹ ዓመታት ያዘጋጃቸው «የነፃነት ጉዞዎች» እና በአንድ ቦታ ተቀምጦ አለመንቀሳቀስ (ቁጭ በሉ) ለጥቁር አሜሪካውያን የሲቪል መብቶች መከበር ቀዳሚዎቹ የትግል ስልቶች ነበሩ። በዚህ መልኩ እየተጋጋለ የመጣው ትግል፣ በ1960ዎቹ የመጀመሪያ ዓመታት ፈንድቶ የፌዴራሉና የክልል መንግስታት ህጎቻቸውን እንዲያሻሽሉ አስገድዷቸዋል።

7. የፀረ-ኮከሊየር ንቅናቄ

እንደ ካረን ሲልክዉድ በመሰሉ ሰዎችና በሰሪማይል ደሴት የኮከሊየር ኃይል ማመንጫ ላይ በደረሰው ጉዳት የተቀሰቀሰው ይህ ንቅናቄ፣

በመላው ሀገሪቷ ያሉ ዜጎችን በ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ስር አስተባብሯል። በመላው ሀገሪቷ በሚገኙ የኑክሌየር ኃይል ማመንጫ ተቋማት መጠነ ሰፊ የ«ሕዝባዊ እምቢተኝነት» ድርጊቶች ተከሰተው ነበረ። ይህንንም ተከትሎ በመላው ዓለም የሚገኙ ሰዎች፣ የጦር ሠፈሮችን በመውረር፣ የሠላም ካምፖችን በመመስረት፣ በኑክሌየር በምቦችና መሣሪያዎች የምርት ሂደትና ትራንስፖርት ላይ እኩል በመፍጠር፣ ሠላማዊ ሠልፎችን በማካሄድና ሌሎች ሠላማዊ የትግል ስልቶችን በመጠቀም ቅሬታቸውን ገልፀዋል።

8. የፀረ-አፓርታይድ ትግል

በ1980ዎቹ ዓመታት የታየው የፀረ-አፓርታይድ ትግል አርአያ ያደረገው በ1960ዎቹ ዓመታት በዩ.ኤስ. አሜሪካ በተካሄደው የሲቪል መብቶች ንቅናቄ የ«ሠላማዊ ዓመፅ» ስልቶች ላይ ነበር። በህዳር 1984 (እ.ኤ.አ.) በበርካታ የዓለማችን ሀገራት ከሚገኙ የደቡብ አፍሪካ ኤምባሲዎች ፊት ለፊት ሠላማዊ ሰልፎች በየቀኑ ተካሂደዋል። ብዙ ሰዎች ከእንደ ዓመት ለበለጠ ጊዜ በየላምንቴ ለእስር ይዳረጉ ነበር። በዩ.ኤስ. አሜሪካ በሚገኙ 26 ትላልቅ ከተሞች በተካሄዱ የፀረ-አፓርታይድ ሠላማዊ ሠልፎች ከሰምንት ሺህ በላይ ሰዎች በቁጥጥር ስር ውለዋል። ይህ ድርጊት፣ ለደቡብ አፍሪካ የአፓርታይድ ሥርዓት መውደቅ ትልቅ አስተዋፅኦ አበርክቷል።

ምዕራፍ ፪

የሠላማዊ ትግል ስልቶች ምንድን ናቸው?

ወደ ሠላማዊ ትግል ስልቶች ከመግባቱ በፊት፣ የሠላማዊ ትግሎችን አብነት ከታሪክ ለማጣቀስ እወዳለኹ። የምጀምረው ከሮማ ነው።

495 ዓ.ም - የሮማ ህዝብ፣ በመሪዎቹ ዘንድ ያሉትን ቅሬታዎች ለማስተካከል ከከተማዋ በመውጣት፣ ለበርካታ ቀናት ስራ ለመስራት ፈቃደኛ ሳይሆን ቀርቷል።

1765-1775 ዓ.ም - በአሜሪካ በእንግሊዝ ቅኝ አገዛዝ ስር የሚገኘው ህዝብ፣ ገዢዎቹ ያወጧቸውን ሰነድ ህጎችን የሚቃወሙ ሠላማዊ ትግሎችን በማካሄድ፣ በ1775 ለዘጠኝ ግዛቶች ነፃነት መረጋገጥ በሩን ከፍቷል።

1850-1867 ዓ.ም - በፍራንሲስ ዲክ የሚመሩ የፖርቱጋል ብሄርተኞች፣ የአስትሪያን አገዛዝ በመቃወም ባካሄዱት ሠላማዊ ትግል፣ ሀገራቸው በአስትሪያ ፖርቱጋል ፌዴሬሽን ስር የራስ ገዝነትን አግኝተዋል።

1905-1906 ዓ.ም - የሩሲያ ገበሬዎች፣ ሠራተኞች፣ ተማሪዎችና ምሁራን ጉጉሠ ነገሥቱ በህዝብ የተመረጠ የህግ አውጪ አካል ምስረታን ተግባራዊ እንዲያደርጉ በሰራ ማቆም አድማዎችና ሌሎች የሠላማዊ ትግል ስልቶች አስገድደዋቸዋል።

1917 ዓ.ም - የየካቲት 1917ቱ የሩሲያ አብዮት የተወሰነ ሁከትና ብጥብጥ ቢያስተናግድም፣ በአብዛኛው ግን ሠላማዊ ትግልን ያካተተ ነበር፤ ዘውዳዊው ስርዓት የተፈረካከሰውም ይህንን ትግል ተከትሎ ነው።

1913-1919 ዓ.ም - በዩ.ኤስ. አሜሪካ ለሴቶች የመምረጥ መብት መከበር በተከታታይ የተደረጉ ሠላማዊ ሠልፎችና የረሃብ አድማዎች፣ ህገ-መንግስቱ የሴቶችን የመመረጥ መብት ባካተተ መልኩ እንዲሻሻል አድርገዋል።

1920 ዓ.ም - በዎልፍጋንግ ካፕ መሪነት በጀርመን የዌይማር ሪፐብሊክ መንግስት ላይ የተካሄደው የመፈንቅለ መንግስት መከራ፣ ህዝቡ አዲሱ መንግስት ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ አለመሆኑን ባሳየባቸው የሰራ ማቆም አድማዎች ሳቢያ ሳይሳካ ቀርቷል።

1923 ዓ.ም - አንደኛው የዓለም ጦርነት እንዳበቃ፣ የሩህር ሸለቆ በፈረንሳውያንና ቤልጂየውያን ቁጥጥር ስር መዋሉን የተቃወሙ ጀርመናውያን፣ ከባድ ጭቆና ቢያስተናግዱም፣ የባዕዳኑን ይዞታ ያስለቀቀ ሠላማዊ ትግል አካሂደዋል።

1920-1947 ዓ.ም - በማህተመ ጋንዲ የተመራው የህንድ የነፃነት ንቅናቄ የተሳካው በሠላማዊ የትግል ስልቶች አማካኝነት ነው።

1940-1945 ዓ.ም - በሁለተኛው የዓለም ጦርነት፣ በኖርዌይ፣ በዴንማርክና በኔዘርላንድስ የጀርመናውያንን ወረራ በመቃወም የተለያዩ ሠላማዊ ትግሎች ተካሂደዋል።

1944 ዓ.ም - የኤል ሳል ቮዶር መሪ፣ ማክ ሲሚሊያኖ ሄርናንዴዝ ማርቲኔዝ፣ እንዲሁም የጓጉፍላማ መሪ፣ ዩር ጌ ኡቢኮ፣ ከአምባገነናዊ ስርዓታቸው ጋር የተወገዱት በሠላማዊ ትግል አማካኝነት ነበር።

1955-1968 ዓ.ም - ጥቁር አሜሪካውያን የተለያዩ የሠላማዊ ትግል ስልቶችን በመጠቀም፣ የሲቪልና የፖለቲካ መብቶቻቸውን አስከብረዋል።

1968-1969 ዓ.ም - ቼኮዝሎቫኪያ በሶቪየት ኅብረት ተፅዕኖ ሥር መሆኗን በመቃወም በተቀጣጠለው ሠላማዊ ትግል፣ የዱብኼክ መንግስት ለጥቂት ጊዜ ነፍስ አግኝቶ በስልጣን ሊቆይ ችሏል። ሆኖም፣ ይህ ሠላማዊ ትግል ወዲያው በሶቪየት ኅብረት ወረራ ተጨናግፏል።

1986 ዓ.ም - የፊሊፒን «ሕዝባዊ ኃይል» ንቅናቄ፣ ጨቋኙን የፈርዲናንድ ማርኮስን አምባገነናዊ ስርዓት በሠላማዊ ትግል አስወግዷል።

ስለሠላማዊ ትግል ዋነኛ ጭብጦች

ሠላማዊ ትግል፣ የተወሰኑ ነገሮች በማድረግ፣ ወይም ባለማድረግ የሚካሄድ ዓመፅ መሆኑ ይታወቃል። በዚህም መሠረት፣ ሠላማዊ ትግል የሚያካትታቸውን ነጥቦች ከዚህ ቀጥሎ ማንሳት እፈልጋለሁ፡-

1. ሠላማዊ ትግል ከታዛዥነት፣ ከፍርሃት፣ እንዲሁም አጅን አጣምሮ ከመቀመጥ ጋር የተያያዘ አይደለም፤
2. ሠላማዊ ትግል፣ እንደ ቃላት ጦርነት መታየት የለበትም። ሠላማዊ ትግል ከቃላት ባለፈ ማኅበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ኃይልን አቀናጅቶ መጠቀምን የሚያካትት ትግል ነው።
3. ሠላማዊ ትግል፣ የሠው ልጅ ተፈጥሮ «ጥሩ ነው» በሚለው ግምት ላይ የተመሠረተ አይደለም፤ ሠላማዊ ትግል፣ የሠው ልጅ «ጥሩ» እና «መጥፎ» ነው የሚለውን አተያይ ግምት ውስጥ ያስገባ ነው።
4. ሠላማዊ የትግል ስልቶችን የሚጠቀም ሠው፣ ሠላም ወዳድ፣ ወይም ዓድቅ መሆን የለበትም፤ ሠላማዊ ትግልን በአብዛኛው ስኬታማ በሆነ መልኩ ሲጠቀም የሚስተዋለው «ተራው» ህዝብ ነው።

5. ሠላማዊ ትግልን የተለያዩ ዓላማ ያላቸው ቡድኖችን በጋራ ሊያራምዱት ይችላሉ።
6. ሠላማዊ ትግል በተወሰነ የዓለማችን ክፍል የተገደበ አይደለም፤ በተለያዩ ሀገራት የሚገኙ ህዝቦችም ሊጠቀሙበት ይችላሉ።
7. የሠላማዊ ትግል ሂደት፣ የመንግሥት ወገን በሠላማዊ ትግል አራማጁ አካል ላይ የኃይል እርምጃ ከመውሰድ ይገታዋል ማለት አይቻልም።
8. ሠላማዊ ትግልንን «ለመጥፎ» እና «ለበገ» ዓላማ ከመዋል የሚያግደው ነገር የለም።
9. ሠላማዊ ትግል፣ በዴሞክራሲያዊ ስርዓት ውስጥ በተፈጠሩ ውስጣዊ ግጭቶች ዙሪያ ብቻ የሚነሳ የትግል ስልት አይደለም። በአምባገነናዊ አገዛዞች፣ በባዕድ ወረራዎችና በፈላጭ ቆራጭ ስርዓቶች ላይም በስፋት ጥቅም ላይ ውሏል።
10. ሠላማዊ ትግል፣ ከትጥቅ ትግል ጋር ሲነፃፀር፣ ድልን ለማስመዝገብ ብዙ ጊዜ አይፈጅም። በተለያዩ አጋጣሚዎች፣ ሠላማዊ ትግል በጥቂት ጊዜ ውስጥ የሚፈለገውን ግብ እሳክቷል። ድልን ለማስመዝገብ የሚያስፈልገው ጊዜ በተለያዩ ነገሮች ላይ የተመረኮዘ ቢሆንም፣ በዋነኝነት ግን የሠላማዊ ትግል አራማጆች ጥንካሬ ተጠቃሽ ነው።

ምዕራፍ ፫

የሠላማዊ ትግል ስልቶች

በመላው ዓለም ዙሪያ የተካሄዱ የሠላማዊ ትግል ገቅናቄዎች ከተጠቀሙባቸው የትግል ስልቶች መካከል የረሃብ አድማዎች፣ አቤቱታዎች፣ ሠላማዊ ሠልፎች፣ ቁጭ በሉ፣ የስራ ማቆም አድማዎች፣ መንገድ መዘጋት፣ . . . ይገኙባቸዋል። ተራው ህዝብ ኢ-ፍትሃዊነትን፣ ወይም ጭቆናን ለመታገል፣ አልያም ለውጥ ለማምጣት እንኳን የሠላማዊ ትግል ስልቶች ተጠቅሟል።

የትግል ስልቶች ውጤታማ እንዲሆኑ፣ ፖለቲካዊና ባህላዊ ሁኔታዎችን ከግምት ውስጥ ባስገባና፣ የአንድ ግዙፍ ዕቅድ አካል ባደረገ መልኩ በጥንቃቄ መመራት ይኖርባቸዋል።

የኢየሱስ ክርስቶስ ከቀደምት የሠላማዊ ትግል ስትራቴጂስቶች መካከል እንደሚመደብ መጽሐፍ ቅዱስን ያነበበ ሰው ያውቀዋል። «ቀኝህን

በጥፊ ለመታህ ሰው፣ ግራህን ስጠው... የሚለው የክርስቶስ አባባል ለዚህ አባባል ማስረጃ ሆኖ መቅረብ ይችላል። ሌላኛው ታሪካዊ የሠላም ትግል ምሳሌ፤ በአውሮፓ፣ ሴቶች፣ ለ100 ዓመታት የዘለቀውን የፈረንሳይና የእንግሊዝ ጦርነት አስከፊም ድረስ ከባሎቻቸው ጋር የግብረ-ሥጋ ግንኙነት ለመፈፀም ፈቃደኛ ያልሆኑበት አጋጣሚ ነበር። በዚያ የሴቶች እርምጃ ሳቢያ ጦርነቱ ቆሟል።

የሠላማዊ ት ል መንፈሳዊና ተግባራዊ ገፅታዎችን በቀመለከተ ጥልቀት ያለውን ስራ ያከናውኑ በርካታ ታዋቂ ሠዎች አሉ። ከእነዚህም መካከል ፖላንዳዊው ሴቶ ዋሴሳ፣ ሳይንቲስቱ አልበርት አንስታይን ተጠቃሾች ናቸው።

የረሃብ አድማ እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት

ማህተመ ጋንዲና የረሃብ አድማቸው

ማህተመ ጋንዲ በሀንድ የሚገኘውን የእንግሊዝ ቅኝ አገዛዝ በመቃወማቸው አራት ጊዜ ለእስር ተዳርገዋል። ጋንዲ ከተጠቀሙባቸው የሠላማዊ ትግል ስልቶች መካከል፣ የረሃብ አድማ እንዲና ሞኝው ነበር። በዚህም መሠረት፣ በሀንድ የእንግሊዝ ቅኝ አገዛዝና በነፃይቷ ሀንድ የሠፋነውን አምባገነናዊ ስርዓትን በመቃወም፣ ሁለት ጊዜ የረሃብን አድማ መትተዋል።

የአየርላንድ ሪፐብሊካኖችና የረሃብ አድማቸው

በቢ ሳንድ፣ በ1981 (እ.ኤ.አ.) በተካሄደው የረሃብ አድማ ከሞቱት እስር የአየርላንድ ሪፐብሊካን እስረኞች (ሰሜን አየርላንዱን ከእንግሊዝ አገዛዝ ነፃ ለማውጣት የሚታገሉ) መካከል ቀዳሚው ነበር። የረሃብ አድማ የመቱት ሪፐብሊካኖች፣ በአየርላንድና በሰሜን አየርላንድ (የእንግሊዝ ግዛት) በሚገኙ ብሔርተኞች ዘንድ ከፍተኛ ድጋፍ አስገኝተዋል። በረሃብ አድማው ውስጥ ከተሳተፉት ሰዎች መካከል፣ ለአየርላንድና ለእንግሊዝ

ፓርላማ ሊመረጡ ችለዋል፤ ሀዝቡም የመረጣቸው በእንግሊዝ መንግስት ግትር አቋም የተሰማውን ቅሬታ ለመግለፅ ነበር። አድመኞቹ፣ በአማካይ ለእስር ቀናት በዘለቀው የረሃብ አድማ፣ ከውኃና ከጨው በስተቀር ሌላ ነገር ወስደው አያውቁም። ብዙዎቹ፣ የረሃብ አድማውን ከ10 ቀናት በኋላ ሲያቆሙ፣ ጥቂቶቹ ግን በአቋማቸው ፀንተው ቀጥለዋል። ምንም ሳይቀምሱ ወራት ካሳለፉ በኋላ ሞተዋል።

የረሃብ አድመኞቹ ከሞቱ በኋላ የተፈጠረውን ከባድ ህዝባዊ አመፅ ተከትሎ፣ የእንግሊዝ መንግስት ፖለቲካዊ ዓላማ ያነገቡትን እስረኞች ለየት ባለ መልኩ ፈርጆቻቸዋል። የረሃብ አድማው በከፍተኛ ሁኔታ የተዳከመውን የትጥቅ ትግል አራማጁን፣ የአየርላንድ ሪፐብሊካን ሠራዊት፣ ሞራል ለመገንባት ትልቅ አስተዋፅኦ አድርጓል።

ኩርዳውያንና የረሃብ አድማቸው

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ፣ በቱርክ እስር ቤቶች የሚገኙ በርካታ የኩርድ ተገንጣዮች በረሃብ አድማ ምክንያት ህይወታቸውን አጥተዋል። በ2004 የፈረንጆች ዓመትም ወደ ስድስት የሚጠጉ ኩርዳውያን መሞታቸውን ይነገራል። ረሃብተኞቹ፣ ቱርክ ላይ ትልቅ የዲፕሎማሲ ኪሣራ አድርሰው ባታል። ቱርክ ወደ አውሮፓ ሀብረት እንዳትቀላቀል እንቅፋት ሆነዋል።

የሴቶች መብት ታጋዮችና የረሃብ አድማ

በ20ኛው ምዕተ ዓመት መግቢያ የሴቶችን የመምረጥ መብት ለማስከበር የተንቀሳቀሱ ታጋዮች፣ በእንግሊዝ እስር ቤቶች ውስጥ በተደጋጋሚ የረሃብ አድማዎችን መትተዋል። ከእነዚህም መካከል፣ የመጀመሪያዋ ማሪያን ደንሎፕ ነበረች። ሌሎች ታጋዮችም እንዲሁ በተለያዩ ጊዜ የረሃብ አድማ መትተዋል።

የወህኒ ቤት ኃላፊዎቹ አድመኞቹን በግድ እንዲበሉ ሊያደርጓቸው ይሞክሩ ነበር። የወህኒ ቤቱ ኃላፊዎች በከፊል ቢሳካም፣ እንዳንዶቹ ግን

በአቋማቸው በመፅናታቸው በረሃብ አድማው በርካታ ታጋዮች ሞተዋል። ሞታቸው ግን፣ ለዓላማቸው መሳካት ዋነኛ ምክንያት ሆኗል።

አቤቱታ (Petition) እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት

አቤቱታ፣ አብዛኛውን ጊዜ ለመንግስት ባለስልጣን፣ ወይም ህዝባዊ አካል፣ የሚቀርብ ጥያቄ ነው። ሠፋ አድርገን ስንመለከተው ደግሞ፣ አቤቱታ ለተወሰነ በርካታ ግለሰቦች የፈረመበት ሰነድ መሆኑን እንረዳለን። አቤቱታው በፅሁፍ ብቻ ሳይሆን፣ በእንደበትም ሊቀርብ ይችላል፤ በዛሬ ዘመን ደግሞ፣ ኢንተርኔት ለዚህ ዓላማ ሊውል ይችላል።

እንደ ኢትዮጵያ በመሳሰሉ ሀገሮች፣ ህዝቡ በመንግስት ላይ ያደረጉትን ቅሬታ የመግለፅ መብቱ በህገ-መንግስቱ ዋስትና አግኝቷል። ይህ አቤቱታ የማቅረብ መብት፣ በመንግስት ላይ ከሰ የመመስረት መብትን ያካተተ ነው።

የቀድሞው የደቡብ አፍሪካ አፓርታይድ መንግስት፣ ኔልሰን ማንዴላን ከእስር እንዲለቃቸው በሚልየኖች የሚቆጠሩ ሰዎች የፈረመበት አቤቱታ ቀርቦለት ነበር። ይኸው አቤቱታ በህግ ፊት ዋጋ ቢሰ ቢሆንም፣ በሠነዱ ላይ የሰፈረው የፊርማ ብዛት ግን፣ ማንዴላን ነፃ ለማውጣትና የአፓርታይድ አገዛዝን ለማስወገድ ትልቅ የሥነ-ልቦና ሚና እንደተጫወተ ይገመታል። በዲፕሎማሲም በኩል ትልቅ እንደሆነ አሳድሯል።

ማነቆ (Picketing) እንደሠላማዊ ትግል ስልት

ማነቆ፣ በተቋም ደጃፍ ህዝብ የሚሰበሰቡበትና፣ ሠዎች ወደተቋሙ ውስጥ እንዳይገቡ፣ ወይም ሲገቡ ተቃውሞ ለማቅረብ የሚደረግ የሠላማዊ ትግል ስልት ነው። ማነቆው ሁለት ግቦች አሉት። የመጀመሪያው፣ ተቋሙ ደንበኞችን፣ ወይም ሠራተኞችን በማሳጣት መጉዳትና ማዳከም ነው። ሌላኛው ግቡ ደግሞ፣ የጋዜጠኞችን ትኩረት መሳብ ነው።

ማነቆ፣ የሠራተኛ ማህበራት በስራ ማቆም አድማ ወቅት የሚጠቀሙበት የተለመደ ዓይነት ስልት ነው። ይህን የትግል ስልት የሚጠቀሙት፣ የሠራተኛ ማህበሩ አፈንጋጭ አባላት፣ ሥራ እንዳይሠሩ ለመከላከል ነው።

የሥራ ማቆም አድማ እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት

የስራ ማቆም አድማ፣ ሠራተኞች ስራ ለመስራት በጅምላ ፈቃደኛ የማይሆኑበት ከስተት ነው። የስራ ማቆም አድማዎች ለመጀመሪያ ጊዜ ጠቀሟቸው የጉላው፣ እንግሊዝ ውስጥ በ1750 አካባቢ በተጀመረው ኢንዱስትሪያዊ አብዮት ነው። ዳሩ ግን፣ የፋብሪካ ባለቤቶች ከሠራተኞቹ የበለጠ ፖለቲካዊ ኃይል ስለነበራቸው፣ የስራ ማቆም አድማ በህገ-ወጥነት ተፈርጀዋል።

አብዛኞቹ ምዕራባውያን ሀገራት የስራ ማቆም አድማን በከፊል ህጋዊ ማድረግ የጀመሩት በ19ኛው ምዕተ ዓመት ማብቂያ፣ ወይም በ20ኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ነበር። የስራ ማቆም አድማ መንግስታት ፖሊሲዎቻቸውን እንዲለውጡ ለማስገደድ፣ ወይም ከስልጣናቸው ለማውረድ ጥቅም ላይ ውለዋል። ለዚህም ዓይነተኛ ምሳሌ የሚሆን፣ በሌች ዋሌሳ የተመራው የግዳንስክ የመርከብ ሠራተኞች የስራ ማቆም አድማ ነው። ይህ የስራ ማቆም አድማ፣ ፖሊንድ ውስጥ ዴሞክራሲያዊ ነፃነትን ለማስፈን ለተደረገው ሠላማዊ ትግል ትልቅ አስተዋፅኦ አድርጓል። ከዚህ በተጨማሪም፣ በምስራቅ አውሮፓ የኮሙኒዝም ስርዓት ውድቀትን ካመቻቹትና ካፋጠጡት ቁልፍ ክስተቶች መካከል የሚመደብ ነው።

ቁጭ በሉ (Sit in) እንደ ሠላማዊ ትግል ስልት

አራት የጥቁር አሜሪካውያን ኮሌጅ ተማሪዎች የመጀመሪያውን የቁጭ በሉ የሠላማዊ ትግል ስልትን የተጠቀሙት በ1959 (እ.ኤ.አ.) በሰሜን ካሮላይና ግዛት፣ ግሪ ንስቦሮ ከተማ ነበር። ከዚህ ከስተት ሶስት ወራት

ቀደም ብሎ፣ የሜቶዲስት ክርስትና ኃይማኖት ሰባኪው ጀምሶ ሎውስን በማህተመ ጋንዲ የሠላማዊ ትግል ፅንሠ-ሃሳብ ዙሪያ ሰብሰባዎችን ያዘጋጁ ነበር። እነዚህ ተማሪዎች የሎውስን ተፅዕኖ ያደረገባቸው ናቸው።

ከመቀመጫ ባለመነሳት ተቃውሞን የመግለፅ አካሄድ (ቁጭ በሉ) ተጠናክሮ የጀመረው፣ በየካቲት 13/1960 (እ.ኤ.አ.) ጥቁር አሜሪካውያን መገበያየት እንጂ፣ በምግብ ቤቶቹ መስተናገድ በማይችሉባቸው የናሽቪል ከተማ የገበያ ማዕከላት ውስጥ ነበር። በናሽቪል የገበያ ማዕከላት ውስጥ ጥቁር አሜሪካውያን ገብተው ምግብ እስኪቀርብላቸው ድረስ ከተቀመጡበት «አንነሳም» በማለት ችግር ፈጥረው ነበር። በዚያን ጊዜ፣ የአሜሪካ ህግ በግልፅ ደንግጦ እንደነበረው ከሆነ፣ ጥቁሮች ነጮች በሚስተናገዱበት ምግብ ቤቶች መግባት አይችሉም ነበር። ስለዚህ፣ ጥቁሮቹ፣ በእነዚያ ምግብ ቤቶች ውስጥ ገብተው ከተቀመጡበት «አንነሳም» ሲሉ፣ ህግ መጣላቸው ነበር። ይህ ድርጊት በአጭር ጊዜ ውስጥ በመቶዎች የሚቆጠሩ ጥቁርና ነጭ ተማሪዎችን ሊሰብ ችሏል።

በሂደቱ ውስጥ የሚሳተፉት ሠዎች ከሠላማዊ ትግሉ እንዳያፈነግጡ በሚል «10 የሥነ-ምግባር ህጎች» ወጥተው ስራ ላይ እንዲውሉ ተደርጓል። ህጎቹ ለሁለት የተከፈሉ ናቸው። የመጀመሪያው፣ የሂደቱ ተሳታፊዎች ማድረግ የሌለባቸውን ያካተተ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ፣ ማድረግ ያለባቸውን ያስቀመጠ ነው።

ማድረግ የሌለባቸው፡-

1. ጥቃት ሲደርስባቸው፣ መልስ መማታት ወይም መሳደብ
2. ከትብሎ መሳቅ
3. ከድርጅቱ ሠራተኞች ጋር መነጋገር
4. የቡድን መሪው ካልፈቀደ በስተቀር ከመቀመጫ መነሳት
5. የመደብሮችን መግቢያና መውጫ መዝጋት።

ማድረግ ያለባቸው፡-

1. በማንኛውም ጊዜ የወዳጅነትና የትህትና መልክ ማሳየት
2. ቀጥ ብሎ መቀመጥ
3. ማንኛውንም አሳሳቢ ነገር ለቡድን መሪው ሪፖርት ማድረግ
4. መረጃ ፈላጊዎችን ትህትና በተሞላው መልኩ ወደ ቡድን መሪው መላክ
5. የኢየሱስ ክርስቶስ፣ የማህተመ ጋንዲና የማርቲን ሉተር ኪንግን አስተምህሮዎች ማስታወስ።

የመጀመሪያዎቹ እንቅስቃሴዎች በሠላማዊ መንገድ ነበር የተጠናቀቁት። በወቅቱ ግራ የተጋቡ በርካታ የገበያ ማዕከላት ስራ አስኪያጆች ምግብ ቤቶቻቸውን ለመዝጋት ተገድደው ነበር። ከጥቂት ቀናት በኋላ ደግሞ፣ ድርጊቱ ያበሳጫቸው ነጮች ከተማሪዎቹ ጋር ግብግብ መፍጠር ጀምረው ነበር። በዚህ አጋጣሚ በተፈጠረው ግርግር 81 ተማሪዎች ታስረዋል። ታላሪዎቹ በፍትህ ስርዓቱ ላይ ያላቸውን ተቃውሞ ለመግለፅ ፍርድ ቤቱ የጣለባቸውን የገንዘብ ቅጣት ለመክፈልም ሆነ ለዋስትና የተጠየቁትን ገንዘብ ለማስያዝ ፈቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል።

በዚህ ስልትም፣ እስር ቤቶችን የሚያጨናንቁት ተማሪዎች ብዛትም እያደገ ሄዷል። በዚህም ሳቢያ፣ የጋዜጦች ሽፋን ሊያድግ ችሏል። ይህንንም ተከትሎ፣ በጥቂት ሳምንታት ውስጥ ስድስት የናሽቪል የገበያ ማዕከላት ምግብ ቤቶች ለጥቁር አሜሪካውያን በሮቻቸውን ከፍት ለማድረግ ተገደዋል። ሠላማዊ ትግሉ ድል አደረገ ማለት ነው።

ምዕራፍ ፬

ሠላማዊ ትግል የሚሳካው እንዴት ነው?

የሠላማዊ ትግል ጠቀሜታዎች

1. አምባገነናዊ አገዛዝን ይበልጥ ሊያጠናክር ዘመናዊ ሁከትና ብጥብጥ ይልቅ፤ አምባገነናዊ ስርዓትን ለማስወገድ የተሻለ ዘዴ ነው።
2. ህዝባዊ ትግል፤ የራሳቸው እጅግና የማያስተማምኑ አጋሮች ከሆኑት የውጭ መንግስታት ተፅዕኖ በተላቀቀ መልክ ራሱን ችሎ እንዲካሄድ ያመቻል።
3. በሠላማዊ ትግል ውስጥ መሳተፍ የሚችለው የአንድ ማህበረሰብ የተወሰነ ክፍል ብቻ ሳይሆን፤ ጭቅጥ ሠፊው ህዝብ ነው።
4. በትግሉ የሚገቡት ወገኖች ብዛት፤ በሁከትና ብጥብጥ ከታጀበው ገቅናቄ ጋር ሲነፃፀር፤ እጅጉን እንስተኛ ነው።

5. ምንም ዓይነት የትጥቅ ትግል ስለማይኖር፤ ትግሉ የሚጠይቀው ኢኮኖሚያዊ ወጪ ዝቅተኛ ነው።
6. ማህበረሰቡ፤ በእርስ በእርስ ጦርነት የሚታየውን ያህል ጥፋትና ውድመት አይደርስበትም።
7. ከ«ድል» በኋላ አዲስ አምባገነናዊ ስርዓት በህዝቡ ላይ ለመጫን የተዘጋጀ ወታደራዊ ኃይል አይኖርም።
8. ሠላማዊ የትግል ስልት፤ መግኢ ጨቋኞችን እንዴት መታገል እንዳለበት ለህዝብ እውቀትን በማስታጠቅ፤ ጠንካራ የዴሞክራሲ ሂደት ይፈጥራል።

ከጥቂት ዓመት ወዲህ፤ ጥቂት በማይባሉ ሀገራት ህዝቡን ሲያስቃዩ የቆዩ ፈላጭ ቆራጭ አገዛዞች በሰላማዊ ትግል ሲፈረካከሱ አስተውለናል። ይህ ዓይነት ሁኔታ የተፈጠረው፤ የአምባገነናዊ ስርዓቱን መሠረት ቀስ በቀስ ካናጋ የሠላማዊ ዓመፅ እንቅስቃሴ በኋላ ነበር።

በምስራቅ ጀርመን፤ በፔኮዝላንድ፤ በፊሊፒንስ፤ ስላቲቪያ፤ በኤስቶኒያ፤ በሊቲዩኒያና በፖላንድ የተዘመገበው ስኬታማ ውጤት፤ ሠላማዊ ትግል፤ ዓይነተኛ የትግል መሣሪያ እንደሆነ በቂ ማስረጃ ሳይሆንን አይቀርም። ከእነዚህ ሀገራት በተጨማሪ የኤል ሳልቫዶርና የጉዋቲማላ አምባገነናዊ አገዛዞች በተመሳሳይ መልኩ ተፈረካክለው ወድቀዋል።

ደቡብ አፍሪካን ከኢፓሪታይድ ስርዓት ለማላቀቅ፤ የአርጀንቲናን ወታደራዊ አገዛዝ ለመሸርሸር፤ ለሀንጋሪ ነፃነት አስተዋፅኦ ለማድረግ፤ እንዲሁም፤ ሀንድን ከእንግሊዝ ቅኝ አገዛዝ ነፃ ለማውጣት ሠላማዊ ትግል ቁልፍና ወሳኝ ሚና ተጫውቷል። ጥቁር አሜሪካውያንና የሶቪየት ህብረት አይሁዶች ሠላማዊ የትግል ስልትን በመጠቀም ለነፃነታቸውና ለመብታቸው መከበር ያደረጉት እንቅስቃሴ ውጤት አስገኝተዋል።

ዳሩ ግን፤ የበርማ ዴሞክራቶች በ1988 (እ.ኤ.አ)፤ የቻይና ዴሞክራቶች ደግሞ ከአንድ ዓመት በኋላ ያደረጉት ትግል ሳይሳካ ቀርቷል።

ስለአምባገነኖች ማወቅ የሚገባን ቁም ነገሮች

1. አምባገነኖች የሚታሰብውን ያህል ጠንካሮች አይደሉም፡፡ ከአቅማቸው በላይ የሆኑ ነገሮች አሉ፡፡
2. አምባገነኖች ብዙ ጊዜ ከህዝብ የተሸሸጉ ውስጣዊ ድክመቶች፣ ችግሮችና ግጭቶች አሏቸው፡፡ ትግሉም ትኩረት መስጠት ያለበት ለእነዚህ ድክመቶች ነው፡፡

አምባገነናዊው ስርዓት፣ ሊቆጣጠራቸው ከማይችላቸው የህዝቡ የትግል አንድነት መንፈስ መጠናከርና የነፃነት ገለልተኛ ዴሞክራሲያዊ ቡድኖችና ተቋማት እድገት ጋር ለመፋጠጥ ሲገደድ፣ እኩይ ድርጊቱና እቅዱ እየተጋለጠበት መሆኑን ይረዳዋል፡፡ በአምባገነናዊው ስርዓት ስር ያሉትንና ተያያዥነት ያላቸውን ተቋማት ለማዳከምና ለመሸርሸር የሰራ ማቆም አድማ፣ ከቤት አለመውጣት፣ ትእይንት-ህዝብ፣ እንዲሁም ሌሎች መሠል እንቅስቃሴዎች ወላጎችን አላቸው፡፡

ጥበብና ብልሃት የታከለበትና አብዛኛውን ህዝብ ያካተተ ሠላማዊ የትግል ስልት፣ አምባገነናዊ ስርዓቱን ማዳከምና የዴሞክራሲያዊ ኃይሎችን ድል አድራጊነት ማረጋገጡ አይቀርም፡፡

አምባገነናዊ ስርዓት የሚፈረክከለው ከዚህ ቀጥሎ የሠፈሩት አርምጃዎች ተግባራዊ ሲሆኑ ነው፡-

1. ኃይማኖታዊና ግብረ ገባዊ መሪዎች እገዛዙን በህገ-ወጥነት ሲያወግዙ፤
2. ሠፊው ህዝብ አምባገነኖቹን አልታዘዘም፣ አልተባበርም በማለት፣ ለዴሞክራሲያዊ አመራሩ ታዛዥነቱን ሲያሳይ፤
3. ጋዜጠኞችና አዘጋጆች (የመንግሥትን ጨምሮ) የህዝቡን ፍላጎት ማገፀባረቅ ሲጀምሩ፤

4. የትራንስፖርት ስርዓቱ (ለምሳሌ፣ ታክሲዎች) ዴሞክራሲያዊ ኃይሎች በሚፈልጉት መልኩ ብቻ ሲገባቸዋል፤
5. የሲቪል ሠርቪስ ሠራተኞች የአምባገነናዊ ስርዓቱን ፖሊሲዎችና ትእዛዞች ችላ ሲሉ፤
6. ዴሞክራሲያዊ ታጋዮችን ለማስር ፈቃደኛ የሚሆን ሲጠፋ፤
7. በሀገር አቀፍ ደረጃ ያሉ ሰራተኞች የሰራ ማቆም አድማ ሲያደርጉ የአምባገነናዊው እገዛዝ ስልጣን ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ይከላከላል፡፡

ዴሞክራሲያዊ ኃይሎች ህላዊነት ያለውን ጠንካራ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ለመገንባት ሰላማዊ ትግሉ እንዳበቃ ከአምባገነናዊ ስርዓት ወደ ጊዜያዊው መንግሥት የሚደረገው ሽግግር በምን ዓይነት መልኩ ተግባራዊ እንደሚሆን ቀደም ብለው በጥልቀት ሊያስቡበት ይገባል፡፡

የሠላማዊ ትግል ቅድመ ሁኔታ ዓላማን ለይቶ ማወቅ

ከአምባገነኖች ጋር የተፋጠጠና ነፃነትን ተስፋ ያደረገ ኃላፊነት የሚሰማው ንቅናቄ፣ ዓላማው ምን እንደሚሆን አስቀድሞ መወሰን ይኖርበታል፡፡ የንቅናቄው ዓላማ እምቢተኝነት ለመጠቀም፣ ጥላቻን ለመግለፅ፣ ነፃነትን ለማሞግስና «ቀና አመለካከት ባላቸው ሰዎች ጎራ» እንደተሰለፉ ለማሳየት ነው? ወይስ፣ ንቅናቄው፣ አምባገነናዊውን ስርዓት ለማስወገድና በነፃነትና በዴሞክራሲያዊ መርሆች ላይ የተመሰረተ ዘላቂና ኃላፊነት የሚሰማው ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ለማቋቋም ለሚደረገው ሠላማዊ ትግል ቆርጦ የተነሣ ነው?

እምቢተኝነትን የሚጠቁሙ እንቅስቃሴዎችን ማድረግ አገራዊ በሆነ መልኩ ሲታይ ቀላል ነው፡፡ አምባገነናዊ ስርዓትን አስወግዶ ዘላቂነት ያለው ዴሞክራሲ ሥርዓትን መገንባት ግን፣ ከባድ ግብ ነው፡፡ ለእዚህ ግብ ስኬታማ መሆን፣ ሀሳቦችን የሚያፈልቁ፣ የሚያመዘገቡ፣ የሚያቅዱ፣ በቂ

ዝግጅት የሚያደርጉና ስኬታማ ሊሆን በሚችል መልኩ የሚንቀሳቀሱ ሰዎችን ያቀፈ ኃላፊነት የሚሰማውን ንቅናቄ ያስፈልጋል፡፡

አምባገነናዊ ስርዓትን በሰላማዊ ትግል ለመሸርሸር ቆርጦ የተነሣ አካል፣ ከዚህ ቀጥሎ የተቀመጡትን አራት ወሳኝ ቅድመ ሁኔታዎች ተግባራዊ ማድረግ ይጠበቅበታል፡-

1. የሰላማዊ ትግልን አስፈላጊ ጉዳዮች፣ ታሪክ፣ እንዲሁም ስትራቴጂካዊ መርሆች ማጥናት፤
2. የዚህ ዓይነቱን ትግል እውቀት ማስፋፋት
3. በሀገሪቷ ውስጥ ባለውና ሰላማዊ ትግል በሚጠይቃቸው ሁኔታዎች ላይ የተመሰረተ ብልሃትን የተላበሰ የነፃነት ስትራቴጂካዊ እቅድ ማዳበር፤ እንዲሁም
4. ጭቁኑ ህዝብ ድክመቶችን አስተካከሎ፣ ጥንካሬዎችን አሳድጎና አምባገነናዊውን ስርዓቱን አስወግዶ፣ ስኬታማ ዲሞክራሲያዊ ሽግግርን እውን እንዲያደርግ ማስተባበር፡፡

ሰላማዊ ትግል መቋቋም የሚኖርበት ፈተናዎች

በትግሉ ወቅት ድጋፍ ለማግኘት ከአቅም በላይ ቃል መግባቱ፣ የኋላ ኋላ ቅሬታን ከማስከተሉም በላይ፣ በህዝቡ ዘንድ አምባገነናዊው ስርዓት ተመልሶ እንዲመጣ ምኞትን ሊቀስቅስ ይችላል፡፡ ስለዚህ፣ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ሰላማዊ ትግል፣ ከነፃነት በኋላ ይመጣሉ የሚላቸውን የተጋነኑ ተስፋዎችን ከማቅረብ መቆጣጠል አለበት፡፡ ይሄ ደግሞ፣ ትልቅ ፈተና ነው፡፡ ህዝብ የሚንቀሳቀሰው ተስፋ ሲኖረው ብቻ ነው፡፡

ሌላኛው ከባድ ፈተና፣ አምባገነናዊውን ስርዓት በራሱ መሣሪያ፣ ማለትም፣ ሁከትና ብጥብጥ፣ መልሶ ለመዋጋት ማሰቡ ነው፡፡ ይህን አማራጭ መከተሉ፡-

1. ወደ የዲሞክራሲያዊ ንቅናቄውን ሽንፈት ወይም

2. ወደ ዲሞክራሲያዊ ካባ ያጠለቀ አዲስ አምባገነናዊ ስርዓት ሊያመራ ይችላል፡፡

ትኩረታችንን ሙሉ በሙሉ በአምባገነናዊው ስርዓት ላይ ስናደርግ፣ የማኅበራዊ ፍትህ ጉዳዮችን (ኢኮኖሚያዊ፣ የብሄረሰቦች እኩልነት፣ ወዘተ...) ችላ የማለት አዝማሚያ ሊፈጠር ይችላል፡፡ ለማኅበራዊ ፍትህ ትኩረት አለመስጠቱ፣ ይህን አንገብጋቢ ጉዳይ አምባገነናዊው ስርዓት ደጋፊዎችን ለማሰባሰብ እንዲጠቀምበት ቀዳዳ በመክፈት ዲሞክራሲያዊው ንቅናቄ ማግኘት የሚገባውን ድጋፍ ያሳጣዋል፡፡

ዲሞክራሲያዊው ንቅናቄ ማስወገድ የሚኖርበት ሌሎች ፈታኝ ሁኔታዎችም አሉ፡፡ ከእነዚህም መካከል፣ የፖለቲካ ግድያ ወይም የሙስና ዓላማ እንዲሆን በሚያጋልጥ መልኩ አንድን ዲሞክራሲያዊ መሪ ከፍ ከፍ ማድረግ አንዱ ነው፡፡ ትግሉ ለዚህ ዓይነቱ አደጋ ከተጋለጠ፣ ህዝባዊው ንቅናቄ በመሪ እጦት ሳቢያ መዳከሙ አይቀርም፡፡

አምባገነናዊ ስርዓት ያከትማል የሚል እምነት የሌላቸው በርካታ ዲሞክራቶችም ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ ይሄ ሌላ ፈተና ነው፡፡ እነዚህ ወገኖች፣ እንደበታቸው የሚናገረው ሌላ ቢሆንም፣ አምባገነናዊው ስርዓት ተገርሶ ዲሞክራሲ ይሰፍናል የሚል እምነት የሌላቸው ዓይነቶች ናቸው፡፡ እንዲህ ዓይነት አመለካከት የሚያራምዱ ሰዎች ትልቁ ችግራቸው፣ በአምባገነናዊው ስርዓት እይባገሬነት ማመናቸው ነው፡፡ በዚህም ሳቢያ፣ አምባገነናዊ ስርዓቱን በተመለከተ እምቢተኝነትን ከመግለፅ ባለፈ፣ ያመረረ እርምጃ እንዲወሰድ አይፈልጉም፡፡ ከውስጥ ሆነው ዲሞክራሲያዊው ንቅናቄ ወደ ተግባር እንዳይሸጋገር ይፈታተኑታል፡፡

ምዕራፍ ፮

የሠላማዊ ትግል ተሞክሮዎች

አሜሪካዊያን፣ ስለ «ሠላማዊ ትግል» ሰፊ ተሞክሮ ካላቸው ጥቂት የዓለም ህዝቦች መካከል በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው፡፡ ብዙ ሰዎች፣ አሜሪካዊያን ከሰላማዊ አመልካችነት ጋር ያላቸውን ትስስር በዋናነት የሚያገናኙት ለኢ.ኢ. በ1950ዎቹ ከፈነዳው የጥቁር የሙብት ትግል ጋር ነው፡፡ ተሞክሮው ግን፣ ቀደም ይላል፡፡ ከ1900ዎቹ (ኢ.ኢ.ኢ.) መጀመሪያ አንስቶ ሲለማመዱት ነው የኖሩት፡፡

በዛሬ ዘመን «ዓለም መንደር ሆናለች» እየተባለ ነውና፤ በመልክዑ ምድራዊ አቀማመጥን ብዙ ብንራራቅም፣ ከእነሱ ተሞክሮ ቀሪዎቹ የዓለም ህዝቦች ሊማሩ ይችላሉ፤ እድሜ ለኢንተርኔት፡፡

ሆኖም፣ የአሜሪካዊያን ተሞክሮን፣ ሁሉም ሀገሮች ሙሉ ለሙሉ መውሰድ ይችላሉ ብዬም አላስብም፡፡ የምንወስዳቸውም፣ የምንጥላቸውም ነገሮች አሉ ብዬ ነው የማምነው፡፡

ለጊዜው፣ በእኔ በኩል፣ የአሜሪካዊያንን ተሞክሮ እንዳለ ነው የማስቀምጠው፡፡ ይቺን ጥቂት ገዎች ለመመላት ብዙ ጥናት ማድረግ እንደነበረብኝ ማስገንዘብ እወዳለሁ፡፡ የዓለም ህዝቦች ከዚያ ተሞክሮ ምን መውሰድ ይችላሉ? የሚለውን፣ እናንተ እንድትወያዩበት እተውላችኋለሁ፡፡

ከዚህ በታች የሰፈሩት በቀጣዮቹ ርዕስ ጉዳዮች የተከፋፈሉ ናቸው፡፡

- የሠላማዊ ሠልፎች ፈቃድ ማውጣት
- ማንነትን የሚገልፅ ሠነድ መያዝ
- ህዝባዊ እምቢተኝነትን እና ከዚህ መራቅ ያለባቸው ወገኖች
- የተለመዱ የህዝባዊ እምቢተኝነት ከሶችና ከፖሊስ ጣቢያ መለቀቅ
- እስር
- የ«ሠላማዊ ትግል ተቆጣጣሪ» መመደብ
- የሠላማዊ ሠልፈኞችና የፖሊስ መብቶች
- ህዝባዊ እምቢተኝነት እና በቁጥጥር ስር መዋል

ፈቃድ ማውጣት

ከ100 በላይ ሰዎች ለሚሳተፉበት፣ ምዴም፣ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ለሚንቀሳቀስ ሠላማዊ ሰልፍ ፈቃድ ማውጣት ይመረጣል፡፡ ፈቃዱ ካልተገኘ፣ ወደ አካባቢው መምጣት የማይቀረው ፖሊስ ሠላማዊ ሰልፉን ይበትነዋል፤ ጉዳትም ያደርሳል፡፡ ፈቃድ ማውጣት፣ ሠላማዊ ሰልፉን በተመለከተ ለፖሊሶች እንደ የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ የሚያገለግል ሲሆን፣ ወደ አካባቢው እንዲመጡና በሚፈልጓቸው ቦታዎች መስናክሎችን ቀደም ብለው ለማስቀመጥ ያግዛቸዋል፡፡

ፈቃድ ማግኘት ካልተቻለ፣ ሠላማዊ ሠልፉን ለማካሄድ ያቀደው ለካል ከአንድ የህግ ባለሙያ ጋር መምከር ይኖርበታል፡፡ የህግ ባለሙያው፣

ዳግም በመጠየቅ፤ አልያም ወደ ፍርድ ቤት በማምራት፤ ፈቃዱን ማግኘት ይችል ይሆናል።

ማንነትን የሚገልፅ ሠነድ መያዝ

አንደሚታሰሩ ቀደም ብለው የሚያውቁ ሰዎች፤ በፖሊስ ዘንድ ተቀባይነት የሚኖራቸው የማንነት መግለጫ ሠነዶችን መያዝ ይኖርባቸዋል። በሰላማዊ ስልፍ ወቅት፤ ብዙ ታሳሪዎች መኖራቸው የጋዜጠኞችን ትኩረት ስለሚስብ ጥሩ ነገር ነው። በዚህም ላቢያ፤ ብዙ ሰላማዊ ሰልፈኞች ሆነ ብለው መታሰባቸው የተለመደ ነገር ነው።

ፖሊስ ሠላማዊ ሠልፈኛውን/ዋን በቁጥጥር ስር ካዋለው በኋላ፤ ለተጨማሪ የወረቀት ሥራዎች ወደ ፖሊስ ጣቢያ ይወስደዋል።

ከሱ በከባድ ወንጀል ላይ የተመሰረተ ካልሆነ በስተቀር፤ ሠላማዊ ሠልፈኛው/ዋ፤ ፖሊስ ማንነቱን/ቷን፤ እንዲሁም የት እንደሚኖር/ምትኖር ማወቅ የሚችልበትን በቂ ማረጋገጫ የሚሰጥ መታወቂያ እስካለው/ላት ድረስ ብዙም ሳይቆይ ይለቀቃል/ትለቀቃለች።

በዚህ ዓይነት አጋጣሚ ከፍተኛ ጠቀሜታ የሚኖረው ፎቶግራፍ የተሰጠበት መንጃ ፈቃድ ሲሆን፤ አንድ ተቋም፤ ድርጅት ወይም ኩባንያ ያወጣው የመታወቂያ ደብተርም ሊያገለግል ይችላል፤ ሀገራችን ውስጥ ደግሞ፤ የቀበሌ መታወቂያ ወረቀት የግለሰቡን ማንነት የሚገልፅ ሆኖ እናገኘዋለን።

የሠላማዊ ሠልፈኛዋ እድራሻ፤ የማወቁ ዓላማ፤ ሠላማዊ ሠልፈኛዋ ከእስር ከተለቀቀች በኋላ በቀጠረው ዕለት ፍርድ ቤት ሳትቀርብ ስትቀር፤ ባለሥልጣናቱ ፈልገው እንዲያገኝት ነው። በቁጥጥር ስር የመዋል ዕቅድ ያላቸው ሰዎች፤ ሌላው ቢቀር ላይ ላዩን መፈተሻቸው አይቀርም። ፍተሻውን የሚያካሄደው ፖሊስ በግለሰቡ ላይ ማንኛውንም ዓይነት ሀገ-ወጥ ካገኘበት ታሳሪውን በእስር በማቆየት ተጨማሪ ከስ መመስረት አይቀርም።

ሀዝባዊ እምቢተኝነት እና ከዚህ መራቅ ያለባቸው ወገኖች

ሀዝባዊ እምቢተኝነት በሚታቀድበት አጋጣሚ በቁጥጥር ስር ይውላሉ ተብለው የተገመቱት ሰዎች በዚህ ሳቢያ ስለሚፈጠረው ውጤትና ስለሆኑ በቂ ግንዛቤ ሊጨብጡ ይገባል። ፖሊሶቹ ሊመሰረቱባቸው ስለሚችሉባቸው ክሶች፤ እንዲሁም፤ ፍርድ ቤቶች ሊወስኑባቸው ስለሚችሉት ብያኔዎች ማወቅ ይኖርባቸዋል። ከመታሰር አደጋ ጋር የሚጋፈጡት ሰዎች፤ ከዚህ በተጨማሪም፤ አስተማማኝ የመታወቂያ ሰነድ በመያዝ፤ እንዲሁም የዋስትና ድጋፍ የሚያደርግላቸውን ሰው በማዘጋጀት፤ በፖሊስ ቁጥጥር ስር የሚውሉበትን ጊዜ እንዴት ማሳጠር እንዳለባቸው በቂ ግንዛቤ መጨበጥ አለባቸው።

ከመንግሥት፤ ከደህንነት ወይም ከህፃናት እንክብካቤ ጋር በተያያዘ ሥራ ማመልከት የሚፈልጉ ሰዎች ቀደም ሲል ስለታሰሩባቸው ሁኔታዎች ሊመረምሩ፤ ወይም ሊጠየቁ ስለሚችሉ፤ በ«ሠላማዊ ዓመል» ውስጥ የሚያደርጉትን ተሳትፎ በተገቢው መልኩ ሊያመዘገቡ ይገባል።

የተለመዱ የሀዝባዊ እምቢተኝነት ክሶች

በሠላማዊ ሠልፈኞች ላይ አብዛኛውን ጊዜ የሚመሠረቱት ክሶች፤ «ሁከት መፍጠርና የተከለለ ቦታ ጥሶ ማለፍ» ናቸው።

ሁከት መፍጠር፤ ፖሊስ አዋኪ አድርጎ በሚፈርጀው ድርጊት ውስጥ መሳተፍ ማለት ነው። በአሜሪካን ሀገር እነኝህ ክሶች ወንጀሎች ሳይሆኑ የህግ «ጥሰቶች» በመሆናቸው፤ ከትራፊክ ጥፋት ያለፉ አይደሉም። በኢትዮጵያ ቀላል ወንጀሎች ናቸው።

ሌላኛው የተለመደ ዓይነት ክስ «በቁጥጥር ስር ላለመዋል መታገል» የሚለው ነው። በዚህ ክስ መሠረት፤ ታሣሪው ግለሰብ በፖሊስ ቁጥጥር ስር እንዳይውል መከላከል ኃይል ተጠቅሟል ማለት ነው። ይህ ጥፋት ቀላል ወንጀል ነው። ይህ ዓይነት ክስ የተመሰረተበት ግለሰብ

አብዛኛውን ጊዜ ከፖሊስ ጣቢያ ቢለቀቅም፤ ፍርድ ቤት እስኪቀርብ ድረስ የመታሰር ዕድሉ ከፍተኛ ነው።

ሌላኛው የተለመደ ዓይነት ከስ ደግሞ፤ «ረብሻ መፍጠር» የሚል ነው። በዚህ ከስ ለመወንጀል፤ ተጠርጣሪዋ ግለሰብ አራት ወይም ከዚያ የበለጡ ሰዎች በንብረት፤ ወይም፤ በሰው ላይ ጉዳት እንዲያስከትሉ፤ አልያም ጥፋት ወይም ጉዳት በማድረሱ ዙሪያ እንዲሳተፉ መገፋፋት ይኖርባታል። በድርጊቱ ውስጥ የተሳተፉት ሰዎች ከአስር በላይ ከሆኑና በሰው ላይ ጉዳት ወይም የንብረት ውድመት ከደረሰ፤ ከሱ ጠንከር ስለሚል ታሳሪዋ ከፖሊስ ጣቢያው አትለቀቅም።

አስር

በቁጥጥር ስር የዋሉ ሠላማዊ ሰልፈኞች ዳኛ ፊት እስኪቀርቡ ድረስ ከ24 እስከ 72 ሰዓታት ድረስ በፖሊስ ቁጥጥር ስር ሊውሉ ይችላሉ። ታሳሪው እስከ የሚቀጥለው የፍርድ ቤት ቀጠሮ ድረስ ታስሮ እንዲቆይ፤ ወይም እንዲለቀቅ፤ የሚወስነው ዳኛው ነው። አብዛኞቹ ተከላሽ ሠላማዊ ሰልፈኞች ፍርድ ቤት በቀረቡ የመጀመሪያው አጋጣሚ ይለቀቃሉ።

የህዝባዊ እምቢተኝነት ተቆጣጣሪዎች

ሠላማዊ ሰልፈኞች በብዛት በቁጥጥር ስር እንዲውሉ አስቀድሞ ከተወሰነ፤ ሂደቱን የሚከታተልና የሚቆጣጠር ሰው መመደብ ይኖርበታል። ይኸው ግለሰብ፤ ታሳሪዎቹ ተገቢውን የመታወቂያ ወረቀት መያዛቸውን ማረጋገጥ፤ የታሠሩት ሰዎች ዝርዝር መያዝ፤ እንዲሁም፤ ከተቻለ ወደ ፖሊስ ጣቢያው በመሄድ ነገሮች በሚፈለገው መልኩ መጓዛቸውን ማረጋገጥ ይኖርበታል። ይህ ዓይነት ኃላፊነት የተሠጠው ሰው፤ ወደ ሠላማዊ ሰልፋ ከመምጣቱ በፊት ወረቀትና እርሳስ መያዝ፤ እንዲሁም ማስታወሻዎችን ለመያዝ መዘጋጀት ይኖርበታል። ፖሊስ ጭካኔ የተመለሰበትን ድርጊት

ሲፈፅም ካስተዋለ፤ በድርጊቱ ውስጥ እጃቸውን ያስገቡ ፖሊሶችን ስም መመዝገብ አለበት። ካሜራ ቢኖረው ደግሞ፤ ይበልጥ ተመራጭ ነው።

የህዝባዊ ሰልፈኞችና የፖሊስ መብቶች

በአሜሪካ፤ ማንኛውም ሰው «በህዝባዊ መድረኮች» (መገንደች፤ የአግረኛ መተላለፊያዎች፤ የመናፈሻ ስፍራዎች፤ እንዲሁም የገበያ ማዕከላት) ሃሳቡ የመግለፅ መብቱ በህገ-መንግስት እውቅና አግኝቷል።

መንግስትና የፀጥታ አስከባሪ ኃይሎች የንግግሩን ይዘት (ለምሳሌ፤ በፖሊስ ላይ የሚሠነዘሩ ዘለፋዎችን ጨምሮ) መገደብ ባይችሉም፤ በንግግሩ ዙሪያ ተገቢ «የጊዜ፤ የቦታና የሁኔታ» ገደብ ማስቀመጥ ግን ይችላሉ። ስለዚህም፤ ፖሊስ ሠላማዊ ሰልፋ የህዝቡን ደህንነት ወይም ስርዓቱን አደጋ ላይ እንዳይጥል መቆጣጠር ይችላል። በአብያተ ክርስቲያናት፤ በቆንስላ ጽ/ቤቶች፤ በሆስፒታሎችና በሌሎች የተወሰኑ ህዝቦች አጠገብ የሚካሄዱ ሠላማዊ ሰልፎችን በተመለከተ የወጡ ድንጋጌዎች አሉ።

ጠቅላላ ባለ መልኩ ሲታይ፤ ማንኛውም ተናጋሪ ተሰብሳቢውን ህዝብ ከማነሳሳት፤ ወይም፤ ስሜቱን ከመቀስቀስ ሊከለከል አይችልም። ዳሩ ግን፤ ተናጋሪው ግለሰብ ተሰብሳቢውን ህዝብ ለንብረት ውድመት፤ ወይም በሰው ላይ ለሚደርስ ጉዳት፤ አልያም፤ ሌላ ዓይነት የህግ ጥሰት በሚጋበዝ መልኩ ካነሳሳ/ች፤ ድርጊቱ/ቷ በፖሊስ እንዲገታ መደረጉ አይቀርም።

ማጠቃለያ

ሠላማዊ ሰልፍ የሚተገበርበት ትክክለኛ፤ ወይም የተሳሳተ ዓይነት አካሄድ የለም፤ ትዕይንት-ህዝቡ መካሄድ ያለበት ፖለቲካዊ ጉዳዮችን በሚያገግሉ ሁኔታ መሆን አለበት።

አብዛኛውን ጊዜ፤ በህዝባዊ እምቢተኝነት ውስጥ የሚሳተፉ ሠላማዊ ሰልፈኞች ሲያደርጉ የሚስተዋለው የህዝቦችን መግቢያ መዝጋት

(ለምሳሌ፤ የመንግሥት መሥሪያ ቤቶችን፤ ፋብሪካዎችን) ወይም፤ የትራፊክ እንቅስቃሴ ማሰናከል ሲሆን፤ በዚህም ድርጊታቸው እስርን በራሳቸው ላይ ይጋበዛሉ። ህዝባዊ እምቢተኝነት እንደተጀመረ፤ የፖሊስ አዛዦች ከሰላማዊ ሰልፈኞች ፊት በመቆም፤ ድርጊታቸውን እንዲያቆሙ ማስጠንቀቂያ አዘልቃለት ሲወረወሩ፤ ቀሪዎቹ የፖሊስ ባልደረቦች ደግሞ፤ የእጅ ካቴና ይዘው ሰላማዊ ሰልፈኞቹን ዙሪያቸውን ይከባባሳሉ። ሰላማዊ ሰልፈኞች በያዙት አቋም ከቀጥሉ፤ በቁጥጥር ስር የማዋሉ ሂደት ተግባራዊ ይሆናል። በቀጣይነትም፤ ታላሪዎቹን ወደ ፖሊስ ጣቢያ በሚወስዷቸው የፖሊስ ተሽከርካሪዎች ላይ ይጫናሉ።

ሰላማዊ ሠልፋን ያዘጋጀውን ቡድን አንድ አባል፤ ሰላማዊ ሠልፈኞቹን በቁጥጥር ስር የማዋል ሂደቱን መከታተል፤ የታሰሩትን ሰዎች ዝርዝር መያዝ፤ ፖሊስ ተግባራዊ ያደረገውን አላስፈላጊ የኃይል አጠቃቀም መመዝገብ፤ እንዲሁም ታላሪዎቹ መለቀቃቸውን ለማረጋገጥ ወደ ፖሊስ ጣቢያ ለመሄድ ዝግጁ መሆን ይኖርበታል።

ምዕራፍ ፩

ቤተ-ክርስቲያንና ሰላማዊ ትግል

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ሀገራችን ላይ የመጡ የባዕድ ወራሪዎችን ለመመከት የተጫወተችውን ሚና ለዘላለም የሚወሳ ነው። አኩሪ ታሪክም ነው።

ዛሬ፤ ዘመኑ ተለውጦ፤ ይህ ምስኪን ህዝብ ወንዝ ተሻግረው ከሚመጡበት ጠላቶች ይልቅ፤ ከጉያው የበቀሉ አምባገነኖች ላለፉት 30 ዓመታት መከራ ሲያበሉት ኖረዋል። ታዲያ፤ ይኛ የሕዝብ የሆኑት ቤተ-ክርስቲያናችን ከምዕመናን ጌን የምትቆምበት መንገድ የለምን? ብዬ ራሴን መጠየቅ ከጀመርኩ ሰነባብቻለሁ። በጉዳዩ ላይም ጥናት አድርጌ፤ የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ተሞክሮ ይገራ ቀርቧል።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ፅንሰ-ሀሳብ Liberation Theology

የፔት ዜጋ የሆኑት የሮማ ካቶሊክ ቄስ፤ ጉስታቮ ጉቴኤሬ፤ በ1973 (እ.ኤ.አ.) ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀሙበት Liberation Theology («ሥነ-

መለኮታዊ አርነት» የሚለው የአማርኛ ሀረግ ለLiberation Theology ይቀርበዋል ብዬ እንምታለሁ)፤ የላቲን አሜሪካ ካቶሊክ ቄሶች የሚያራምዱት አስተምህሮ ነው። በዚህ ፍልስፍና መሠረት፤ ቤተ-ክርስቲያን የዓለማችንን ህዝብ ከድህነትና ከጭቆና ነፃ ለማውጣት የሚደረገው ትግል እካል መሆን ይገባታል። በሌላ አባባል፤ ቤተክርስቲያኗ፤ የዲሞክራሲ እንቅስቃሴ አጋር መሆን አለባት ነው የሚሉት።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ንቅናቄ ተነሳሽነቱን በከፊል ያገኘው በ1962 (እ.ኤ.አ.) በሮማ ካቶሊክ ርዕሰ ሊቃነ ጳጳሳት፤ ዮሐንስ 23^ኛ፤ ከተጠራው ሁለተኛው የቫቲካን ጉባዔና ከአምስት ዓመታት በኋላ ጳውሎስ 6^ኛ ካወጡት የPopulorum progressi ኃይማኖታዊ ሰነድ ነው። ይኸው ሰነድ የዓለም አቀፋዊውን ኢኮኖሚያዊ ስርዓት ፍትሃዊነት ጥያቄ ውስጥ ያስገባ ነበር።

የሮማ ካቶሊክ ርዕሰ ሊቃነ ጳጳሳት፤ በዘመናዊ ኢንዱስትሪያዊ ማህበረሰቦች አማካኝነት የተፈጠሩትን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ በደሎችን ሲያወግዙና ለችግሮቹ የመፍትሄ ሀሳቦችን ሲያስቀምጡ ቆይተዋል። ከዚህ በተጨማሪም፤ የኮከሊየር ጦር መሳሪያዎችን፤ የጦር መሳሪያ ፋክክርን፤ እንዲሁም፤ የበለፀጉ ሀገራት በድሆቹ ላይ የሚፈፅሟቸውን ብዝበዛዎች አጥብቀው ሲቃወሙና እንዲገቱ በተደጋጋሚ ጥሪያቸውን ሲያስተላልፉ ኖረዋል። በማህበራዊ፤ በኢኮኖሚያዊና በፖለቲካዊ ስርዓቶች ውስጥ የሰብዓዊ መብቶች መከበርንም ትኩረት የሚሰጡት ጭብጥ ሆኖ ዘልቋል።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» አራማጆች አቋም «ፈላስፎች እስከ አሁን ድረስ የዓለማችንን ተፈጥሮና ባህሪ ሲያብራሩልን ቆይተዋል፤ የእኛ ተልእኮ ደግሞ፤ ይህችን ዓለማችንን መለወጥ ነው» ከሚለው አባባል ጋር የሚስማማ ነው። እንደ እነኝህ ወገኖች እምነት፤ ሥነ-መለኮት ምሁራን (ቄሶች) የንድፈ ሃሳብ አራማጆች ብቻ ሳይሆኑ ማኅበረሰባዊ ለውጥ ለማምጣት በሚደረገው ትግል ውስጥ የሚሳተፉ የተግባር ሰዎች ናቸው።

የካቶሊክ ቤተክርስቲያን፤ የሃዩቲው አምባገነን፤ ገን-ክሎውድ ዱቫሊዬ («ፓፓ ዶኬ»)፤ እንዲሁም በፊሊፒንስ ፈላጭ ቆራጭ መሪ፤ ፈርዲናንድ ማርኮስ፤ ወድቀት ዙሪያ ስለተጫወተቸው ሚና ብዙ ተበሏል። ከቅርብ ዓመታት ወዲህ ደግሞ፤ በደቡብ ኮሪያ የሚገኙ የክርስቲያን ካህናት የፀጥታ አስከባሪ ኃይሎች ለሚያባርጁቸው የስርዓቱ ተቃዋሚዎች መሸሸጊያ በመስጠት የዲሞክራሲ አጋሮች ሆነዋል። በኒካራጓዋ፤ ቤተክርስቲያኗ በ1979 (እ.ኤ.አ.) ለአምባገነኑ እናስታሲዮ ሳሞዛ ከስልጣን መወገድ ድርሻዋን ተወጥታለች። የብራዚል ቀላውስት በሀገሪቷ እስር ቤቶች በታሳሪዎች ላይ የሚፈፀመው አስቃቂ ድርጊት እንዲቆም ያቀረቡት ጥሪ በ1979 (እ.ኤ.አ.) በጉ ምላሽ አግኝቷል። በቀጣይነትም ነፃና ፍትሃዊ ምርጫ እንዲካሄድ ያቀረቡት ጥያቄ ተቀባይነትን አግኝቶ በ1985 (እ.ኤ.አ.) እውን ሆኗል። በጥቅሉ፤ የካቶሊክ ቤተክርስቲያን፤ በላቲን አሜሪካ ታላቅ የዲሞክራሲ ኃይል ሆናለች። ይህ ማለት ግን፤ ቤተክርስቲያኗ ከአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጋር ወግናለች ማለት አይደለም። ካቶሊክ ቤተክርስቲያን የታገለችው ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት እውን መሆን ነው። ይህ ሥርዓት እውን ከሆነ በኋላ፤ ሥልጣን የሚይዘውን ድርጅት ማንነት የሚወስነው ህዝብ ነው።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ታሪካዊ አመጣጥ

ከቅርብ ዓመታት ወዲህ የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» እየተሰጠው ያለው ትኩረት ከስተቱን አዲስ ቢያስመስለውም፤ ጥንታዊ መሠረት ያለው ፅንሥ-ሀሳብ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ በብሉይና በሀዲስ ኪዳኖች ላይ ከሠፈሩት አብነቶች መካከልም ጥቂቶቹን ለአንባቢያን ግንዛቤ እንዲያስጨብጡ በሚል በገፅ 137 እና 138 ላይ አቅርቧቸዋለሁ። መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተካተተው ክርስቲያናዊ መልእክት፤ ድህውንና ጭቁኑን ወገን ነፃ ለማውጣት ያለመ ዘዴ እንደሆነ በግልፅ ተቀምጧል።

በላቲን አሜሪካ፣ ቤተክርስቲያና የፖለቲካ ጉዳዮችን እንድታስተናግድ የመጀመሪያው ጥሪ የቀረበላት በ15ኛው ምዕተ ዓመት የሮማው ካቶሊክ ርዕሰ ሊቀ ጳጳሳት፣ አሌክሳንደር 6ኛ፣ የስፔይንና የፖርቹጋል ገዢዎች፣ በአውሮፓ ለሚያደርጉት እንቅስቃሴ ቤተክርስቲያና፣ ድጋፍ የምትሰጥ ከሆነ፣ በላቲን አሜሪካን ሰፊ ይዞታ እንደሚሰጣት ቃል በገቡላት ጊዜ ነበር። ከዚያን ጊዜ አንስቶ፣ በእኛ ሀገር «የሲሶ መንግስት» እንደሚባለው በላቲን አሜሪካ የፖለቲካው ሥርዓት አካል ሆኖ ኖራለች።

ቤተክርስቲያና የለውጥ ሐዋርያ ሆኖ፣ ዘመናዊው ማዕበል የተቀሰቀሰው ግን፣ በ1960ዎቹ ነበር።

ከዚህ ስር ነቀል አተያይ የፈለቀው አስተምህሮ «ሥነ-መለኮታዊ አብዮት» (Recolution/Liberation Theology) የሚል መጠሪያ ተሰጥቶታል። የዚህ ንቅናቄ ዋነኛው አቀንቃኝ፣ ኮሎምቢያዊው ቄስ ካሚሎ ቶሬስ፣ ከዓማኒያን ቡድኖች ጋር ወግነው በሚታገሉበት ወቅት በ1966 (እ.ኤ.አ.) ተገድለዋል።

ያም ሆነ ይህ ግን፣ ንቅናቄው በጳውሎስ 6ኛ በተጠራውና በ1965 (እ.ኤ.አ.) መጨረሻ አካባቢ ከተካሄደው ሁለተኛው የቫቲካን ጉባዔ በኋላ ኃይልና ጥንካሬ እያገኘ ሄደል።

በመርሁ (የሥነ-መለኮታዊ አብዮት) መሠረት፣ ቤተክርስቲያና መሰረቷን የጣለችው በደህሀውና በተግባራዊው ማህበረሰብ ዙሪያ ስለሆነ፣ ኑሯቸውን ለማሻሻል ልታግዛቸው ይገባል።

በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሱ

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርክት» አብዮቶች

አሪት ዘሌዋውያን ም.25 ቁ.35-38

ወንድምህ በደብዳቤ እጁም በአንተ ዘንድ በደክም አፅናው፣ እንደ እንግዳና እንደ መቀተኛም ከአንተ ጋር ይኑር። ወንድምህ ከአንተ ጋር ይኖር ዘንድ ከእርሱ ምንም ወላድ ወይም ትርፍ አትወሰድ፤ ነገር ግን እምላክህን ፍራ። ብርሀን በወላድ አታበድረው፤ መኖሪያም በትርፍ አትሰጠው።

ትንቢተ ኢሳይያስ ም.61 ቁ.1-2

የጌታ የእግዚአብሔር መንፈስ በእኔ ላይ ነው፤ ለድሆች የምሥራችን እስብክ ዘንድ እግዚአብሔር ቀብቶኛልና፤ ልባቸው የተሰበረውን እጠግን ዘንድ፤ ለተማረኩትም ነፃነትን ለታሰሩትም መፈታትን እናገር ዘንድ ልከኛል።

የሱቃስ ወንጌል ም.1 ቁ.51-52

በከንዱ ኃይል አድርጎአል፤ ትዕቢተኞችን በልባቸው አሳብ በትኖላል፤ ገዢዎችን ከዙፋናቸው አዋርዶአል፤ ትሑታንንም ከፍ አድርጎአል።

የሐዋርያት ሥራ ም.4 ቁ.32-36

የመነትም ሕዝብ አንድ ልብ አንዲት ነፍስ ነበሩለቸው፤ ገንዘባቸውም ሁሉ በአንድነት ነበር እንጂ ካለው አንድ ነገር ሰንኳ የራሱ እንደሆነ ማንም አልተናገረም። ሐዋርያትም የጌታን የኢየሱስ ክርስቶስን ትንሳኤ በታላቅ ኃይል ይመሰክሩ ነበር፤ በሁሉም ላይ ታላቅ ፀጋ ነበረባቸው። በመካከላቸው አንድ ሰንኳ ችግረኛ አልነበረምና፤ መሬት ወይም ቤት ያላቸው ሁሉ እየሸጡ የተሸጠውን ዋጋ ያመጡ ነበርና፤

በሐዋርያትም እግር አጠገብ ያኖር ነበር፤ ማናቸውም እንደሚፈልግ መጠን ለእያንዳንዱ ያካፍሉት ነበር።

ወደ ኤፌሶን ሰዎች ም.6 ቁ.12-13

መጋደላችን ከደምና ከሥጋ ጋር አይደለምና፤ ከአለቆችና ከሥልጣናት ጋር ከዚህም ከጨለማ ዓለም ገዢዎች ጋር በሰማያዊም ስፍራ ካለ ከከፍት መንፈሳውያን ሰራዊት ጋር እንጂ።

የያዕቆብ መልአክት ም.5 ቁ.1-6

አሁንም እናንተ ባለጠጉች፤ ስለሚደርሱባችሁ ጭንቅ ዋይ ዋይ እያላችሁ አልቅሱ። ሀብታችሁ ተበላሽቶአል፤ ልብሳችሁም በብል ተበላሽቶአል። ወርቃችሁም ብራችሁም ዝጉአል፤ ዝጉቱም ምስክር ይሆንባችኋል። ሥጋችሁንም እንደ እሳት ይበላል። ለኋለኛው ቀን መዝገብን አከማችታችኋል። አነሆ፤ እርሻችሁን ያጨዱት የሰራተኞች ደመወዝ በእናንተ ተቀምጦ ይጫካል፤ የአጫጆችም ደምፅ ወደ ጌታ ፀባዖት ጀር ዝብቶአል። በምድር ላይ ተቀምጦላችኋል፤ በሴባኝነትም ኖራችኋል፤ ለእርድ ቀን እንደሚያወፍር ልባችሁን አወፍራችኋል። ገድቁን ኮንናችሁታል፤ ገድላችሁትማል፤ እናንተን አይቃወምም።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» የአሰራር ዘዴዎች

በ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» እንቅስቃሴ ውስጥ የሚሳተፉ ካህናት የሚጠቀሙት ዋነኛ መሳሪያ መጽሐፍ ቅዱስ ነው። የሥነ-መለኮታዊ አርነትን ትምህርት የሚማሩ ግለሰቦች፤ መጽሐፍ ቅዱስን በቃላቸው እንዲይዙ የማይጠየቁ በሆኑም፤ ስለአካባቢያቸው ያላቸውን ግንዛቤ ከኢየሱስ ክርስቶስ ቃል ጋር እንዲያዛምዱ ይጠየቃሉ። የዚህ መርህ ዋነኛው አቀንቃኝ፤ ብራዚላዊው ምሁር ፓውሎ ፍሬይሬ፤ የትምህርቱ ሂደት

መጀመር ያለበት ከድሀው፤ ወይም ከጭቁኑ ማህበረሰብ፤ ለተያይ እንፃር ነው ባይ ናቸው።

የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ፅንሠ-ሀሳብ አራማጆች ተግባር፤ ግንዛቤ ማስጭበጥና ወንጌልን መስበክ ብቻ አይደለም። የሰብዓዊ መብት ተሟጋች አካላትን ከማቋቋም ባለፈ፤ እንደ የመሬት ስሪት ለውጥ፤ የራስ-አገዛዝ ፕሮጀክቶችና የገበሬዎች የህብረት ስራ ማህበራትን የመሰሉ አዳዲስ ሀሳቦችን በማፍለቅ፤ ለተግባራዊነታቸው ይንቀሳቀሳሉ።

ሃዩቲና ሥነ-መለኮታዊ አርነት

ዣን-በርትራን አሪስቲድ (የኋላ ኋላ የሃዩቲ ፕሬዝዳንት) የቅስና ትምህርታቸውን በሚከታተሉበት ወቅት፤ የ«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ተፅዕኖ አድርባቸው ነበር። ለአሪስቲድ፤ «ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ማለት የዣን ክሎውድ ዱቫሊዬ («ፓፓ ዶክ») አምባገነናዊ አገዛዝን መቃወምና፤ የድሀውን ህዝብ መብቶች ማስከበር የሚል ትርጉም ነበረው።

አሪስቲድ በ1979 (እ.ኤ.አ.) ኃይማኖታዊ ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ፤ አለቆቻቸው ፖለቲካዊ እንቅስቃሴያቸውንና አመለካከታቸውን ለማቀዝቀዝ በማሰብ፤ ወደ ባህር ማዶ ልከዋቸው ነበር። በዚህም መሰረት፤ በመጀመሪያ ያመሩት የሥነ-መለኮት ትምህርታቸውን ወደቀጠሉበት እስራኤል ነበር። በቀጣይነትም ወደ ለንደንና በሥነ-መለኮት የማስተርስ ዲግሪ ወዳገኙበት የካናዳዊ ሞንትሪያል ከተማ አቅንተዋል። አሪስቲድ፤ ቅስናቸውን ለመቀበል በ1982 (እ.ኤ.አ.) ለአጭር ጊዜ ወደ ሃዩቲ ተመልሰው ሄደዋል።

በ1985 (እ.ኤ.አ.) በርዕሰ ከተማዋ፤ ፖርት-ኦ-ፕሪንስ፤ በድሆች መንደር ውስጥ ለሚገኝ አንድ ደብር መጋቢ ሆነው የተሾሙት ቄስ አሪስ ቲድ፤ የዱቫሊዬን መንግሥት የተቃወሙ ብዙ ቡድኖችን አደራጅተዋል፤ መርተዋልም።

በየካቲት 1986 (እ.ኤ.አ.)፣ በእነ አሪስቲድ ተቃውሞ የተዳከሙት ዲሞክራሲያዊ ሀገራችን በመልቀቅ ለሰደት ህይወት ሲዳረጉ፣ በቀጣዮቹ አራት አመታት የሃዋይን አስተዳደር የተረከበው የቀድሞው አምባገነናዊ ስርዓት የሚደግፉ ሲቪሎችንና የጦር መኮንኖችን ያቀፈ ቡድን ነበር። በዚህ አዲስ የአስተዳደር መዋቅር ያልተደሰቱት አሪስቲድ፣ ይህን አምባገነናዊ ስርዓት ለመቃወም የተሰለፉትን የሀገራችን ዜጎች ማደራጀቱንና መምራቱን ገፍተውበታል። በ1988 (እ.ኤ.አ.)፣ አሪስቲድ አባል የሆኑበት የሳሌቪያን ማህበር (የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ማህበር) ከመንግስት በደረሰበት ጫናና ግፊት «አሪስቲድ ሁከትና ብጥብጥ ቀስቅሰዋል» በሚል ሽፋን ከቤተክርስቲያን አባልነታቸው እስከመሰረዝ ድረስ ነበር።

ይህም ሆኖ ግን፣ ከ1804 (እ.ኤ.አ.) ወዲህ ለመጀመሪያ ጊዜ በታህሳስ 1990 (እ.ኤ.አ.) በተካሄደው ነፃና ፍትሃዊ ምርጫ፣ አሪስቲድ የሃዋይ ፕሬዝዳንት ሆነው ተመርጠዋል። የሃዋይ ዴሞክራሲ አብዮት፣ በቁስ የተመራ የመጀመሪያው የዴሞክራሲ አብዮት ለመሆን በቅቷል።

ደቡብ አፍሪካና ሥነ-መለኮታዊ አርነት

«ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ዘረኝነት (ኢፓርታይድ) በተንሰራፋባት ደቡብ አፍሪካም የተገፀባረቀ ፅንሠ-ሃሳብ ነበር፤ ጥቂት የማይባሉ ተራማጅ አመለካከት የነበራቸው የቤተ-ክህነት ኃላፊዎች ይህንኑ ስርዓት ሲታገሉ ኖረዋል።

በዚህም መሠረት፣ የደቡብ አፍሪካ ቁሶች «ጨቋኙም ተጨቋኙም ለአንድ ቤተ-ክርስቲያን ታማኝ ነን ባዮች ናቸው። ሁለቱም ወገኖች በአንድ አይነት መልኩ ይጠመቃሉ፤ ያንኑ የክርስቶስ ደምና ስጋ ይቋደሳሉ። ሁለቱም ወገኖች ተቀምጠው የሚያስቀድሱት በአንድ ቤተ-ክርስቲያን ውስጥ ነው። ከቤተ-ክርስቲያን ውጭ ግን፣ ክርስቲያን ፖሊሶችና ወታደሮች፣ ክርስቲያን ህፃናትን ወይም እስረኞችን መደብደቡን፣ ማስቃዳቱንና መግደሉን ቀጥለውበታል። ሌሎች ክርስቲያኖች ደግሞ፣ ሀገራቸው ውስጥ ሠላም

እንዲሰፍን በየጊዜው ይፀልያሉ። ቤተ-ክርስቲያኗ ከመከፋፈሏም ባሻገር፣ የፍርድ ቀኗም እየደረሰ ነው። ዝም ብለን መመልከት የለብንም። ለፍትህ መቆም አለብን። ቤተ-ክርስቲያን፣ መጥፎውን («መጥፎ»)፣ ጥሩውን («ጥሩ») ማለት መቻል አለበት» የሚለውን ቁልፍ ነጥብ በውስጡ ያቀፈውና «ኬይሮስ» («የሀቅ ጊዜ») የተሰኘውን ሠነድ ለህትመት አብቅተዋል።

ከዚህ በኋላ፣ ቤተ-ክርስቲያን የኢፓርታይድን አገዛዝ የሚታገሉበት መድረክ ሆናለች።

በደቡብ አፍሪካ፣ ቤተ-ክርስቲያን ኢፓርታይድን በመታገሉ ሂደት ያበረከተችው አስተዋፅኦ፣ ቁስ ዴሞክራሲ ተቆ፣ የኖቤል የሰላም ተሸላሚ በመሆናቸው ይገለጻል። ቤተ-ክርስቲያኗ፣ በትግሉ ሂደት ሳቢያ ከመቼውም ጊዜ በላይ ተጠናክራ ወጥታለች።

ማጠቃለያ

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የሚወጡ እሃዞች እንደሚያመለክቱት፣ በዓለማችን 1.06 ቢልዮን ክርስቲያኖች ይገኛሉ። «ሥነ-መለኮታዊ አርነት»፣ 400 ሚልዮን የእምነቱ ተከታዮች በሚኖሩባቸው ዌስት ኢንዲስ፣ ማዕከላዊና ደቡባዊ አሜሪካ ጥንካሬውን ከጊዜ ወደ ጊዜ እያጉለበተ ነው። ከዚህ በተጨማሪም፣ በአፍሪካ ውስጥ ያለው ተቀባይነት እያደገ መጥቷል፤ ኢትዮጵያም የዚህ ተፅዕኖ ተቋዳሽ ትሆናለች የሚል ተስፋ አለኝ። ጊኛው ምዕተ ዓመት ሲያበቃ፣ ከክርስትና እምነት ተከታዮች መካከል ግማሽ ያህሉ የሚኖሩት «ሥነ-መለኮታዊ አርነት» በህይወታቸው ላይ ትልቅ ለውጥ ማስመዝገብ በሚችሉባቸው የሶስተኛ ዓለም ሀገራት ውስጥ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተካተተው «የኃጢያት ስርየት»፣ ከጭቆናና ከኢ-ፍትሃዊነት ነፃ የመውጣት ሂደት ጋር እኩል ተደርጎ መታየት ይኖርበታል። «ኃጢያት የሚገለፀው የሰው ልጅ በቢጤው ላይ በሚፈፀመው ኢ-ስብዓዊ ድርጊት ነው።» «ሥነ-መለኮታዊ አርነት» ደግሞ፣

አንድን ጉረቤት መውደድ፤ ፈጣሪን ከመውደድ ጋር የማይነጣጠል ነው የሚል አመለካከት የሚያራምድ ፅንሰ-ሀሳብ ነው።

የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ፤ የሰው ልጅ ለፍትህና ለሰብዓዊነት መከበር በሚደረገው ትግል በርካታ አብነቶችንና አርእያዎችን በጉልህ ያሳያል። በብሉይ ኪዳን፤ አሪት ዘፀአት ውስጥ፤ የአስራኤላዊያን ከግብፅ ጭቆና መላቀቅ፤ እንዲሁም የኢየሱስ ክርስቶስ ህይወትና ሞት ለዘመናችን የሰው ልጅ የነፃነት ትግል በናሙናነት የሚያገለግሉ ክስተቶች ናቸው። እነዚህ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ኢጋጣሚዎች፤ ለነፃነት የሚደረገውን ዓለማዊ ትግል መንፈሳዊ ትርጉም አጉልተው የሚያሳዩን ናቸው።

ቤተ-ክርስቲያንና ዓለማችን ተለያይተው መኖር አይችሉም። ቤተ-ክርስቲያን በዓለማችን ውስጥ የምትጫወተውን ሚና ከጊዜ ወደ ጊዜ ማሳደግ ይጠበቅባታል። ከጭቁኑ የማህበረሰቡ ክፍል ጉን መሰለፍ፤ አግዚአብሔር የሰው ልጅ ለፍትህ መስፈን በሚደረገው ትግል ውስጥ ገለልተኛ አለመሆኑን የሚጠቁመን ነው።

ምዕራፍ ፯

ህዝባዊ እምቢተኝነት በኢትዮጵያ ሊሠራ ይችላል ወይ?

የህዝባዊ እምቢተኝነት ፅንሰ ሃሳብ በሰፊው እያነጋገረ ባለበት በአሁኑ ጊዜ፤ «በኢትዮጵያ ይሠራል ወይ?» ብለው የሚጠራጠሩ ሰዎች እንዳሉ አውቃለሁ። በእኔ በኩል፤ ለጊዜው፤ «ይሠራል» ወይም፤ «አይሠራም» ለማለት አልፈልግም። ወደዚያ ከመግባት ይልቅ፤ ከአሜሪካና ከሀንድ ባሻገር በሌሎች ሀገሮች ውስጥ ሠርቶ ያውቃል ወይ? በሚለው ጥያቄ ዙሪያ የሰራሁትን ጥናት ላካፍላችሁ እወዳለሁ። እነሆ፡-

ቺሊ

በ1980ዎቹ ዓመታት የላቲን አሜሪካ ዓይነተኛ መገለጫ የሆኑት እምባገነናዊ ስርዓቶች በአብዛኛው የተወገዱት፤ ህዝቡ ባካሄዳቸው ህዝባዊ እምቢተኝነት አማካኝነት ነው። ከእነዚህ ሀገራት መካከልም፤ ቺሊ እንደ ናት። እንደ ፊሊፒንስ ህዝብ ለበርካታ ዓመታት በእምባገነናዊ ስርዓት ስር

የማቀቁት ፔሊያውያን፣ የጄኔራል አውጉስቶ ፒኖሼን አገዛዝ በሠላማዊ ዓመፅ» ለመታገል ተነሳሽነቱን ያገኙት፣ ከዚህችው የሩቅ ምስራቅ ሀገር ሀዝባዊ ንቅናቄ ተሞክሮ በመውሰድ ነበር። ፔሊያውያን በሰላማዊው ትግል ሂደት የሚያደርጉትን ጥረት ሲገልፁ የቆዩት፣ «ጠብታ ውኃ የጭቆናን አለት ቀስ በቀስ ይሸረሸረዋል» በማለት ነበር።

በቺሊ፣ የሰላማዊ ትግል የተቀጣጠለው በሚገርም መልኩ ነበር። አጠር አድርጎ እንዲህ አቅርቧል፡- በ1986 (እ.ኤ.አ.) ግራ ከጌፈኛ የደፈጣ ተዋጊዎች ጄኔራል ፒኖሼን ለመግደል ባደረጉት ሙከራ፣ አምስት ጠባቂዎቻቸውን ገደሉ። ለዚህ ድርጊት አፀፋዊ እርምጃ ለመውሰድ ቆርጦ የተነሳው ሠራዊቱ፣ የአገዛዙን አምስት ተቃዋሚዎች በቁጥጥር ስር ለማዋል ከውሳኔ ላይ ይደርሳል። ከእነዚህም መካከል የተካተተ አንድ የሰብዓዊ መብቶች ተሟጋች ጠበቃ፣ የፀጥታ አስከባሪ ኃይሎች አፍነው እንደሚወስዱት ለጉረቤቶቹ በማስጠንቀቁ፣ ሊከላከሉለት ዕቅድ ነደፋ። አፈናው በታቀደበት ምሽት ሊነጋጋ አካባቢ፣ ወደ ጠበቃው መኖሪያ ቤት ለመግባት የሚሞከሩ ጭምብል ያጠለቁ ሰዎችን የያዙ መኪኖች ከአካባቢው ደረሱ። ሰዎቹ በተለያዩ ዘዴዎች ግጥም ተደርገው የተዘጉትን የቤቱን በሮች ለመክፈት ሞከረው ሲያቅታቸው፣ በብረት ርብራብ የተቸነከሩትን መስኮቶች ለመስበር ይታገሉ ጀመር። ይህን ጊዜ የጠበቃው ቤተሰብ አባላት በመኖሪያ ቤታቸው ውስጥ ያሉትን አምሯሎች በሙሉ በማብራት፣ ድስቶቻቸውን በመቀጥቀጥና ፈሽካዎችን በመንፋት፣ ተመሳሳይ ድርጊት ለመፈፀም ከጉናቸው የተሰለፉትን ጉረቤቶቻቸው ከእንቅልፋቸው አነቋቸው። ወዲያው፣ ጉረቤቶቹም መብራታቸውን አብርተው ድስቶቻቸውን መቀጥቀጥና ፈሽካ መንፋት ጀመሩ።

ተዘጋጅተው በጠበቃቸውና ለዓላማቸው ቆርጠው በተነሱት ነዋሪዎች ግራ የተጋቡት እፋኞችም፣ አካባቢውን ለቅቀው ከመሄድ በስተቀር ሌላ አማራጭ አልነበራቸውም።

በቀጣይነትም፣ ሌሎች ቡድኖች መንግስት በቁጥጥር ስር የሚያውላቸውን ሰዎች ለስቃይ የሚዳርግበትን እስር ቤቶች በጥንቃቄ በማጥናት፣ ይህን አኩይ ተግባር የሚያጋልጡበትን ዘዴዎች ነደፉ። ከእነዚህ ዘዴዎች መካከል፣ ዲላማቸው ውስጥ ካስገቡት እስር ቤት አጠገብ በሚገኝ አጥር ላይ ራሳቸውን በሰንሰለት አቆራኝቶ ማስር አንዱ ነበር። ሌሎች የስርዓቱ ተቃዋሚዎች ደግሞ፣ የትራፊክ እንቅስቃሴ በሚበዛበት ሰዓት እስር ቤቱ ወዳለበት አካባቢ በማምራት፣ «እዚህ ሀዝብን ያስቃያሉ» የሚል በጨርቅ ላይ የተፃፈ መፈከር ለመገደፍው በግልፅ ያሳዩ ነበር። ይህንን ከሚያደርጉ ሰዎች መካከል፣ የፀጥታ ሰራተኞች ከመድረሳቸው በፊት ጥቂቶቹ ከህዝቡ መሃል ገብተው ሲሰወሩ፣ ቀሪዎቹ ደግሞ፣ በቁጥጥር ስር እስኪውሉ ድረስ ከአካባቢው ሳይርቁ የፀጥታ አስከባሪ ኃይሎችን መምጣት ይጠባበቃሉ። ይታሰራሉ።

ከተለያዩ ማዕዘኖች ጫናው እየበረታበት የመጣው የቺሊ መንግስት፣ በጥቅምት 1988 (እ.ኤ.አ.) ህዝቡ ወታደራዊ አገዛዙ በስልጣን መቀጠል አለመቀጠሉን በተመለከተ ሪፈረንደም እንዲያካሂድ ጥሪውን አስተላለፈ። በአገዛዙ ተቃዋሚዎች ላይ መጠነ ሰፊ የማስፈራራት ዘመቻ ቢከፈትም፣ ህዝቡ ከዓላማው ዝንፍ የሚል ላይነት አልነበረም። ህዝቡ ከስጋቱና ከፍርሃቱ እንዲላቅቅ የሚያግዙትና ምርጫውን በተመለከተ በቂ ግንዛቤ ያሰጩበት ሰብሰባዎች በተለያዩ ከተሞች ይካሄዱ ጀመር። የፊሊፒንስ አምባገነን መሪ፣ ፈርዲናንድ ማርኮስ፣ ተቃዋሚዎች እገዛ ያልተለየው ይኸው የቺሊ ህዝብ ሀዝባዊ አምቢተኝነት፣ ከተጠበቀው በላይ ውጤት አስገኝቷል። ከመራጩ ህዝብ መካከል 95% ድምፅ ለመስጠት ሲመዘገብ፣ የፒኖሼ ተቃዋሚዎች 54.7% ድምፅ አግኝተዋል። ይህንንም ተከትሎ፣ ከአንድ ሚልዮን ህዝብ በላይ ድሉን ለማክበር በመዲናዋ፣ ሳንቲያጎ፣ በሚገኝ አንድ የመኖሪሻ ስፍራ ተሰባስቧል።

ብራዚል

በ1980ዎቹ የመጨረሻ ዓመታት የላቲን አሜሪካ አምባገነናዊ ስርዓቶች በተከታታይ የወደቁት በትጥቅ ትግል ሳይሆን፤ በሰላማዊው ህዝብ፤ ማለትም፤ ተማሪዎች፤ እናቶች፤ ሠራተኞች፤ ኃይማኖታዊ ቡድኖች፤ ያላሰለሰ ጥረት አማካኝነት ነበር። ብራዚል ውስጥ ለፍትህ መስፈን የተደረገው ትግል፤ በሀገሪው በሚነገረው የፖርቹጋል ቋንቋ firmeza permanente («እልህ አስጭራሽ ፅናት») በመባል ይታወቅ ነበር። ብራዚል፤ የአንድም ሰው ደም ጠብ ሳይልባት ከወታደራዊ አገዛዝ ወደ ዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ተሸጋግራለች።

አርጀንቲና

«ደብዛቸው የጠፋ ሰዎች እናቶች» የሚባሉ የአርጀንቲና የቤት እመቤቶች በወታደራዊው አገዛዝ ስር «ደብዛቸው የጠፋ ሰዎች» (desaparecidos) ያሉበትን ቦታና ሁኔታ ለማወቅ ያደረጉት ቅስቀሳና የሻማ ማብራት ስነ-ስርዓት፤ በአርጀንቲና፤ የዴሞክራሲ ባህል አብዮት አስከትሏል ማለት ይቻላል። እናቶች፤ በዓለም ታሪክ፤ የዴሞክራሲያዊ ባህል አብዮት ግንባር ቀደም ተዋናዮች የሆኑበት አጋጣሚ፤ የአርጀንቲናው ብቸኛ ተጠቃሽ ነው። ታሪክ መቼም አይረሳቸውም።

ኦራጓይ

በርዕስ ከተማዋ፤ ሞንቴቪዴዮ፤ በ«ፍትህና ሰላም አገልግሎት» (Serpa) አነስተኛ ቢሮ ውስጥ የተካሄደው የረሃብ አድማ፤ በኦራጓይ ወታደራዊ ጁንታ ላይ የመጀመሪያውን ህዝባዊ ተቃውሞ ከመቀስቀሱም ባሻገር፤ ወደ ዴሞክራሲ የሚደረገውን ጉዞ ያፋጠነ ንቅናቄ እንዲጀመር ሁኔታዎችን አመቻችቷል። ከትንሽ ነገር፤ ትላልቅ ታሪኮች እንደሚወለዱ የታየበት አጋጣሚ ነበር።

ሃዩቲ

ለዴሞክራሲ የተደረገው ትግል ይበልጥ አስቸጋሪ የሆነባት ሀገር ብትኖር፤ ሃዩቲ ናት። ያም ሆኖ ግን፤ ህዝቡ የሚያጋጥሙትን ከባድና አስቸጋሪ ፈተናዎች በሰላማዊ መንገድ ለመቋቋም ደፍረዋል፤ ወኔውና ቆራጥነቱ ነበረው። ጭቆናን የሚጠራርግ ማዕበል (Lavalas ተብሎ የሚጠራው) ፀሎትን፤ ሰላማዊ ሰልፈኞችንና ሌሎች መስል የትግል ዘዴዎችን ያካተተ ነበር።

ከንቅናቄው መሪዎች መካከል እንዱ፤ ቄስ ገን በርትራንድ አሪስቲድ፤ በአለቆቻቸው (ጳጳሳት) ከመወገዝ ባለፈ፤ አጥቢያቸውን ለቅቀው የሠራዊቱ ጠንካራ ይዞታ ስር ወደሚገኝ ቤተ ክርስቲያን እንዲዛወሩ ይታዘዛሉ። በዚህ የተበላጩት የደብራቸው ተማሪዎች፤ በርዕስ ከተማዋ፤ ፖርት-ሉ-ፐሪንስ፤ በሚገኘው ብሔራዊ ካቴድራል የፊት ለፊት መቀመጫዎቹን በሙሉ ያዟቸው። ከእነሱም መካከል ሰባቱ ለስድስት ቀናት የዘለቀ የረሃብ አድማ በመምታት፤ ጳጳሳቱ ሃሳባቸውን እንዲቀይሩ አስገድደዋቸዋል፤ አሪስቲድም በአጥቢያቸው መስራቱን ቀጠሉ።

በታህሳስ 1990 (እ.ኤ.አ.) ደግሞ፤ አሪስቲድ የሀገሪቷ ፕሬዝዳንት ሆነው ለመሸም በቅተዋል።

ቻይና

በ1989 (እ.ኤ.አ.) የፀደይ ወቅት ለቻይናዊያን አዲስ የታሪክ ምዕራፍ መባቻ መስሎ ነበር። ለአንድ ሚቶ የዴሞክራሲ መሪ መታሰቢያነት የተዘጋጀው የአግር ጉዞ፤ በአጭር ጊዜ ውስጥ በህዝቡ ውስጥ ለረዥም ጊዜ ታፍኖ የቆየው ብሶት እንዲገነፍል ምክንያት ሆኗል። የኋላ ኋላ ሠራተኞች የተቀላቀሏቸው ተማሪዎች፤ «ህዝባዊ ኃይል» እና «እናሽንፋላን» የሚሉትን መፈክሮች በማገዝ፤ ለዴሞክራሲ፤ መስፈን፤ ለሙስና መወገድ፤ ለነፃ ፕሬስ መስፋፋትና ለሌሎች ዴሞክራሲያዊ ለውጦች ደምዎቸውን ከፍ አድርገው ማሰማት ጀመሩ።

እነዚህን ተቃዋሚዎች በርዕስ ከተማዋ፣ ቤይጂንግ፣ ቲያንጋንግ፣ አደባባይ የተቀላቀሏቸው በሙዶ ሺህዎች የሚቆጠሩ ቻይናውያን፣ መንግስታቸው ለጥያቄዎቻቸው ተገቢውን ምላሽ እንዲሰጣቸው በሰላማዊ መንገድ ያለማሳለስ መጠየቁን ቀጠሉበት። ከዚህ ጋር ተያይዞ የተካሄደውን የረሃብ አድማ የተቀላቀሉት ሰዎች ብዛት በጊዜ ሂደት በመቶዎች የሚቆጠሩ ሆኑ። የጉቅናቄውን መንፈስ ከደገፉት መካከል ፖለሲቶች፣ ወታደሮች፣ እንዲሁም በርካታ ጄኔራሎች ይገኙባቸው ነበር። መንግስት እንቅስቃሴውን ባለበት ለመግታት የላካቸው የመጀመሪያዎቹ ወታደሮች፣ በሰላማዊ ሠልፈኞቹ መካከል አቀባበል፣ ስጦታና ቅንነት የተሞላው መንፈስ የነበረከት። ሊገድሏቸው የተላኩት፣ ተቀላቀሏቸው።

ይህንንም ተከትሎ የመንግስት ትላልቅ ባለስልጣናት ከተማሪዎቹ ጋር በቴሌቪዥን አማካኝነት የተሰራጨ ውይይት አካሂደው ነበር። ዳሩ ግን፣ ጉቅናቄው ከቁጥጥር ውጭ በሆነ መልኩ ወደ ሌሎች ከተሞች መዛመቱን ያጤነው በሀሳብ የተከፋፈለውና ግራ የተጋባው የቻይና መንግስት፣ በርዕስ ከተማዋ የሚገኙትን ወታደሮች፣ ትዕዛዝ ከመቀበልና ጭካኔ የተመላበትን ኃይል ከመጠቀም ወደኋላ እንደሚይሉ ባመነባቸው የሰሜን ቻይና ወታደሮ ተካቸው። በዚህም መሰረት፣ ሰኔ 4 ቀን በቲያንጋንግ አደባባይ የተፈፀመው ጭፍጨፋ፣ በቻይና ውስጥ የተቀጣጠለውን ዴሞክራሲያዊ ጉቅናቄ አጨናግፎታል።

የቻይና መንግስት፣ የቲቤትን ህዝብ ዴሞክራሲያዊ መብቶች ጭካኔ በተሞላው መልኩ ለመጨፍለቅም ሞክሯል። በሰደት የሚገኙት የቲቤታዊያን መሪና የ1989 (እ.ኤ.አ.) የናቤል የሰላም ተሸላሚው፣ ዳላይ ላማ፣ ህዝባቸው ለነፃነቱ በሚያደርገው ትግል ሰላማዊ ዘዴዎችን ከመጠቀም ለአፍታም እንኳን እንዳይቆጠብ ዘወትር ጥሪያቸውን እንዳስተላለፉ ነው። እንደዳላይ ላማ ዕምነት፣ እነዚህ ጥሪዎች በቲያንጋንግ አደባባይ የታፈነውን የቻይናውያንን ዴሞክራሲያዊ ጉቅናቄ የሚያስተጋቡ ናቸው። ዳላይ ላማው እንደሚሉት፣ የ«ሰላማዊ ዓመፅ»ን መንገድ

መከተሉ፣ በአሁኑ ወቅት ሊታሰቡ የማይችሉ ፖለቲካዊ መብቶችን በጊዜ ሂደት ከቻይና መንግስት መዳፍ ፈልቅቆ ለመውሰድ ያበቃል። ለጊዜው ግን፣ ህዝባዊ እምቢተኝነት በቻይና አልሰራም። እምባገንኛች ተደላድለው ለየኖሩባት ነው።

በርማ

ቻይና ውስጥ የታየው ዓይነት ጉቅናቄ እ.ኤ.አ. በ1988 በርማ ውስጥም ተንፀባርቋል። በርዕስ ከተማዋ፣ ራንጉን፣ በዚሁ ዓመት በጋ ወቅት ጨቋኙን ወታደራዊ አገዛዝ በመቃወም፣ ተማሪዎች የህዝባዊ እምቢተኝነት ጉቅናቄ ጀምረው ነበር። ተማሪዎቹ የጀመሯቸው ሰላማዊ ሰልፎች፣ የተለያዩ መያተኞች፣ የንፁህ ከበርቴው መደብ አባላትና ሰራተኞች ተቀላቅለዋቸዋል።

በዚህ የተጋጋለና ግርግር በበዛበት ወቅት፣ አንግሳን ሱኦ ከዩ በአጭር ጊዜ ውስጥ ታዋቂነትን አግኝታለች። የዘመናዊት በርማ አባት፣ አንግሳን፣ ልጅ የሆነችው አንግ ሳን፣ ከአንድ የአክሰፎርድ ፕሮፌሰር ጋር ትዳር መስርታ ኑሮዋን እንግሊዝ ውስጥ አድርጋ ነበር። ዳሩ ግን፣ በእናቷ በፅኑ መታመም ምክንያት ከባህር ማዶ ወደ ራንጉን በተመለሰች ማግስት በዴሞክራሲያዊ ጉቅናቄ ልትሳብ ችላለች። በዚህም መሰረት፣ ሊተኩሱባት በተዘጋጁ ወታደሮች መሃል ሰንጥቃ እስከማለፍ የደረሰ አስተዋፅኦ ለትግሉ አበርክታለች።

በዴሞክራሲያዊው ጉቅናቄ ሰልጣናቸው ስጋት ውስጥ መግባቱን የተረዱት መሪዎች፣ ደም አፋሳሽ እርምጃ ለመውሰድ ከውሳኔ ላይ ደረሱ። በዚህም መሰረት፣ በሺህዎች የሚቆጠሩ ያልታጠቁ ዜጎች ሲገደሉ፣ ሌሎች በርካቶች ደግሞ ወደ ጫካዎቹ ገብተው ተሸሽጉ።

የሆኖ ሆኖ፣ በግንቦት 1990 ያለወታደራዊው አገዛዝ ፍላጎት በተካሄደው ብሄራዊ ምርጫ፣ ህዝቡ ደምፁን በብዛት የሰጠው ከጥቂት

ወራት በፊት በቁም እስር በዋለችው አንግሳን ሱኢ ከዩ ለሚመራው የዴሞክራሲ ብሄራዊ ሊግ ፓርቲ ነበር። ወታደራዊው መንግስት ግን፤ የምርጫውን ውጤት ውድቅ በማድረግና አንግ ሳን ለአምስት ዓመታት በቁም እስር በማቆየት ሀገሪቷን መግዛቱን ቀጠለ። የ1991 የኖቤል የሰላም ተሸላሚዋ አንግ ሳን፤ ቆራጥነቷና የመንፈስ ጥንካሬዋ በርማውያን ለነፃነታቸው በሚያደርጉት ሰላማዊ ትግል የጥንካሬ፤ የብርታትና የወኔ ምንጭ ሆኗቸዋል። እስከአሁን ባለው ሁኔታ ግን፤ በበርማም፤ ህዝባዊ እምቢተኝነት አልሰራም ማለት ይቻላል። ወታደራዊው መንግሥት አሁንም ስልጣን ላይ ነው፤ እድሜ ለቻይና ድጋፍ።

የመካከለኛው ምስራቅ የሠላም ሂደት ከመጀመሩ ትንሽ ቀደም ብሎ በፍልስጤማውያንና በእስራኤላውያን መካከል ያለው ግጭት ከእውነታው ያልነገጠ ምስል ይሰጠው ነበር፤ ለዚህም ትልቁን አስተዋፅኦ ያበረከቱት የዜና አውታሮች ናቸው። ዳሩ ግን፤ ከ1967 (እ.ኤ.አ.) ወዲህ፤ የፍልስጤማውያን ትግል ሁለት ገፅታዎች ነበሩት፤ አነሱም የትጥቅና ሠላማዊ ትግሎች ነበሩ። «ኢንቲፋዱ» የሚል መጠሪያ የተሰጠው ሠላማዊ ትግል በመላው ዓለም ዝነኛ ሆኗል። «ኢንቲፋዱ» ከዚህ ቀጥሎ የሠፈሩትን የህዝባዊ እምቢተኝነት ስልቶችን ያካተተ ሁሉን አቀፍ ንቅናቄ ነበር። ከእነዚህም መካከል፦

- * የእስራኤል ፖሊሲዎችና አሰራሮች በመቃወም፤ ትምህርት ቤቶችና የገንደ ተቋማት ያካሄደቸው የሰራ ማቆም እድማዎች
- * እስራኤልና ፍልስጤማውያን በሚያከራክሩ መሬቶች ላይ፤ የእርሻ ፕሮጀክቶችን ተግባራዊ ማድረግ
- * በትግሉ ሂደት ዘመዶቻቸው የሞቱባቸውን ቤተሰቦችና እስረኞችን የሚጠይቁ ኮሚቴዎች ማቋቋም
- * እስራኤል ሠራሽ ምርቶችን አለመግዛት

- * መንደርተኞች ያለምንም ተጨባጭ ምክንያት ሲታሰሩ፤ ነዋሪዎቹ ከታላባዎቹ ጋር ያላቸውን የትግል አንድነት መንፈስ ለመግለፅ አነሱንም እንዲያስሯቸው ለመጠየቅ ወደ እስር ቤቶች በብዛት መጉረፍ
- * ፍልስጤማውያን ራሳቸውን የሚችሉባቸው አማራጭ ተቋማትን መገንባት።

እስራኤላውያን ለዚህ ህዝባዊ እምቢተኝነት የሰጡት ምላሽ ጭካኔ የተሞላበት ነበር ለማለት ያስደፍራል። በፍልስጤማውያን ላይ ከተወሰዱት እርምጃዎች መካከል፤ የሰላማዊ ሰልፈኞችን አጥንት ሆነ ብሎ መስበር፤ የተጠርጣሪ ቤተሰቦች መኖሪያ ቤቶችን ማፍረስ፤ የተወሰኑ አካባቢዎች ለወራት እስኪዘልቅ ጊዜ ድረስ በመዝጋት ህዝቡ እንዳይሰራና ወደ ሆስፒታል ሄዶ እንዳይታከም ጭምር መከልከል ይገኙባቸዋል።

ዳሩ ግን፤ የኢንቲፋዱ ፍትሃዊ ጥያቄዎችና የህዝባዊ እምቢተኝነት ስልቶች፤ ለግጭቱ ፍትሃዊና ሠላማዊ መፍትሄ ለማፈላለግ የሚጥሩትን እስራኤላውያን አቋም በማጠናከሩ በኩል ትልቅ አስተዋፅኦ አበርክተዋል። «ኢንቲፋዱ» በፈጠረው የፖለቲካ ሁኔታ፤ የኖርዌይ መንግስት በ1992 (እ.ኤ.አ.) በፍልስጤማውያንና በእስራኤላውያን መካከል 14 ምስጢራዊ ስብሰባዎች እንዲካሄዱ ሁኔታዎችን ያመቻቸ ሲሆን፤ በቀጣዩ ዓመት፤ ማለትም፤ መስከረም 13/1993 (እ.ኤ.አ.) በዋይት ሃውስ በተደረገ ሥነ-ሥርዓት እስራኤልና ፍልስጤም የሠላም ስምምነት ሊፈራረሙ ችለዋል።

በሁለቱም ወገኖች ዘንድ የተሰለፉ ፅንፈኞች የሰላም ሂደቱን ለማኮላሸት ያልፈነቀሉት ድንጋይ አልነበረም። የጠቅላይ ሚኒስትር ኢሳቅ ራቢን መገደልና የመንግስታቸው በምርጫው መሸነፍ፤ ለሰላም ሂደቱ ታላቅ አንቅፋት ነበር። ዳሩ ግን፤ የአሁኑ የእስራኤል ጠቅላይ ሚኒስትር፤ ወግ አጥባቂ አሪዩል ሻርን፤ መንግስታቸው በኃይል ከያዛቸው የጋዛ ሠርጥ

አካባቢዎች ህዝባቸውን በማስወጣት፣ ለፍልሰሜው ያን ኢንቲፋዳ ወይም ህዝባዊ እምቢተኝነት መንበርከካቸውን ለዓለማችን ህዝብ በገሃድ አሳይተዋል።

ቼኮዝሎቫኪያ

በ1968 (እ.ኤ.አ.) «ሰብዓዊነትን የተላበሰ ሶሻሊዝም» ለመፍጠር በቼኮዝሎቫኪያ ውስጥ የተካሄደው ሠላማዊ ንቅናቄ መደምሰስ፣ ኮሙኒዝም ለሰላማዊ ለውጥና ለዴሞክራሲያዊ ግልፅነት ያልታደለ ስርዓት መሆኑንና «ሠላማዊ ዓመፅ» የሚሰራው በህንድና በዩ.ኤስ.አሜሪካ እንጂ፣ በኮሙኒስታዊ አገዛዞች ስር አይደለም የሚለውን አቋም ይበልጥ አጠናክሮት ነበር። ይህ ደግሞ በተራው፣ ለቀዝቃዛው ጦርነት፣ ለኮከሊየር የጦር መሳሪያዎች ባለቤትነት ለሚደረገው ፉክክር፣ እንዲሁም ለሶስተኛው የዓለም ጦርነት ስጋት የበኩሉን አስተዋፅኦ አበርክቷል።

የዋርሶ ቃል ኪዳን ሀገራት ሠራዊት በ1968 (እ.ኤ.አ.) ህዝባዊ እምቢተኝነቱን ለማንበርከክ ወደ ቼኮዝሎቫኪያ ዘልቆ ሲገባ፣ ለጥቂት ቀናት የሚዘልቅ የተበታተነ ተቃውሞ ያጋጥመኛል የሚል ግምት ነበረው። ዳሩ ግን፣ ቼኮዝሎቫኪያን የማንበርከኩ ሂደት ስምንት ወራትን ፈጅቷል። የቼኮዝሎቫኪያ ግዙፍና የሰለጠነ ሰራዊት ከጦር ሰፈሩ እንዳይወጣ በመታዘዙ፣ ወራሪውን ኃይል የመከተው ሰላማዊ የትግል ሰልፋችን ባልተጠበቀ መልኩ የተጠቀመው ሲቪሉ ህዝብ ነበር። የሀገሪቷ የመንግሥት የዜና አውታሮችም «ወራሪውን የጋበዙት የቼክ መሪዎች ናቸው» የሚለውን የተዛባ መረጃ ከማሰራጨት ተቆጥበዋል። ሲቪሉ ህዝብ ከተቀመጠባቸው የህዝባዊ እምቢተኝነት ሰልፋች መካከል ቀጣዮቹ ይገኙባቸዋል፡-

- * ወራሪውን ኃይል ግራ ለማጋባት የመንገድ ላይ ምልክቶችን መቀያየር
- * ታንኮቹ በሚያልፉባቸው ጉዳዮች መቀመጥ
- * በታንኮች ላይ በመውጣት፣ ወታደሮቹን ማጎጋገር

* በሀብቱ የሚንቀሳቀሱ ሬዲዮ ጣቢያዎች አማካኝነት ቁልፍ መረጃዎችንና መመሪያዎችን ማስተላለፍ።

ወራሪው በመጨረሻ ላይ ቢሳካም፣ ምንም ያልታጠቀ ህዝብ ኃይል እንዳለው የታየበት ኢጋጣሚ ሆኗል። ጀግናው የቼኮዝሎቫኪያ ህዝብ ሊኮራ ይገባል።

የቀድሞዋ ሶቪየት ኅብረት

የፕሬዝዳንት ሚካኬል ጉርባቼቭ የ«ግላሰኖስት» («ግልፅነት»)፣ «ፔሬስትሮይክ» («የመዋቅር ለውጥ»)፣ እንዲሁም «ዴሞክራትሳትሲያ» («ዴሞክራሲ») ፖሊሲዎችን ተከትሎ የታየው የሶቪየት ኅብረት ህዝብ ተነሳሽነት፣ ለለውጥ ዝግጁ የሆነ ድባብ ለመፍጠር ትልቅ እገዛ አድርጓል። ቀደም ሲል፣ እንደ አንድሬይ ሳኻሮቭና ዮሌና ቦነር የመሰሉ የሰብዓዊ መብት ተሟጋቾች፣ ዓለም አቀፋዊ ተቀባይነት ያላቸውን የሰብዓዊ መብት መርሆዎች በሀገሪቱ ውስጥ ተግባራዊ እንዲሆኑ ያላሰለሰ ሠላማዊ ጥረት ሲያደርጉ ቆይተዋል። ገድላቸው፣ በዓለም ህዝብ ዘንድ ለዘላለም የሚታወስ ነው። በተለይ የሳኻሮቭ የጉላ ነው። ከእነኚህ ወገኖች በተጨማሪም፣ ኃይማኖታዊ፣ ሠላም ወዳድና የአካባቢ ጥበቃ ቡድኖች፣ አርቲስቶች፣ እንዲሁም ገጣሚዎች በተለያዩ መልኩ ፈላጭ ቆራጩን የኮሙኒስት ሥርዓት በሠላማዊ መንገድ ሲታገሉ ኖረዋል።

የጎርባቼቭን የለውጥ እንቅስቃሴ ተከትሎ በሀገሪቷ ውስጥ የተንሰራፉትን ማኅበራዊ፣ ኢኮኖሚ፣ ፖለቲካዊ፣ ባህላዊ፣ ወዘተ... ችግሮች ማቃለልን ዓላማቸው ያደረጉ በቪህዎች የሚቆጠሩ ቡድኖች፣ በመላው ሀገር ተንቀሳቅሰዋል። ለአጭር ጊዜ ለውጥም አምጥተዋል። ለምሳሌ፣ በሐምሌ 1990 (እ.ኤ.አ.) 100,000 የሳይቤሪያ የድንጋይ ከሰል ማዕድን ሰራተኞች ያካሄዱት የሰራ ማቆም አድማ፣ በአጭር ጊዜ በስተምዕራብ ወደምትገኘው የክሬይን ሊዛመት ቸሏል። በመካከላቸው ጠንካራ ዲሲፕሊን የገነቡት

እነዚህ የማዕድን ሠራተኞች በከተሞቻቸው የሚገኙትን የመጠጥ ግርሰሪዎች በመዝጋት ትላልቅ ትዕይንት-ህዝቦችን አካሂደዋል።

በመላ ሀገሪቷ ዙሪያ በተደረጉት ምርጫዎች የለውጥ አራማጅ ዕጩዎች በሰላማዊ መንገድ ወደ ፖለቲካው መድረክ ብቅ ማለት ጀመሩ። ከ1917 (እ.ኤ.አ.) የሩሲያ አብዮት ወዲህ የመጀመሪያው ነፃና ፍትሃዊ ምርጫ በ1989፣ ሲደረግ የኩሙኒስት ፓርቲውን የሰልጣን ሞኖፖል በሰበረ መልኩ በዕውነተኛና በትክክለኛ የህዝብ ድምፅ የተመረጡ ሁለት ሺህ ሰዎች የፓርላማ አባል ሆኑ።

ሊቲዌኒያ

በመጋቢት 11/1990 (እ.ኤ.አ.) ሊቲዌኒያ ነፃነቷን ያወጀች የመጀመሪያዋ የሶቪየት ሪፐብሊክ ሆነች። የሶቪየት መንግሥት ግን እውቅና አልሰጥም ብሎ አሻፈረች አለ። ቀሪው ዓለምም ነፃዋን ሊትዌኒያን እውቅና ነፈታት።

የዚህች ሀገር ህዝብ ለዘመናት ያስተናገደውን የሩሲያ የባህል ጫናን በመቃወም የራሱን ባህላዊ ዘፈኖች፣ ክብረ በዓላትን፣ ኃይማኖታዊ ስርዓቶችንና ትውፊቶችን ተግባራዊ ማድረጉን ተያያዘው። የህዝቡን የህዝባዊ እምቢተኝነት ተነሳሽነት ለማበረታታት በሚል፣ «ጋንዲ» የተሰኘው ፊልምም በመላ ሊቲዌኒያ በቴሌቪዥን እንዲሰራጭ ተደርጓል። ሀገሪቷ እንዳይፈረካከስ፣ ማዕከላዊ መንግሥት በሊቲዌኒያ ላይ ማዕቀብ ቢጥልም፣ ውጤት አላመጣም። ከጥቂት ወራት በኋላ፣ ማዕከላዊ መንግሥቱ፣ ወታደሮቹን ወደ ርዕሰ ከተማዋ፣ ቪልኒየስ በመላክ፣ የሀገሪቷን የቴሌቪዥን ማማ ከጥቃት ለመከላከል ከተሰለፉት ያልታጠቁ ሰላማዊ ሰልፈኞች መካከል 14ቱን ገደሏል። ሊቲዌኒያ፣ በጦር መሳሪያ የተደገፈ ምላሽ ከመስጠት ይልቅ፣ ዜጎቿ የህዝባዊ እምቢተኝነት ስልቶችን እንዲጠቀሙ አሳስባለች። ሊቲዌኒያውያንም ተግባራዊ ያደረጉት ይህንኑ ነበር። ፓርላማቸውን የጦር መሳሪያ ባልታጠቁ ዜጎች ሲያስጠብቁ፣ በብጉ

ፈቃደኝነት ላይ ተመስርቶ የተቋቋመውን የሚሊሺያ ኃይል ደግሞ የህዝባዊ እምቢተኝነት ሰልጠና እንዲወስዱ አድርገዋል።

ይህ ፍጥጫ ሳያልቅ፣ እንደ ድንገት ሞስኮ ውስጥ መፈንቅለ መንግስት ይሞክራል። እነዚህ ኃይሎች ጐርባቾቻችን ቤተሰባቸውን በቁጥጥራቸው ስር ቢያውሏቸውም፣ በህዝቡ ዘንድ ከፍተኛ ተቃውሞ ስላጋጠማቸው ግን፣ ያሰበት ሳይሳካላቸው ቀርቷል። ይህንንም ተከትሎ፣ ሊቲዌኒያንና ሌሎች የባልቲክ ሀገሮች ወደ ነፃነት የሚያደርጉት ጉዞ የተሳካ ሆኗል።

ማጠቃለያ

የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ፣ የ21ኛው ምዕተ ዓመት የመጀመሪያው አስርት ዓመት የ«ሠላማዊ ትግል» አስርት ዓመት እንዲሆን፣ በህዳር 1998 በሙሉ ድምፅ ወስኗል። ይህም አካሄድ፣ ሰብዓዊነትን ይዘን ለመዝለቅ መያዝ የሚገባንን እሴት ያስቀመጠልን ነው።